

Немачка 5.80 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Шведска
25.00 SEK, Аустрија 40.00 ATS, Словенија 250 SLT,
Македонија 70 DEN, 3.50 USD 12.00 HRK

• 30. I 1998. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LX • ЦЕНА 13 ДИНАРА • БРОЈ 2399

ISSN 0032-339-x

9 770032 339010

ЗАБАВНИК

明治大正図誌

Како је
кинеска
кухиња
освајала
свет

МЕДВЕЋА
ШАПА
У
ЗМАЈЕВОМ
ГНЕЗДУ

За све од 7 до 107

ПОЛЕТАЊЕ СВЕМИРСКОГ БРОДА „ДИСКАВЕРИ“

1994. ГОДИНЕ КАСНИЛО ЈЕ 35 ДАНА ЗБОГ 135 РУПА КОЈЕ СУ НА РЕЗЕРВОАРУ ЗА ГОРИВО НАПРАВИЛИ „ДЕТЛИКИ“.

„ПЯРАДЯ ПЯСИКА“

НАЗИВ ЈЕ ВАШАРА КОЈИ СЕ СВАКЕ ГОДИНЕ ОДРЖАВА НА ПЛАНИНИ БРАУХАУС У НЕМАЧКОЈ, А ПОСВЕЋЕН ЈЕ ПЯСИКИМА.

ПРИЛАГОДЛИВИ РУБАРИ

НАБЕНИ У ЕНГЛЕСКОЈ, БЕЛУ БОЈУ КРИЛА ЗАМЕНИЛИ СУ ТОКОМ ВРЕМЕНА ЦРНОМ, ДА БИ СЕ ШТО БОЉЕ ПРИЛАГОДИЛИ ТАМНИМ МРЉАМА ОД ЗАГАЂЕЊА НА ДРВЕЌУ.

ВЕНЦАЊА МАЧАКА

ПАСА, ЖАБА И ЗЛАТНИХ РИБИЦА ОБАВЉА ДОК РОЏЕРС, СВЕШТЕНИК ИЗ КАЛИФОРНИЈЕ.

Белу крв

ИМАЈУ СКАКАВЦИ.

НАГРАДУ - СТРУК ЦЕЛЕРЯ

ДОБИЈАО ЈЕ ПОБЕДНИК У ПРВИМ ДАНИМА ОЛИМПИЈСКИХ ИГАРА У СТАРОЈ ГРЧКОЈ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● шездесетпетогодишњи вратар по имену Џордан цео свој радни век провео је у Даунинг стриту 10: за то време отворио је врата 600-900 пута дневно, односно преко 3,5 милиона пута у животу. Имао је част да придржи чувену ташницу гђе Тачер, залупио врата испред носа једном источноевропском председнику јер није знао ко је у питању, а од свих који су прошли кроз врата британског премијера највише му се допао јужноафрички лидер Мендела.

●●● америчка фирма „Петкин“ пустила је у продају пилуле за мршављење намењене кућним љубимцима уз обећање да ће пас или мачка изгубити три одсто масних

наслага буду ли сваког дана редовно узимали по једну „бомбоницу“. Оне, наводно, спречавају претварање угљених хидрата у масти.

●●● Јапанци расту не нагоре већ надоле - приметио је један холандски мисионар још у 18. веку - то јест имају

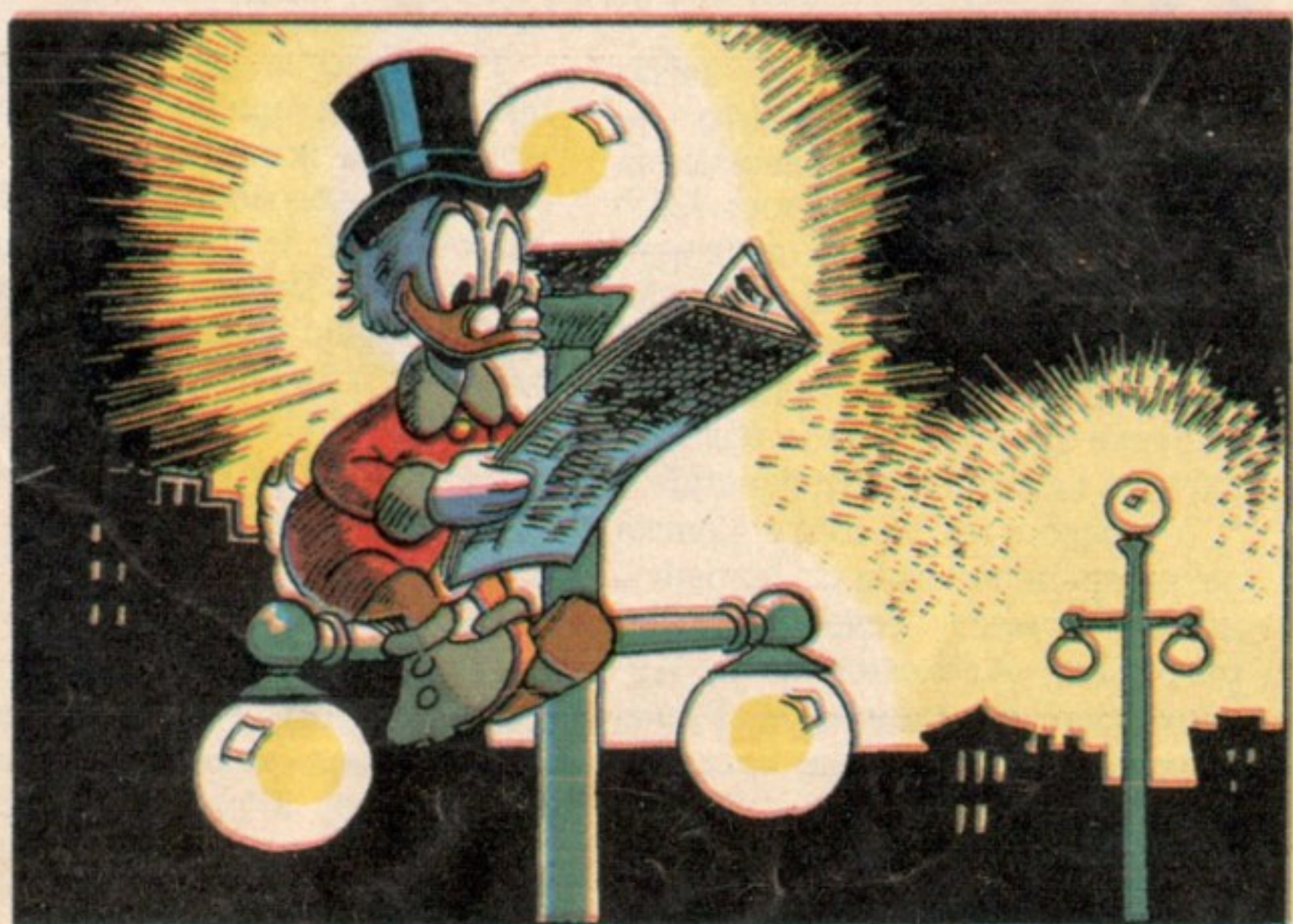
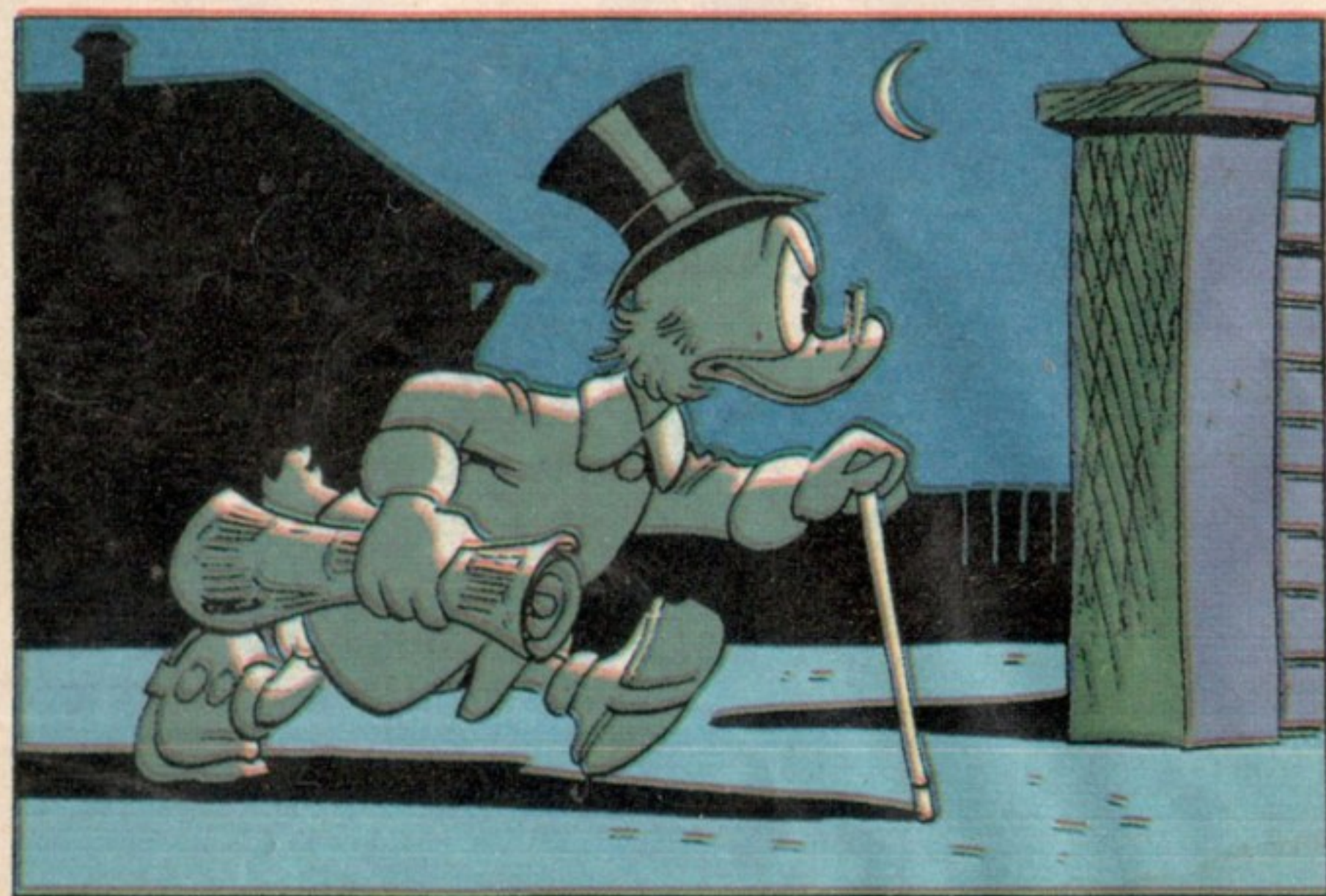
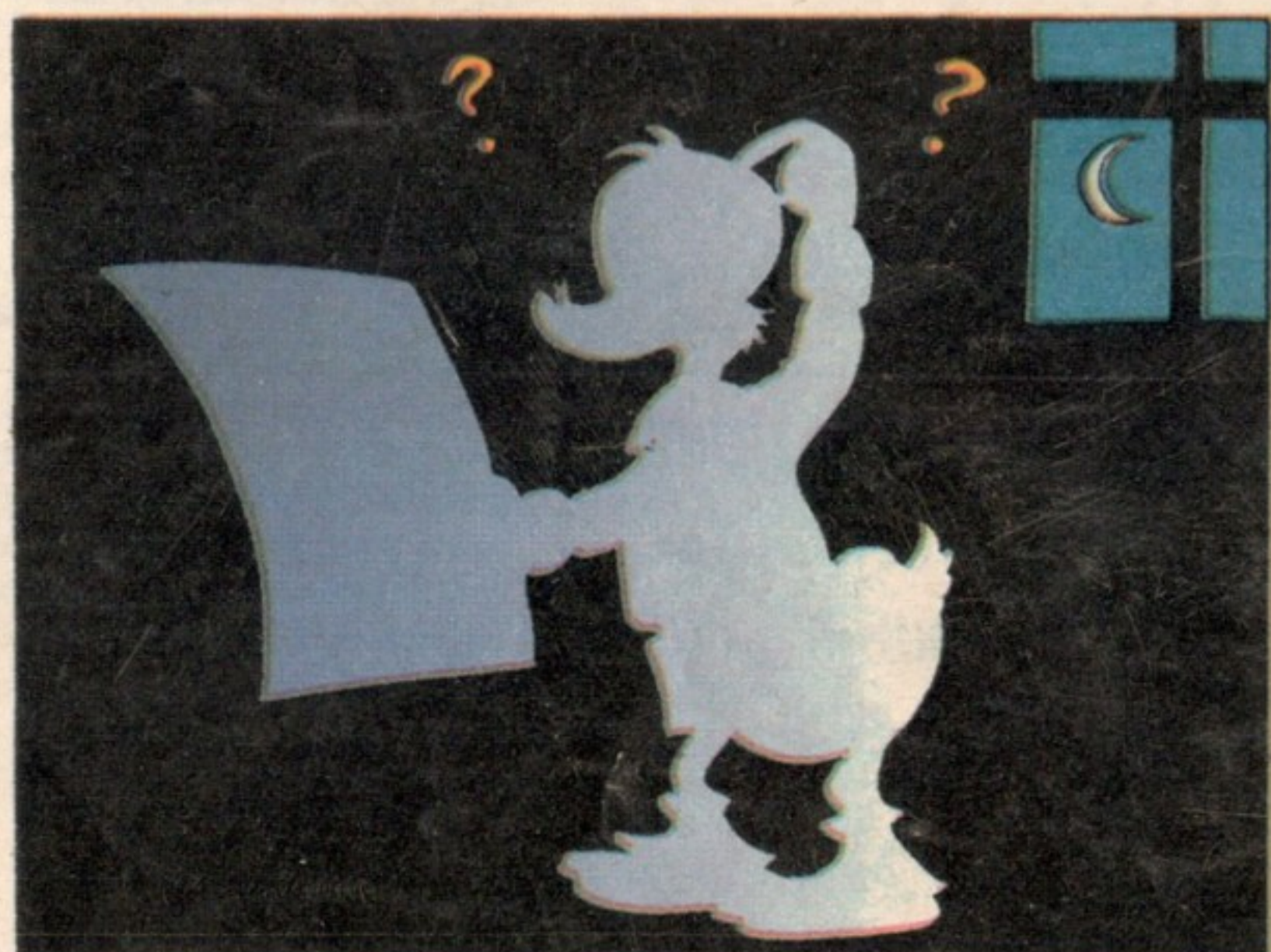
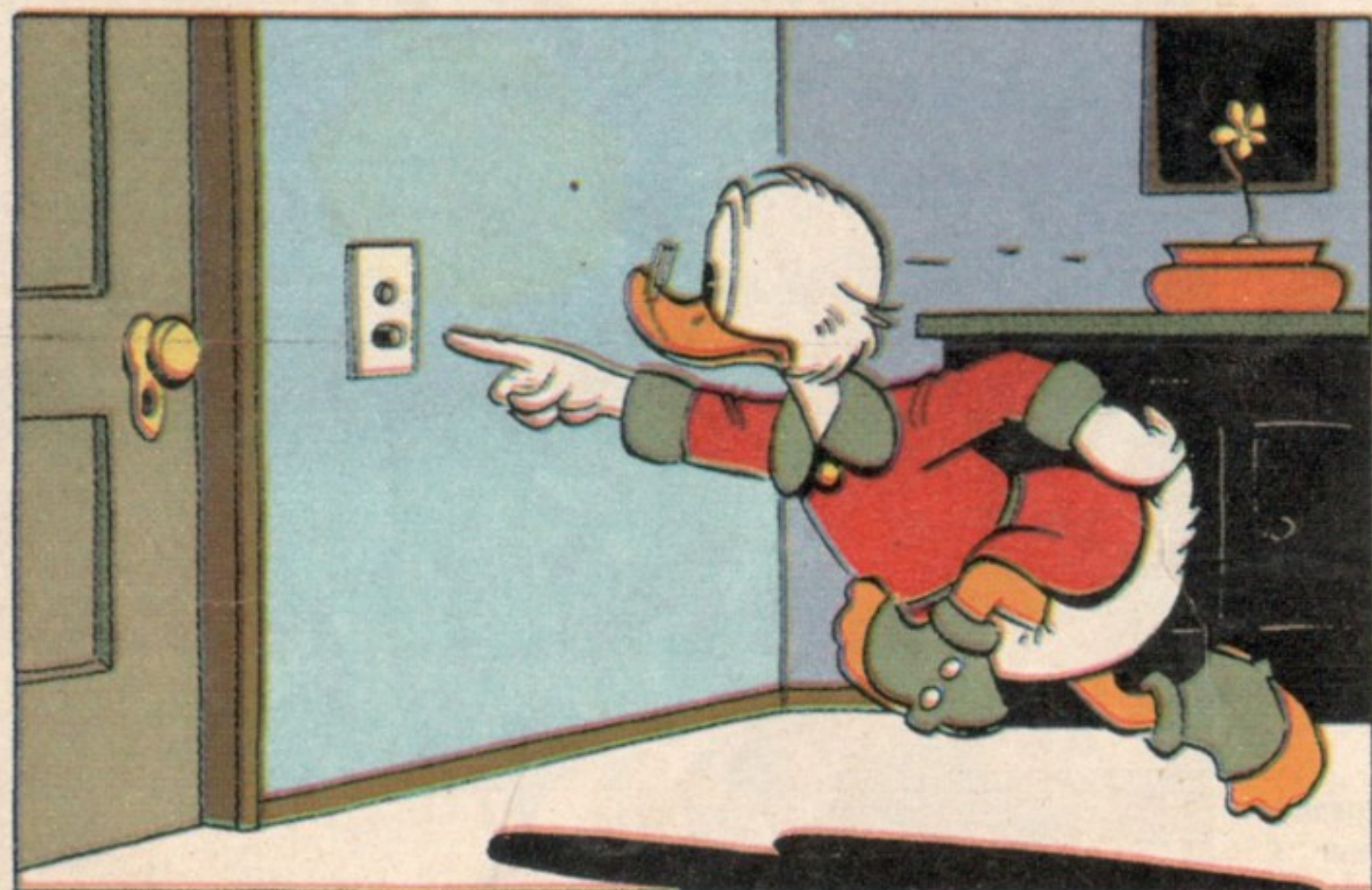
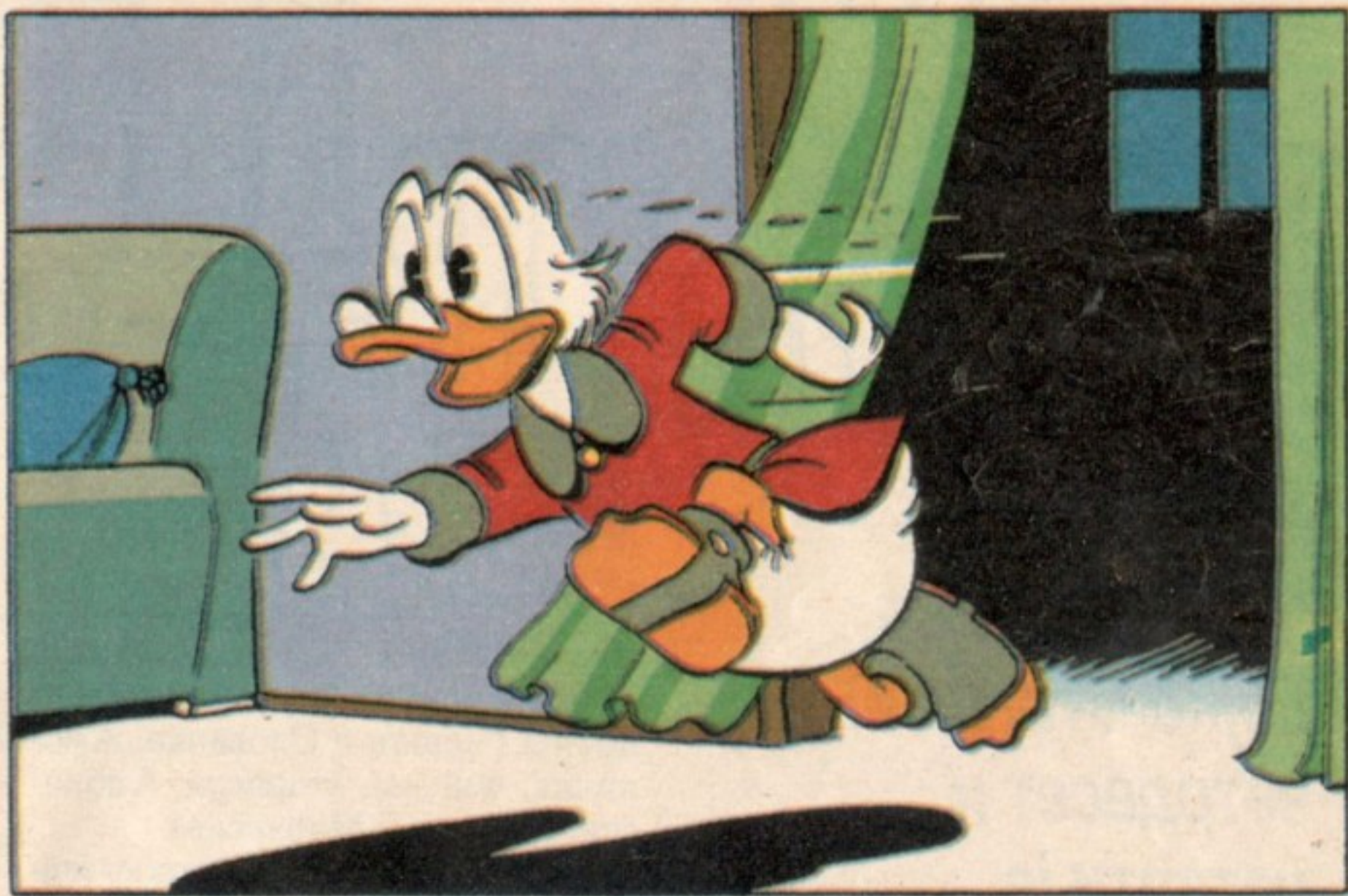
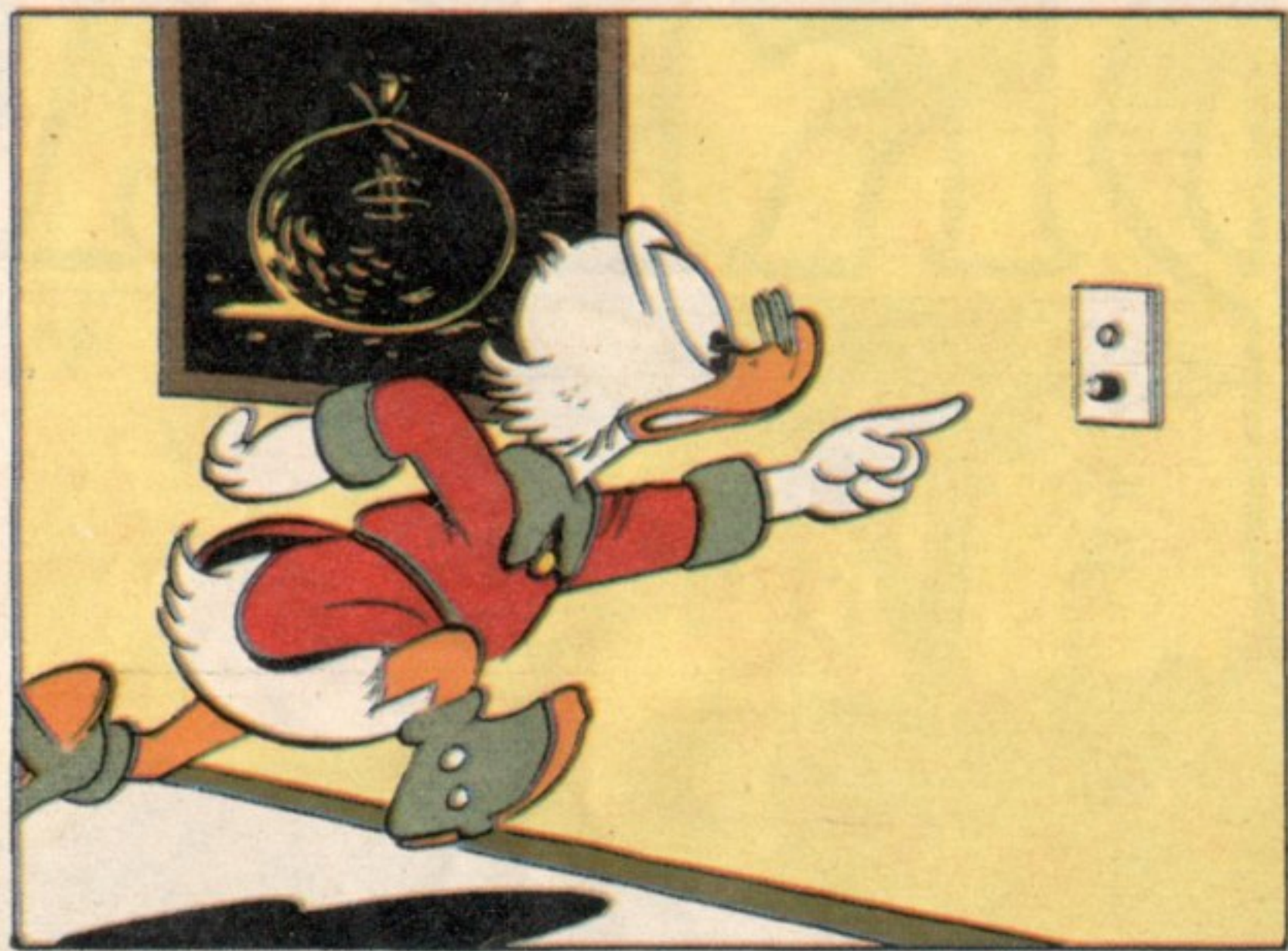
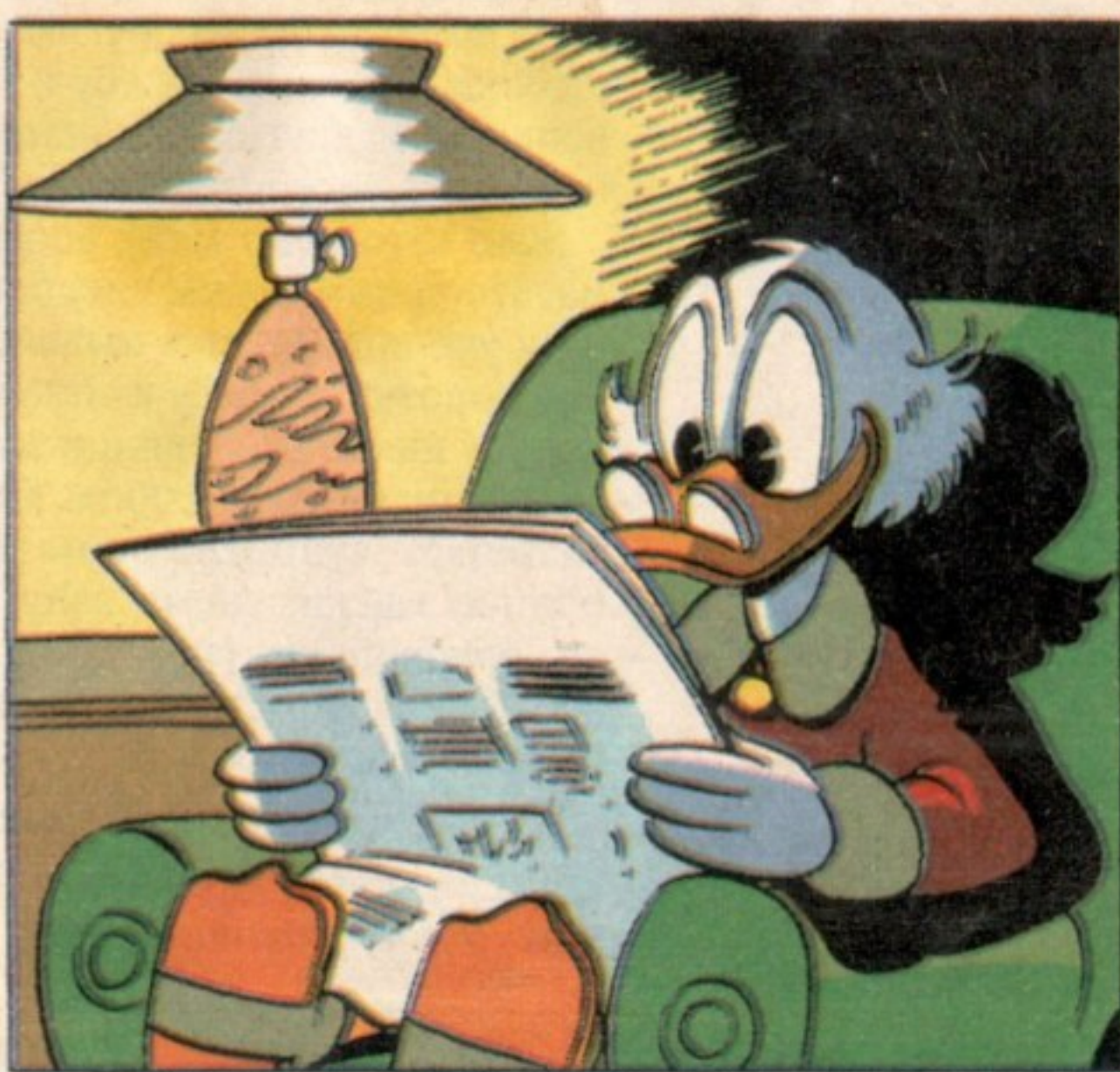
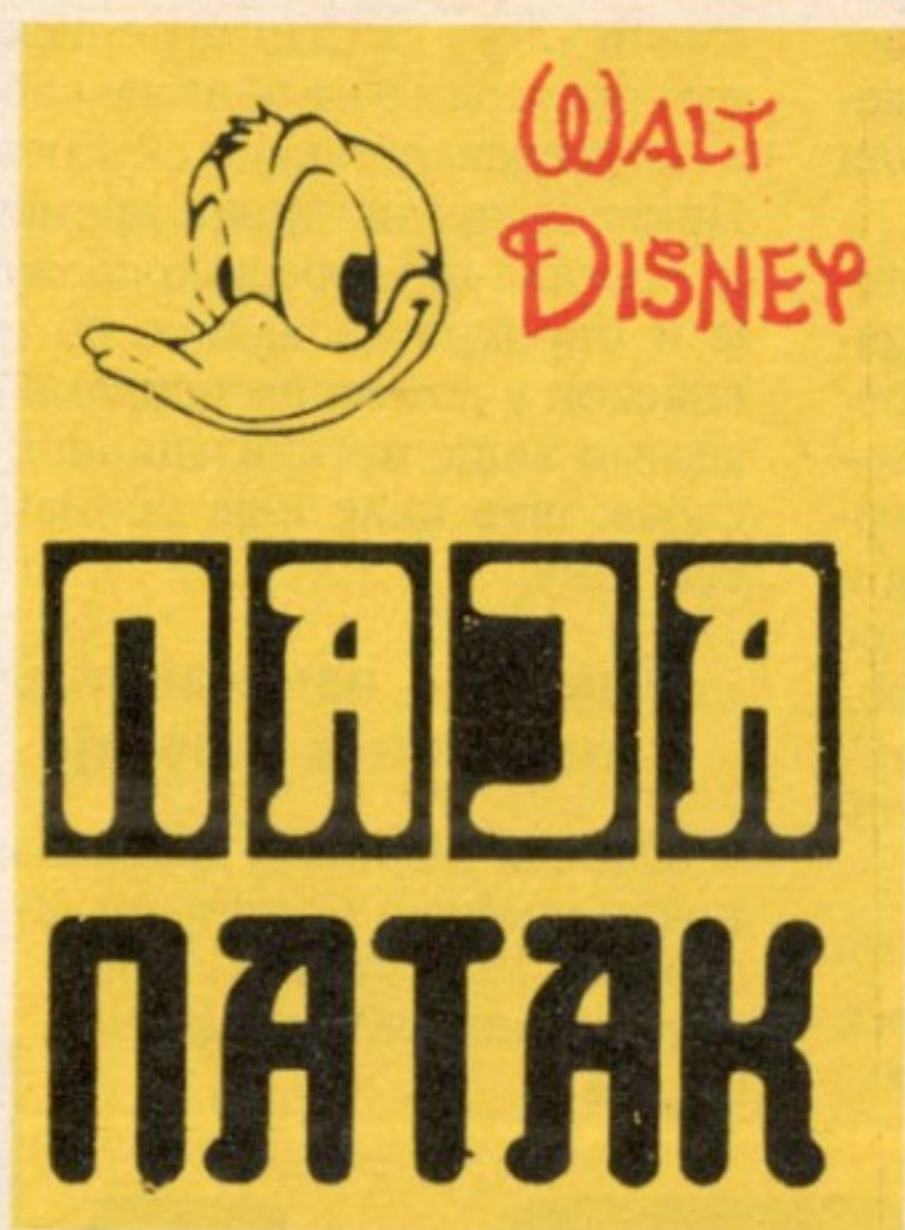
дуже ноге. Наука ће то касније и потврдити, али не само за Јапанце, већ за становнике целог света који су све виши - у последњих 150 година порасли су у просеку за 20 центиметара. Највише „у ногама“.

●●● у биљни род блитва (Бета) спада не само биљка коју можемо да купимо на нашим пијацама, него и нама добро позната цвекла, па и друге рене с белим, жутиим или ружичастим меснатим кореном који се употребљава за људску исхрану или

прехрану стоке (кравска репа). И шећерна репа је, у ствари, шећерна блитва!

●●● супербрза метода учења свирања на клавиру („посасон“), коју већ примењују десетине хиљада Француза, обogaћена је недавно и једном касетом: уз њену помоћ ученик у сваком тренутку може на видео да види „добар потез“, а важи за пијанино, синтисајзер, оргуље. Уз све то добијају се још и бесплатни телефонски савети стручњака за читаву годину дана.

ВИДЉИВА ЦРКВА

**Монах Павле
(световно име
Гојко Стојчевић)
четрдесет и
четврти је
патријарх српски.
И шесто педесет
година је како
Српска
православна црква
„има достојанство
патријаршије”.**

С

вети Сава је најзаслужнији што је Српска православна црква добила самосталност 1219. године. Тада је имала достојанство архиепископије. Цар Душан Силни је 1346, на сабору у царској престоници Скопљу, учинио да „Српска архиепископија буде уздигнута на степен патријаршије”.

У православном свету Српска патријаршија налази се, по рангу, на шестом месту. Редослед је: Цариградска, Александријска, Антиохијска, Јерусалимска, Руска, Српска, па – Румунска, Бугарска и Грузијска патријаршија. Као самосталне (аутокефалне) постоје и три архиепископије (Кипарска,

Грчка и Пољска) и седам митрополија (Чешка и Словачка, Америчка, Финска, Јапанска, Албанска, Кинеска и Мађарска).

Српска православна црква једна је од помесних цркава у Источној православној цркви. Православни хришћани верују да је „Црква Богом установљена заједница људи, уједињена вером у једнога Бога, светим тајнама, законом Божјим и црквеном управом”. За разлику од световних заједница, Црква – у складу са својим учењем о бесмртности човека – својим члановима сматра и умрле особе „под условом да су живели и умрли као хришћани”. Тај део Цркве зове се – невидљива Црква. Дакле: „Кад чланови Цркве умру на земљи, одвајају се од својих тела, али не и од Цркве. Њихове душе одлазе у Небеску Цркву”.

Други део је видљива Црква: „Сви они хришћани који живе у видљивим телима и који се боре за хришћанско савршенство.”

При том, за свеопшту Цркву православни признају такозвани монархистички принцип устројства. На његовом челу је Исус Христ који је оснивач Цркве. („Сазидаћу Цркву своју и ватра паклена неће је надвладати”, Матеј XVI, 18). А апостол Павле сведочи како Бог свог сина Исуса Христа „даде за главу цркви, над свима. (Еф. I, 22).

Први међу ...

За видљиву Цркву, дакле ону која је од овога света, православна организација, како је то оценио Ернст Бенц, аутор важне књиге „Дух и живот Источне цркве”, „почива на чисто демократским

принципима”. Укратко: ни једном члану Цркве не признаје се надређени положај према другима. Свештеник има своју службу и посвећенији је од других у та знања, али нема нека посебна права.

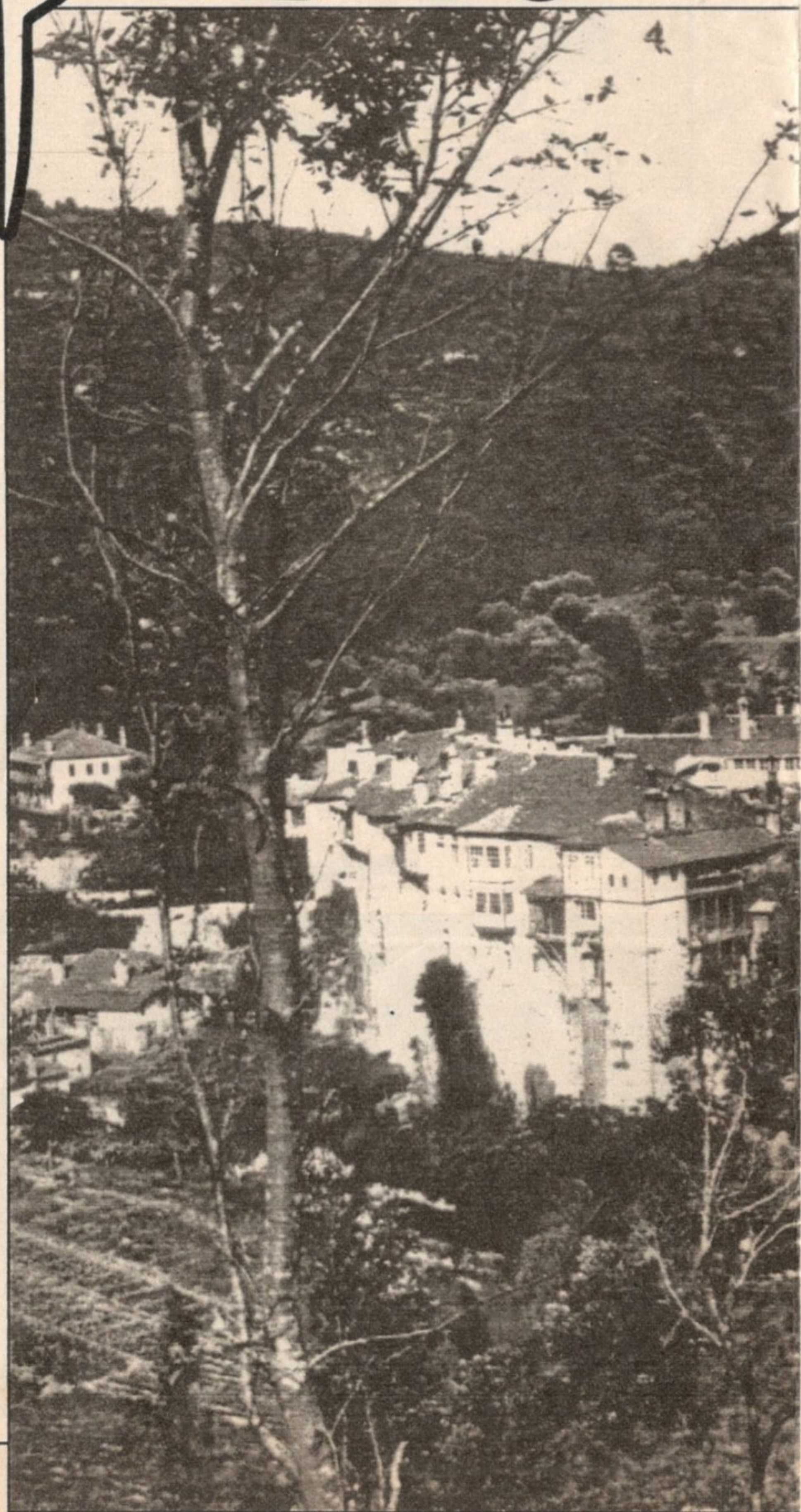
Као што нико међу апостолима, Исусовим првим следбеницима и ученицима, није имао надређен положај, тако су и епископи – који су иначе наследници апостола – једнаки међу собом. Отуд и патријарх, супротно оном што се обично мисли, „нема већу власт од епископа у свештенослужењу”. Он је само први међу равнима (primus inter pares).

Таква улога произлази из тога што су у старој Цркви патријарси или архиепископи (архи-први)

били они епископи у већим областима патријархатима који су имали улогу да сазивају епископе и митрополите на обласне саборе и председавају таквим скуповима. Црквена организација временом је постала неупоредиво сложенија и бирократизованија, па први епископ у помесним црквама има знатно више организационих послова, што ипак није променило суштину.

Епархије, намесништва, општине и парохије

Односи у Српској православној цркви уређени су уставом који је донесен 1931. године, а битне промене претрпео је 1947. године.

Српска православна црква управно је подељена на 39 епархија. **Епархије** су веће – историјски и територијално логичне области а на њиховом челу је **архијереј** (епископ или како се код нас каже владика). Оне се деле на намесништва. Архијерејски намесник (што значи заменик архијереја) надлежан је над територијом која се састоји од неколико црквених општина и парохија. Црквену општину сачињава више парохија, иако постоје општине од само једне парохије. На челу црквене општине са више парохија налази се Управни одбор. А основна заједница, она група хришћана која се окупља око једног пароха (свештеника) – зове се парохија.

*Хиландар
на
бакрорезу
из
Русије
рађеном
1779.
године*

*Манастир
Хиландар
је 8 векова
центар
српске
духовности*

ВИДЉИВА

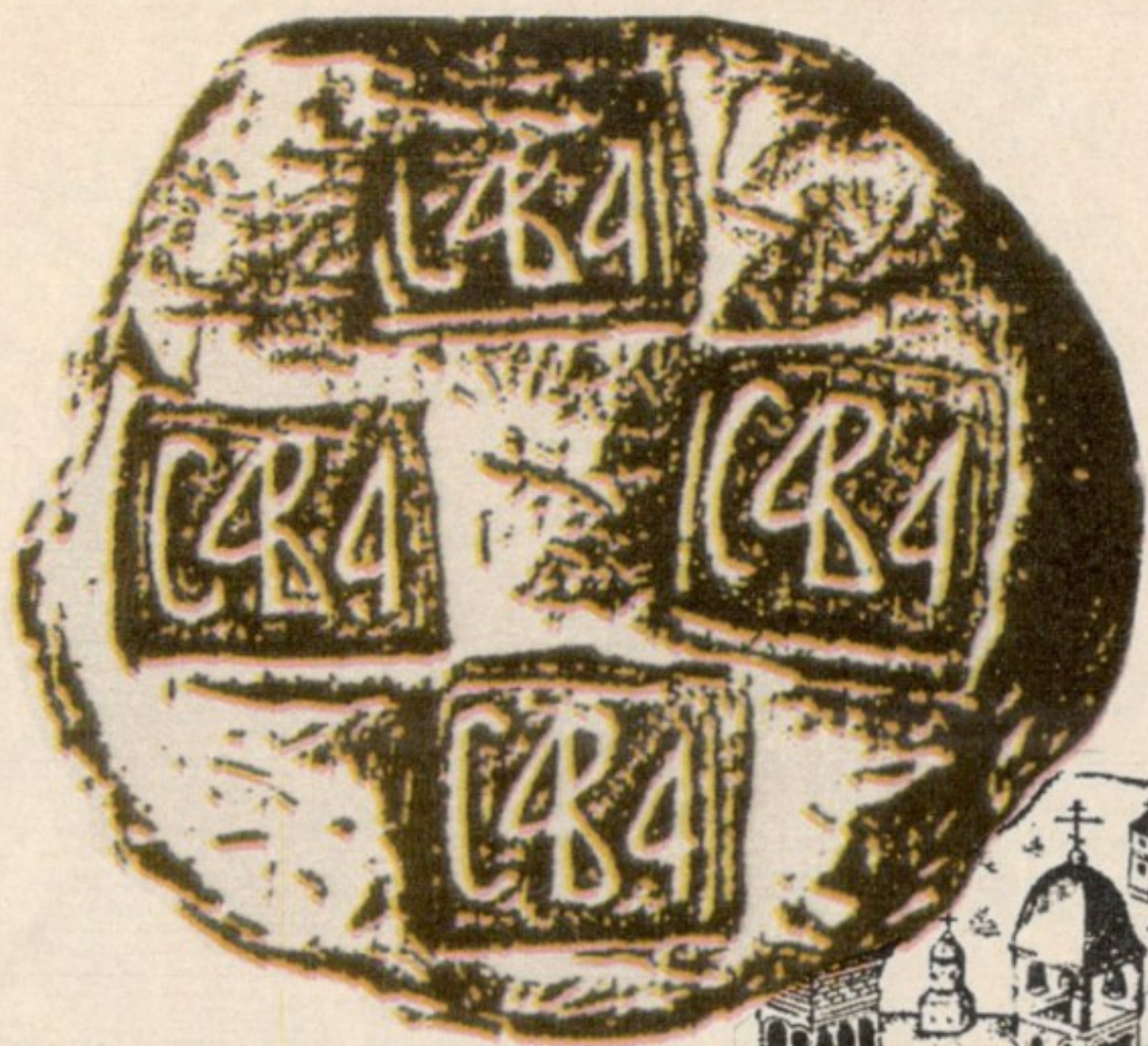
Посебне су целине и организације манастири. Они су под непосредним руководством епархијског архијереја.

Скуп свих епископа је Свети архијерејски сабор Српске православне цркве. Сабор има редовна заседања сваке године. Расправи најважнија питања и изабере Свети архијерејски синод (што би се у слободном преводу могло назвати владом Цркве), који онда управља црквеним пословима. Синод чине четири епископа и патријарх.

Према попису пре 1991. године Српска православна црква имала је (у тада 32 епархије) 3.578 парохија, 204 манастира, 1.891 парохијског свештеника, 223 монаха, 986 монахиња, 4 богословије и два богословска факултета (Београд и Либертивил, САД), а сада има више епархија изван него у матичној држави СРЈ. Тако су, на пример, од шест митрополија четири ван матичне државе. У СРЈ су београдско-карловачка и црногорско-приморска митрополија. (Титула **митрополит** долази од грчке речи митрополис или метрополис што значи главни град земље. Митрополити су у старој цркви били епископи главних градова римских провинција.) У Српској православној цркви ту титулу носе архијереји надлежни над епархијама: загребачко-љубљанском, дабробосанском, црногорско-приморском, београдско-карловачком, те две у САД – средњозападноамеричком и новограчаничком. Тај ранг имала је и скопска епархија. Иначе, митрополит у Српској православној цркви нема неку посебну улогу: има првенство на богослужењима где учествује више епископа и извесна права у Синоду кад је одсутан патријарх.

На крају ваља дода-

ти да врховни поглавар Српске православне цркве има званичну титулу: архиепископ пећки, митрополит београдско-карловачки и патријарх српски. Титула, осим што показује садашњу надлежност потцртава и – односно како се то каже **саображава** – историјски пут српских црквених поглавара: од Пећи, преко Сремских Карловаца до Београда. *Слободан Рељић*

„ЗАБАВНИКОВ”

ИСТОРИЈСКИ

ЗАБАВНИК

ЕПАРХИЈЕ

Српске православне цркве

1. Београдско-карловачка архиепископија; седиште: Београд.
2. Аустралијско-новозеландска епархија; седиште: Илајн, Аустралија.
3. Аустралијско-новозеландска епархија митрополије новограчаничке, седиште: манастир Св. Саве „Нови Каленић”, Аустралија.
4. Банатска епархија, седиште: Вршац
5. Бањалучка епархија, седиште: Бањалука, Република Српска.
6. Бачка епархија; седиште: Нови Сад.
7. Бихаћко-петровачка епархија; седиште Босански Петровац и Кључ, Република Српска.
8. Браничевска епархија; седиште: Пожаревац.
9. Британско-скандинавска епархија; седиште: Стокхолм, Шведска.
10. Будимска епархија; седиште: Сентандреја, Мађарска.
11. Врањска епархија; седиште: Врање.
12. Горњокарловачка епархија; привремено седиште: Вељун, Хрватска.
13. Дабробосанска епархија; седиште: зграда митрополије у Сарајеву гранатирана и запаљена; привремено седиште на Сокоцу, Република Српска.
14. Далматинска епархија; седиште: било у Шибенику, сада у манастиру Крка, Кистање, Хрватска.
15. Жичка епархија; седиште: Краљево.
16. Загребачко-љубљанска епархија; седиште: Загреб, Хрватска.
17. Западноамеричка епархија; седиште: Алхамбра, САД.
18. Западноевропска епархија; седиште: Париз, Француска.
19. Захумско-херцеговачка епархија; седиште: било у Мостару, сада у манастиру Тврдош код Требиња, Република Српска.
20. Зворничко-тузланска епархија; седиште: Тузла, привремено боравиште Бијељина, Република Српска.
21. Источноамеричка епархија; седиште: Едгеворт, САД.
22. Канадска епархија; седиште: Милтон, Канада.
23. Милешевска епархија; седиште: Пријепоље, манастир Милешева.
24. Нишка епархија; седиште: Ниш.
25. Новограчаничка епархија за Америку и Канаду; седиште: манастир Нова Грачаница у Либертивилу, САД.
26. Осјечко-пољска и барањска епархија; седиште: Даљ, Хрватска.
27. Рашко-призренска епархија; седиште: Призрен.
28. Славонска епархија; седиште: Пакрац, Хрватска.
29. Средњоевропска епархија; седиште: Хилдесхајм (Немачка), Беч (Аустрија) и Цирих (Швајцарска).
30. Средњозападноамеричка епархија; седиште: манастир Св. Сава, Либертивил, САД.
31. Сремска епархија; седиште: Сремски Карловци.
32. Темишварска епархија; седиште: Темишвар, Румунија.
33. Тимочка епархија; седиште: Зајечар.
34. Црногорско-приморска епархија; седиште: Цетиње.
35. Шабачко-ваљевска епархија; седиште: Шабац.
36. Шумадијска епархија; седиште: Крагујевац.
37. 38. 39. Скопском, Охридско-битолском и Злетовско-струмичком епархијом управља епископ врањски – самопроглашену Македонску православну цркву још није признала ни једна православна црква у свету.

За децу

Прва дневна представа за основце у Народном позоришту одиграна је на Светог Саву 1879. године, не случајно баш у време кад је драматург био Јован Јовановић Змај. Деци су дељене бесплатне карте, а „све што је пазарено од родитеља и других одраслих особа што су биле на овој представи – дато на потребе сиромашних ђака у основним школама”.

Приказана је једночинка „Ноћ уочи Нове године” немачког писца Родериха Бенедикса и неке слике из „Маркове сабље” Јована Ђорђевића. Ни један ни други комад нису били дечији. „Ноћ уочи Нове године” је комедија о сусрету оца и сина после двадесетогодишње свађе због политичких размимоилажења, постављена још 1870. године, а „Маркова сабља” је пуна патриотског и романтичарског заноса приказаног кроз легенду о смрти Марка Краљевића, премијерно играна 1872. године.

Први текст за децу изведен је тек 1881. године. Била је то шала у једном чину „Стара и нова школа” непознатог аутора. Иза иницијала М. Ђ. Г. и М. П. Ш. највероватније се крију Милован Глишић и Милорад Поповић Шапчанин. ■

Савине моћи

Прича се да је свети Сава био велики чудотворац. Доментијан, његов биограф, забележио је необичан догађај из бугарског града Трнова. Једног дана на Савин гроб у манастиру Светих четрдесет мученика дошао је Неофит, црноризац, који је ходао помоћу дрвених штака. Мамуран од пића, заспао је на гробу. У поноћ га је пробудио неко светао, у свећеничком оделу и са жезлом у руци. Рекао му је: „На мом гробу спаваш. Устани и одмах сиђи”. И, Неофит је без икакве муке скочио, потпуно здрав.

Једно од најчувенијих Савиних чуда је догађај са његовим братом Стефаном Првовенчаним. По писању Доментијана, када је чуо да му је брат умро, Сава је пожурио у двор „а кад дође над брата својега, одгуриваше од њега оне који плакаху... и прострв на срце његово своју десну свету руку, у име Свете Тројице написа по нагу телу знак крста, и одмах осети у рукама својим да се кренуло и, опипав по прсима његовим, нађе и ова опет топла и жива, и како се молио силно, би услышен и зарадова се.” ■

По „Номоканону”

Сотинама година правни живот словенских народа уређиван је правилима „Номоканона”, законоправилем светог Саве. Тако је по њима жена могла да напусти мужа ако он ради против државе, или познаје друге који то чине а не жели да их открије. Затим, ако муж смишља како да је усмрти, па и ако зна за друге који намеравају то исто. Или, ако покушава да је наведе на прељубу. У „Номоканону” пише и ово: „Ако се онај који има жену смења са својом робом, обелодањивањем дела, тај да се казни батинама, а старешина тога места преузима робину да прода у

другу област.” Ево шта се дешава ако удата жена превари мужа са својим робом: „да добије батине, ошиша и да јој се одсече нос; протерана из града у којем живи, да изгуби своју имовину, а роб који је с њом учинио прељубу да се казни мачем”. Без носа би остао и онај ко напастује пунолетну девицу, и без трећине имовине зато што мора да јој плати учињену срамоту. Ако је девица млађа од тринаест година, мора да јој плати половином своје имовине. Међутим: „онај који се смења са невином девојком на њен пристанак а без знања родитеља о делу, кад се то сазна, ако хоће да је узме и сложе се родитељи, нека се брак склопи. Ако, пак, један од родитеља, то јест отац или мајке неће, а напасник је богат, нека девојци коју је обешчистио да једну литру злата, то јест 72 златника, а ако је сиромашнији – половину свог имања да јој да; ако је, пак, сасвим убог – изударан и ошишан да се протера.” ■

ПОРТИНИ
ЗАБАВНИК

Пут до храма

За су приче о изградњи Храма светог Саве на Врачару тачне, Београђани су прочитали у „Трговачком гласнику” 28. фебруара 1895. године. Ту је јављено и да је место за подизање храма „вољан поклонити Милош Симоновић, свештеник овдашњи”. На Благовести, 25. марта, огласио се и Главни одбор „Друштва за подизање храма св. Сави на Врачару”, позивајући Србе да прилозима помогну градњу. На месту будуће катедралне цркве изграђена је, наводно за само седам дана, црквица названа претходник храма св. Саве која је освештана маја 1895. године. Била је то свечаност за Краљевину Србију.

На стогодишњицу Карађорђевог устанка, 1904. године, Одбор је донео одлуку да се „прибаве скице за храм у српско-византијском стилу” а 13. маја идуће године у „Српским новинама” објављује конкурс. Црква „треба да је монументална... да има величину 2000–2500 квадратних метара и да се предвиди систем грејања и вентилације...” писало је у условима конкурса. Договорено је и да о најбољем раду одлуче људи са Уметничке академије у Петрограду. Ниједан од пет пристиглих радова није им се допао.

Следећи конкурс расписан је 1927. године. У дневној штампи су објављени услови под којима „поред храма треба подићи и звоник, но одвојен од њега, али тако да не квари утисак храма као главне грађевине. Уз доњи део звоника предвидети просторије за крстионицу, оставу за чување црквених књига, продају свећа, старих ствари и слично. Храм треба пројектовати за 6.000 душа у наосу (простор за верне) рачунајући по три на једном квадратном метру, а треба да буде израђен у духу старе српске архитектуре... У замисли не бити штедљив, да би се добило монументално, али не и сувише раскошно дело...” До 31. маја 1927. године, последњег дана за подношење пријава, стигла су 22 пројекта – у то време изузетно много. Али, комисију опет „ниједан од приспелих радова није задовољио у потпуности”.

Кренуло се с мртве тачке тек 1932. године, када архитекте Богдан Несторовић и Александар Дероко почињу израду идејног пројекта по усаглашеној замисли током дуготрајне јавне расправе настале због поништеног конкурса. Мала црквица је срушена, за 57 дана изграђена је нова црква светог Саве која се и данас налази уз градилиште. Освештао ју је патријарх Варнава 24. новембра 1935. године. Темеље храма освештао је 10. маја 1939. године патријарх Гаврило. Током Другог светског рата уништени су планови и сва документација о храму. Александар Дероко сачувао је у подруму своје куће, у песку закопан идејни пројекат. Градилиште храма служило је немачким јединицама за гаражу.

У недељу 12. маја 1985. године патријарх Герман освештао је зидине храма, а 14. априла идуће године издао је заповест „Радови могу да почну”. ■

УХАПШЕНА ПОСТЕЉА

Између неба и Земље има више ствари о којима ваш рационални ум не може ни да сања – смисао је једној одељка у Шекспировом „Хамлету”. И заиста, у свакодневном животу налазимо понекад на догађаје које не можемо да објаснимо

Непосредно после сваког празника Нове године Хосе Балагос, једини полицајац у пиринејском градићу Бенабареу, прави попис ствари у својој станици: један писаћи сто, три столице, два ормана за списе и картотеку и тако редом, све најобичније канцеларијске ствари. Од 1992. године под последњим редним бројем стоји: један двоструки кревет.

Хосе Балагос објашњава радозналим посетиоцима:

– Постеља је заплењена због тога што је усмртила више особа.

Своје речи поткрепљује списом који вади из једног од ормана. У спису стоји да је заплењена постеља најзатонетније оружје које је, не којим је, икад извршило

Власник хотела Алфонса Села: ужаснуј је оним што се догађало

Смртоносна спаваћа соба некад: на ноћном стоићу крај постеље налазио се телефон, на другом лобус и један чирак. Преко постеље је простиран прекривач од финог брокаша – све док га полицаја заједно с постељом није запленила.

убиство. И то не једно. А набављена је у најбољој намери.

Прва несрећа

Несреће су почеле 1991. године када је Алфонсо Села, власник малог хотела у Бенабареу, у Шпанији, купио за, како га је он назвао, „свадебни апартман” један леп француски лежај. Надао се да ће тако лепо опремљеним апартманом привући знатан број тек венчаних парова, и то не само из околине већ и из јужне Француске и осталих европских земаља, који ће пожелети да прве заједничке дане проведу на топлем југу Шпаније. Пут ће их тада нанети и у његов град.

У почетку је изгледало да му је рачуница била тачна. Прва четири месеца посао је цвetaо, а онда се догодила прва несрећа.

Петог августа 1991. непосредно после десет сати и пошто су двадесетчетворогодишњи Марко Хагарте и његова невеста преспавали у свадбеном апартману у лепој постељи с балдахиним, млади пар напустио је хотел. Младожења је ставио ствари у пртљажник, помогао својој младој супрузи да се смести у кола, а затим је сео за управљач. Дао је гас, у пуној брзини кренуо с паркинга и ударио у велики камион који је управо пролазио улицом што води крај хотела.

Једанаест дана касније догодила се слична несрећа: један путнички аутомобил, опет у пуној брзини, налетео је на неки зид. Путници су задобили смртоносне повреде. И то је био млад брачни пар који је преспавао у свадбеном апартману Алфонса Села. Месни полицајац Балагос утврдио је да је до не-

среће дошло кривицом возача аутомобила. Међутим, у њему се још није родила никаква одређена слутња.

Крај у магацину

Тек кад се три месеца касније још један нововенчани брачни пар унесређио непосредно пошто је напустио хотел у коме је преспавао у свадбеном апартману, почела је да га мучи мисао да би све три несреће морале имати некакве везе са апартманом и француским креветом у њему. И становници Бенабареа већ су почели да говоре о „sama del muerte” – постељи смрти.

Разговори вођени шапатом претворили су се у гласине и гласне изразе страха када је већ 12. септембра поново настрадао један млад пар који је такође преспавао у свадбеном апартману у хотелу Алфонса Села. Три дана касније живот су изгубили један аустралијски министар и његова млада жена. После ноћи проведене у свадбеном апартману њихов аутомобил сурвао се у провалију која почиње непосредно по изласку из градића Бенабареа.

Полицајцу Балагосу било је доста несрећа. Не питајући никог од надлежних из оближњег већег града, за-

Прилаз романтичном апартману намењеном младенцима. Многи тек венчани парови ишли су уз ове стубове заштити се и не слушајући шта ће их сутрадан снаћи

пленио је постељу из свадбеног апартмана, пренео је у магацин полицијске станице и унео у инвентар.

Откако се француски кревет с балдахиним налази заклучан у магацину полицијске станице, у Бенабареу и околини није се више догодила ниједна већа аутомобилска несрећа. Било је само, и то веома ретко, лакших судара из непажње возача.

К. В.

ПРОВЕРИТЕ БОГАТСТВО СВОГ РЕЧНИКА

САБЛАСТ У ПЕТ ПРИМЕРАКА

1. САБЛАСТ
2. НЕРАДНИК
3. УЛИЗИЦА

4. ДИВ
5. СТРАЂАРА
6. ГУНГУЛА

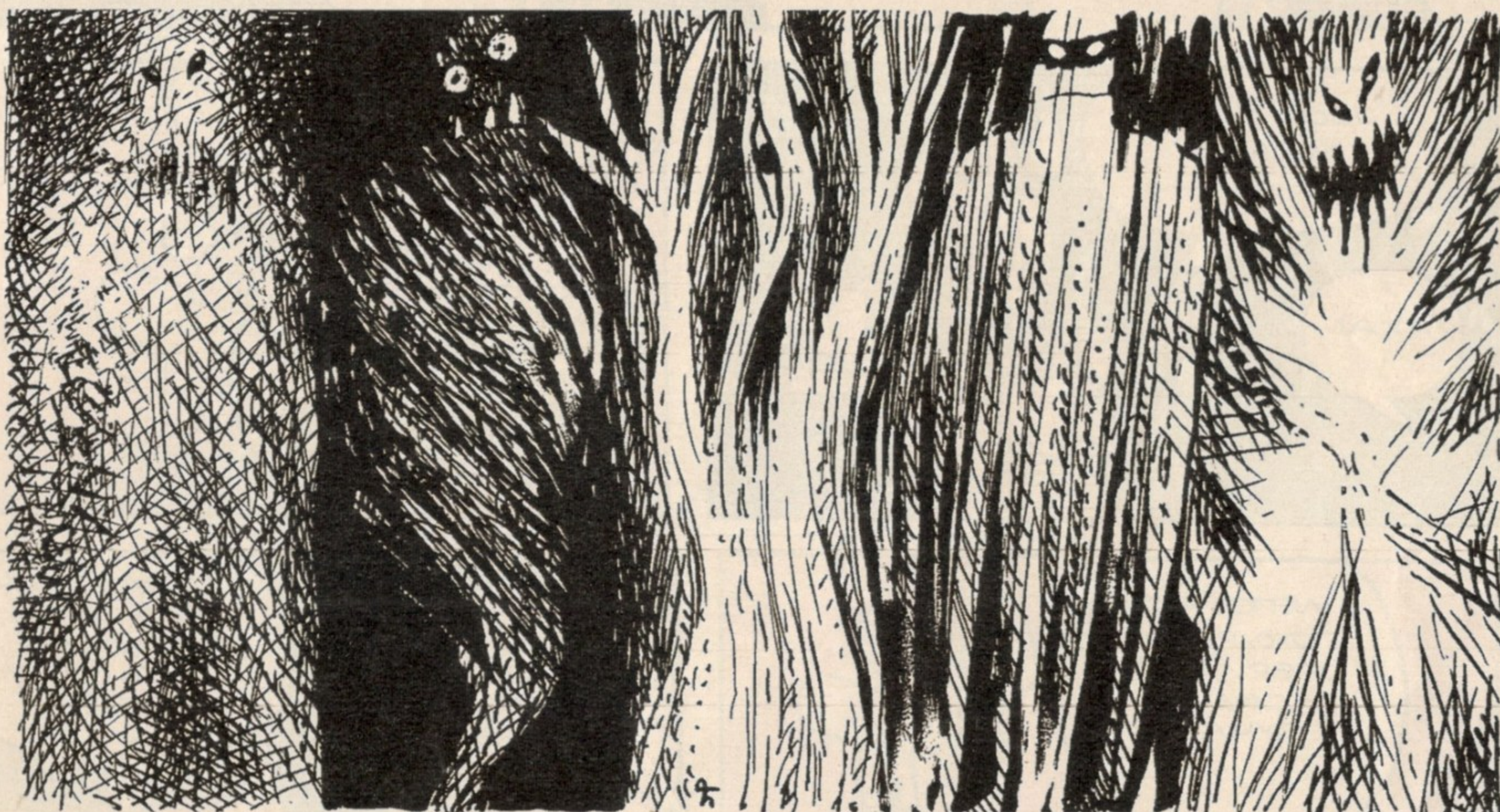
7. СИТНИЦА
8. ПОГОДАН
9. НЕСТВАРАН

Можете ли за сваку од ових речи да нађете по четири израза приближно истог значења?

10. ОСОБИТО
11. НАТЕРАТИ
12. НАКИЊУРИТИ

ОДГОВОРИ:

1. утвара, дух, авет, фантом. 2. беспосличар, бадаваца, доколичар, дангуба, 3. удворица, потрон, чанко-лиз, пузавац. 4. цин, горостас, гитант, колос. 5. ућерица, чатрља, кровинара, потлеушина, 6. гужва, гурња-ва, тиска, крљанац. 7. трица, тричарија, маленкост, багатеља. 8. подесан, прикладан, примерен, одговара-јући. 9. измишљен, непостојећи, тобожњи, привидан, 10. нарочито, посебно, првенствено, преваходно. 11. нагнати, приморати, присилити, принудити. 12. налицкати, нацифрати, нафракати, напиритити.

Илустровао Растко Ђирић

Прави синоними (истозначнице) ретки су у језику. За сваки од следећих парова речи покушајте да одговорите на питање у наслову. Имајте у виду да једна реч може да има више значења и више употреба.

ДА СЕ ПРЕЦИЗНИЈЕ ИЗРАЖАВАМО

ЗНАЧЕ ЛИ ИСТО?

1. ОРКАН – УРАГАН
2. МАМУЗА – ОСТРУГА
3. ПОМИЈЕ – СПЛАЧИНЕ

4. ДОЗВОЛА – ДОПУШТЕЊЕ
5. КОЊ – БОГАТ
6. СИМПТОМ – СИНДРОМ

7. АУКЦИЈА – ЛИЦИТАЦИЈА
8. ГОРД – ПОНОСИТ
9. ГАРАВ – ЧАЂАВ

10. СУЈЕВЕРАН – ПРАЗНОВЕРАН
11. ОПШИРАН – ИСПРПАН
12. УЧЕСТВОВАТИ – СУДЕЛОВАТИ

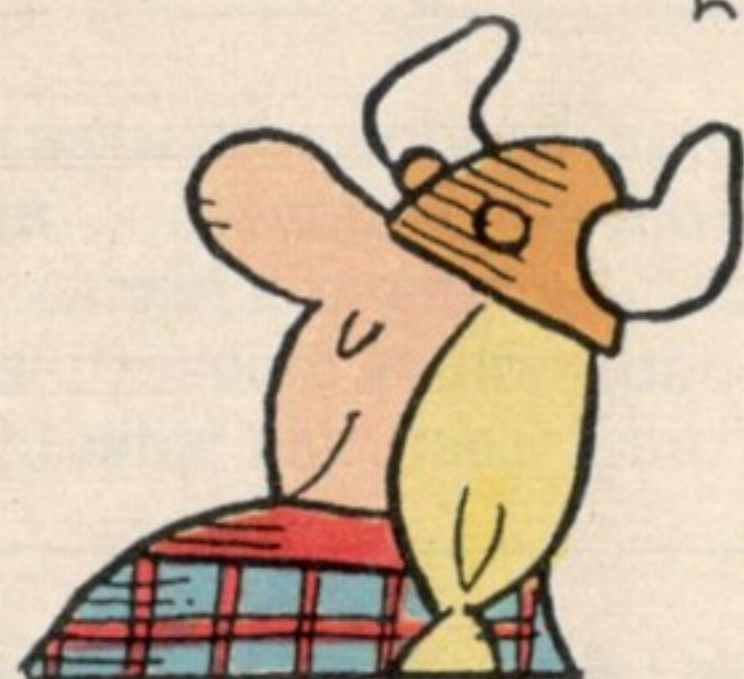
ОДГОВОРИ:

1. Да. Обе речи су истог порекла (из једног латинског језика на Антилима), само смо **оркан** примили преко немачког, а **ураган** преко француског. 2. Да. 3. Не. Обе речи означавају прљаву воду од прњања судова, али **сплачине** имају и пренесено значење: лоша храна. 4. Не. Јесте ли икад чули да саобраћај неке тражи „возачко допуштење“? 5. Не. **Богат** је само велики број. **Песнички** назив за коња уопште био би **парип** или **ат**. 6. Не. **Синдром** је скуп симптома који се заједно јављају. 7. Не. **Лицитација** се употребљава и фигуративно, у значењу погађање, ценицање. 8. Не. Увек је добро бити **поносит**, али не ваља бити **горд** кад то значи охол, надмен. 9. Не. Црномањаста девојка је „гарава“ и кад је потпуно чиста. 10. Да. 11. Не. Неко излагање може бити **опширно** (опсежно, са много речи) а да ипак није **исцрпно** (јер не исцрпљује, не обухвата целу тему). 12. Да.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЈА СВАКУ ТЕШКОГУ
РЕШАВАМ СТРПЛИ-
ВОШКУ, ПОМИРЉИВОШ-
КУ...

... И ПИЛЕКОМ
СУПОМ!

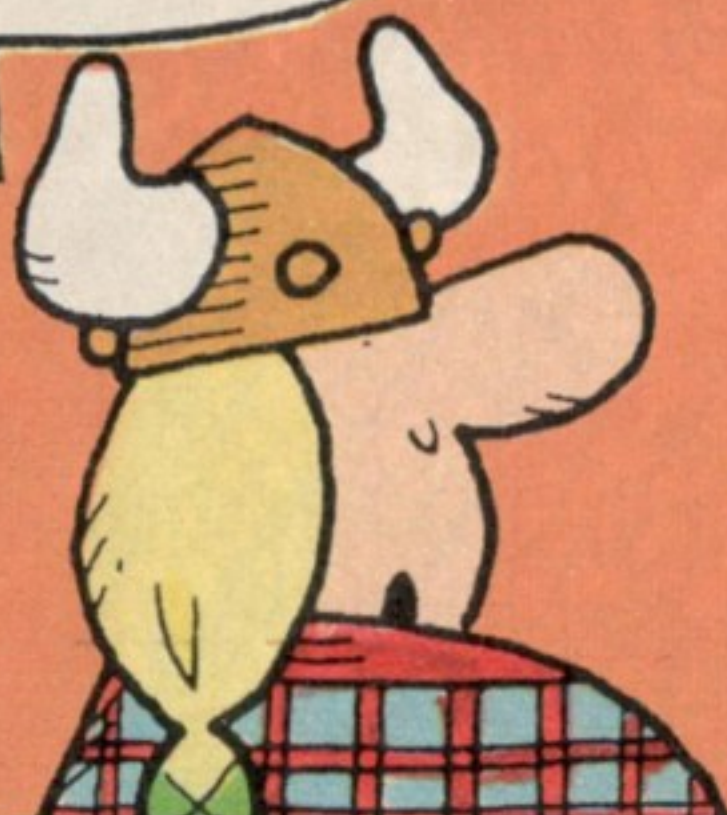
ЈЕСИ Л' ТО ТИ,
ХОГАРЕ?

АХА!

КАСНИШ! ГДЕ СИ
ДОСАД БИО?

ИМАО
САМ
НЕКИ
ПОСЛОВНИ
РАЗГОВОР
СА АТИ-
ЛОМ,
ОНИМ
ХУНОМ!

ЛЕПО! А САД
ПОЖУРИ! И
ОПЕРИ РУКЕ!
САД ЋЕ
РУЧАК!

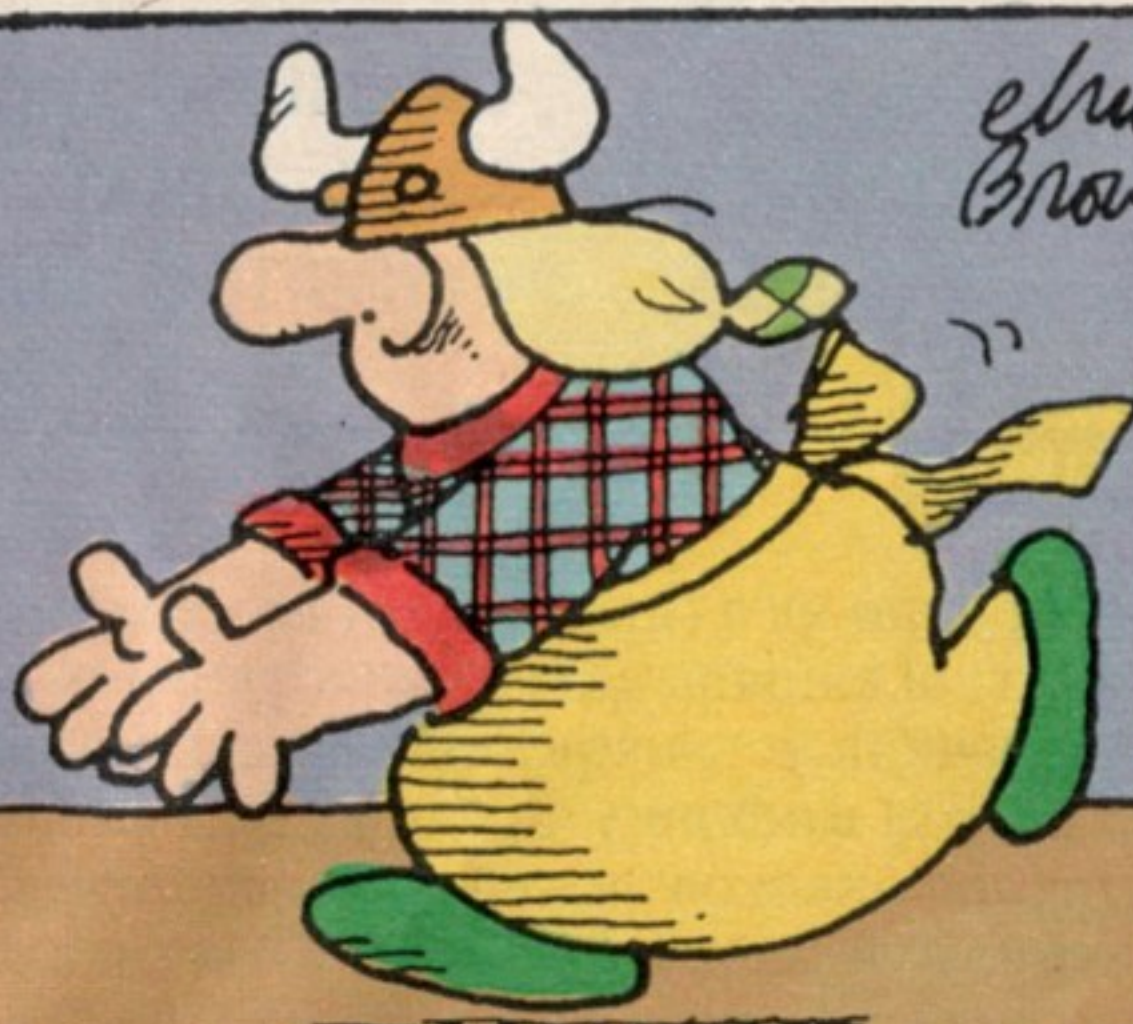
ОВАЈ...
МОЖЕШ ЛИ
МАЛО ДА
ДОЂЕШ
ОВАМО?

ДОДУШЕ ЗАУ-
ЗЕТА САМ...
АЛ' ЕВО МЕ!
ШТА СИ
ХТЕО?

57

МАЛО
НЕЖНОСТИ...
И САУЧЕШ-
КА!

еки
Броуни

© King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

МЕДВЕЂА

КАКО ЈЕ КИНЕСКА КУХИЊА
ОСВОЈИЛА СВЕТ

ШАПА У ЗМАЈЕВОМ ГНЕЗДУ

Ресторани у којима се једе штапићима постоје и у најзабијенијим деловима наше планете, али најбројнији су ипак у Америци. Откуд толика популарност?

Цвет лотоса, Башта Минг, Река посута бисерима, Лав од жада, Сребрна фонтана или Луда кућа, Сечуан, Змајево гнездо... Већ претпостављате да се иза ових необичних назива крију имена различитих кинеских ресторана (на вама је да откријете оне који се налазе у Београду и Новом Саду).

Изгледа да је дошло време да свако ко иоле држи до свог угледа мора да се похвали да је макар једном у животу пробао неко кинеско јело. А сваки град који би да постане светски треба да има бар један ресторан у коме се једе штапићима.

Откуда толика популарност кухиње која је, као и кинеска нација, стара четири хиљаде година? Они најзагриженији без размишљања ће објаснити да је и најпросечније кинеско јело боље од било које посланице којом се поносе друге азијске или европске кухиње. Други ће у кулинарском умећу Кинеза откривати скривено значење које има чак и филозофску поруку. А они најбројнији? Они ће, једноставно, уживати у тој храни не размишљајући зашто је то тако.

Уместо пасуља, чинија пиринча

Поред Кине, земља у којој има највише кинеских ресторана је Америка. Са ознаком „етнички“, у САД постоји преко сто хиљада места где гости могу да уживају у италијанској, француској, мексичкој, индијској кухињи. Од тог броја трећина ресторана су кинески.

„Сребрне фонтане“ и „Цветови лотоса“ полако су освајали, и освојили, готово све градове Новог света. Имајући на уму да Американаца кинеског порекла има само један одсто,

према укупном броју становника САД, јасно је да и они који штапићима не баратају баш вешто воле да поруче „чоу mein“ или „чоп суи“ макар у почетку и не знали шта је то што ће им келнер донети.

Први кинески ресторан у Америци отворен је скоро пре век и по. Наравно, као и готово све остале који су се касније појављивали, и тај ресторан основао је Кинез по имену Норман Асинг. Откуд Норман? До краја живота Асинг је говорио да је „лојалан амерички грађанин“ који је, убрзо по доласку у обећану земљу, променио име.

У то време Кинези нису уживали велику наклоност и Асинг је добро знао да не може да нађе богзна какав посао, па је решио да се опроба у ономе што је једино знао. У Сан Франциску је 1849. године отворио први кинески ресторан.

Норман Асинг није дуго остао усамљен у том послу. Када су копачи злата похрлили у Калифорнију, требало је нахранити толико људи који нису имали новца на бацање.

Могли су себи да приуште углавном порцију усолјене свињетине или тањир пасуља. Али, многи нису бежали ни од чиније пиринча с рибом, комадићима пилетине или прасетине помешане с поврћем.

„Говорка се да у кухињама које држе ти косооки“, остало је забележено у дневнику неког непознатог копача, „јурцају мишеви и пацови и да јела припремају у недовољно опраним судовима, али о томе не желим ни да размишљам. Мени је једино важно да је храна мање-више умерено укусна, лако сварљива и да ме, уместо висквија, служе чајем. Наредног дана стомак ми није оптерећен и не боли ме глава. А читав оборк добијем за ситне паре“.

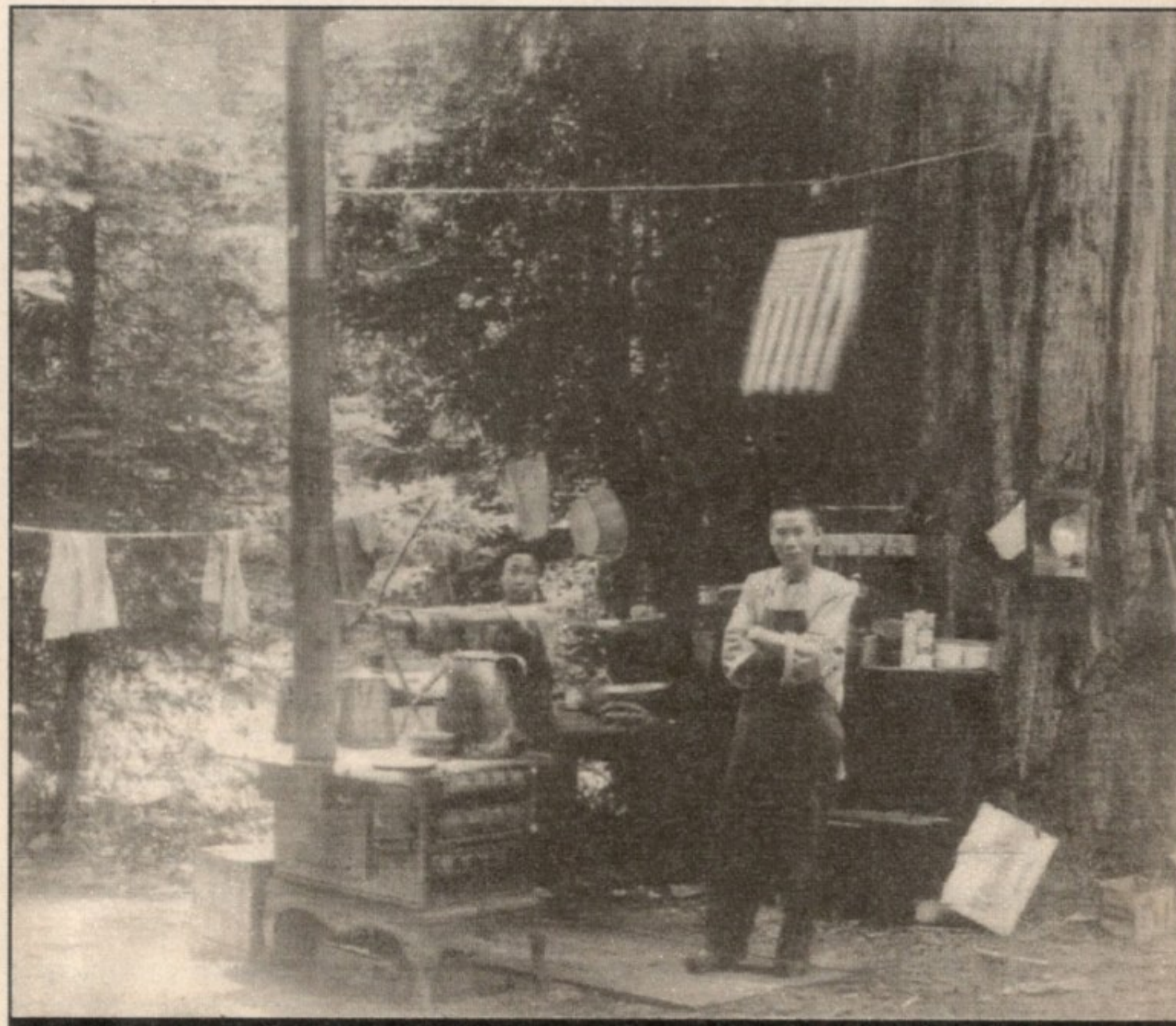
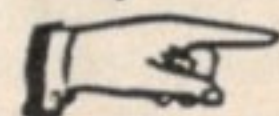
Како су се копачи селили, њихова станишта полако су прерасла у градове. А нису се задржали само у Калифорнији, у потрази за златом ишли су и према другим америчким државама, Јути, Орегону, Вашингтону. У стопу су их пратили Кинези који су своје ресторане полако „сејали“ по читавој Америци.

Кинески „Мекдоналдс“

Данас су кинески ресторани обележје готово сваког америчког града. А има их разних, од оних сасвим неугледних и јевтиних, до изузетно отмених, у којима се хране холивудске звезде или гости који за оброк не жале да потроше ни троцифрену суму, свакако у – доларима. Ти де лукс ресторани су,

рецимо, холивудски „Мандарин“, „Шиноа“ у Санта Монике или „Шун Ли Палас“ у срцу њујоршког Менхетна.

Највећи, што не значи и најбољи, кинески ресторан у Америци, а по свој прилици и у читавом свету, јесте „Вејлус“. Смештен је у огромној згради која изгледом треба да дочара Забрањени град, царску палату у Пекингу. Откако је „Вејлус“ у Бостону свечано отворен пре девет година, у њему се, у просеку, дневно припреми око пет хиљада obroка. Иако су znalци још на свечаном отварању 1989. године рекли да су многа јела доста слабог квалитета, у „Вејлусу“ је увек као у кошници. Зато овај бостонски ресторан не зову случајно Азијски Дизниленд.

Пре више од једног века овако су изгледали први кинески ресторани, махом склепани у калифорнијским шумама, за потребе копача злата.

С обзиром на велику популарност кинеске хране, многи Американци су у прилици да резанце с месом и поврћем (чоу меин) или пилетину или прасетину с пиринчем кувају на пари (чоп суи) једу у неком од ресторана брзе хране. Један такав кинески „Мекдоналдс“ рекламира се као „Манчу вок“ и широм САД већ има двеста ресторана, други је „Панда експрес“ који је основао четрдесетчетворогодишњи Енду Черинг.

Рођен у Кини, Черинг је у Америку стигао у намери да се упише на студије. Када је стекао диплому математичара, није био задовољан пословима

Држећи у рукама овале с кинеским специјалитетима, келнери стоје испред бостонског „Вејлуса“, вероватно највећег ресторана кинеске хране на свету.

И кад једете у неком кинеско-америчком ресторану, а и кад вам ту храну донесу кући, обавезно добијате „форчун куки“ (колачић среће). У њему се налази папирић са поруком која вам, наводно, одређује судбину. Обичај да се поруке преносе у колачићима преузет је од кинеских побуњеника из давне прошлости, али се таква посланица не добија и у кинеским ресторанима у Кини, па постоје преговори да се колачићи увозе из Америке.

које су му нудили, па се привремено запослио код једног свог рођака, у ресторану у Холивуду. Схвативши колико то може да буде уносно занимање, позвао је родитеље који су стигли 1973. године. Отворили су мали ресторан у Пасадени.

Било је то време када је брза храна стицала све више пријатности, а председник Ричард Никсон овацијама дочекан у Пекингу. Одједном је све Американце захватила још једна манија – за кинеским стварицама. То лудило Черинг је добро искористио и полако отварао

Доказ да је кинеска храна „освојила“ Америку свакако је и овај покретни штанд на њујоршким улицама и продавац који нуди сочно испечене патке.

ресторане свуда по Америци. Сада у седамнаест држава Черингов „Панда експрес“ има сто ресторана, а током година овај промислури косооки Американца намерава да отвори још сто педесет места на којима ће се служити брза кинеска храна. И то доступна сваком џепу јер за четрдесетак динара свако може лепо да се наједје.

Само човек није храна

И из искуства ово мало ресторана који постоје у Југославији, јасно је да они могу да постану име само уколико имају кинеске куваре. Мада неке домаћице воле да се похвале како припремају одлична кинеска јела, да би она заиста била оно право, треба да их зготове Кинези.

А ако неког Кинеза замолите да вам да рецепт за било које јело, немојте се изненадити ако вас одбије. Кинези се поносе тиме што, у зависности пре свега

од дела Кине у коме су одрасли, до тога шта су од родитеља и предака научили, спремају исто јело свако на свој начин. Зато не изненађује што ће, рецимо, чувена пекиншка патка имати различит укус ако се поручи у различитим ресторанима.

И сама кинеска кухиња, стара толико хиљада година, временом се мењала. Сматра се да је врхунац достигла негде у 12. веку, у време династије Сунг која је обележила и највећи домет кинеске средњовековне културе.

Ако већ не постоје сасвим одређени рецепти, шта је то што се може поручити у неком од кинеских ресторана? Пре свега, храна кувају на пари, у посебним посудама познатим под именом „вок“. То су велике металне чиније у облику полулопте па се у њима намирнице брзо и равномерно скувају на пари.

А једје се све. У кинеској кухињи држе се правила: све оно што је својом позадином окре-

нуто ка небу, може да постане храна. То значи и инсекти, али и пси, змије и мравоједи, до морских краставаца. Наравно, тешко да ће сва ова „бића“ пожелети да једу људи који нису одгајани у кинеском духу, али зато на располагању имају прихватљивије варијанте. Ако им досади све могуће поврће, патке, пилићи, прасићи, одабраће голубове или, ако имају пара, можда пераја од ајкуле.

Међу најскупље деликатесе убрајају се, на пример, алигатори или разни делови медведа. Медвеђа жучна кеса наводно је одлична за особе које пате од високог крвног притиска, а онај ко је наручи у неком од

У отменом „Мандарину“ може да се наручи пекиншка патка, посебно припремљен купус са зачињеним краставчићима, потом рибли филети који хрскају у устима или краљевски шампи. Ммм...

најбољих ресторана, мора да буде спреман да за ту посланицу плати и до 45 хиљада долара (!). Специјалитет је и медвеђа шапа, посебно десна, јер се сматра да баш том шапом медвед копа по земљи тражећи со, те је она посебно мека кад се припреми.

Дакле, кинеска кухиња нуди све, јер само човек својом позадином није окренут ка небу. А онај ко се одлучи да једје штапићима (сматра се да кинеска храна не може толико да прија кад се једје ножем и виљушком) тек ће временом знати на кинеском да препозна шта наручује. До тада ће уредно, сваки пут, морати да прочита шта се крије иза необичних назива разних јела, јер ко сем Кинеза може да зна шта је „чун куен“, „суи маи“ или „ву кок“?

В. С.

ШТА СЕ ДОГОДИЛО СА ЦАМБО-ЦЕТОМ КОМПАНИЈЕ TWA?

ИСТИНА О ЛЕТУ

Кажу да никада до
сада није вођена ишако
ојсежна и скупа
истраја као она
која је ошворена
поводом несреће
америчког „боинга
747” који се јула 1996. године срушио у
Атлантски океан недалеко од Њујорка

БРОЈ

какве последице на летелици тога типа оставља експлозија подметнуте бомбе, а какве ракете.

За претпоставити је и да се читава војска агената америчког Федералног истражног бироа (FBI) растрчала по терену како би дошла до података који би помогли разрешењу тајне. Ако у том погледу јавности остаје да се бави нагађањима, што се цене истражног поступка тиче, недоумице нема. Коштао је 50 милиона долара!

свих осталих. Могућност да је „боинг 747” експлодирао услед прегревања керозина у резервоарима авиона.

У настојању да смањи оптерећење, наиме, већина авио-компанија држи се праксе да резервоаре пуни искључиво горивом које им је потребно за лет у једном правцу. То практично значи да добар део авиона лети полупразних резервоара. Тај празан простор испуњен је мешавином лако запаљивих гасова који у додиру са најмањом варницом, поготову током летњих врућина каква је 17. јула владала у Њујорку, лако могу да изазову експлозију.

(Упркос чињеници да је целокупна електрична инсталација на „боингу 747-100” заштићена слојем мешавине алуминијума и тефлона, кобна варница могла је, по мишљењу стручњака, да потекне

Већ се помало заборавило на лет број 800 америчке авио-компаније TWA од 17. јула 1996. године. Тога дана, у јеку олимпијских игара у Атланти, непосредно након узлетања са аеродрома, недалеко од Њујорка у Атлантски океан се срушио цамбо-цет „747-100.” Нико од 230 путника и чланова посаде није преживео несрећу.

Уследила је истрага каква по детаљности и уложеним средствима никада раније није вођена поводом

неког авионског удеса. Кренуло се од три вероватна узрока пада цамбо-цета: техничког квара, подметнуте бомбе и ракете (највероватније земља-ваздух) која је могла да га обори.

Званична верзија: узрок несреће непознат

Комад по комад, рониоци су са дна океана извукли чак 95 одсто настрадалог авиона. Од највећег до најмањег, сваки од тих делова подвргнут је детаљним лабораторијским испитивањима, а читава летелица изнова склопљена у једном хангару. Два цамбо-цета разнета су у парампарчад како би се утврдило

Између осталог, током истраге која је коштала 50 милиона долара са дна океана извучено је чак 95 одсто уништеног авиона, а читава летелица изнова склопљена у једном хангару.

Упркос свему, о правом узроку несреће ни дан-данас се не зна много више него пре годину и по дана када се догодила. Бар не званично.

Претпоставка о ракети као могућем узроку удеса проверена је у експерименту изведеном у пустињи током кога је у непосредној близини „боинга 747” експлодирало неколико ракета земља-ваздух. Оштећења која су те експлозије изазвале на авиону не одговарају онима која су установљена на крхотинама извученим са морског дна недалеко од Њујорка.

Други цамбо-цет одлетео је у ваздух у експлозији изазваној подметнутим бомбом негде у Великој Британији, али ни том приликом није било могуће извести закључке који би без остатака објаснили узрок трагедије.

Све у свему, тешко да ће недвосмислен одговор на питање шта се заправо догодило 17. јула 1996. недалеко од Њујорка икада бити познат. Ипак, стручњацима који су имали удела у истрази једна претпоставка чини се вероватнијом од

управо са електричних водова који на овом типу авиона делимично пролазе и кроз резервоаре.)

Истрага, међутим, ову претпоставку није поткрепила одговарајућим материјалним доказима, па авио-компаније одбијају да се повинују препоруци коју су на основу ње извели стручњаци. По свему судећи, разлог за ово одбијање лежи у чињеници да су препоручене мере безбедности изузетно скупе.

За разлику од комерцијалних авио-превозника, америчко ратно ваздухопловство је те исте мере усвојило и пре удеса цамбо-цета компаније TWA. Ради се, иначе, о правилу да се резервоари за бензин пре сваког лета пуне до врха, у случајевима када то није могуће, празан простор обавезно попуњава инертним гасовима, а керозин складишти искључиво испод површине земље.

Ма колико то коштало, цена свакако не може бити виша од вредности иједног људског живота.

М. И.

тринаест

То није обична шума, то је чудо од шуме. Смештена између Тихог океана и реке Амур и Усури, усеријска тајга један је од највећих шумских комплекса на планети. По пространству као две садашње Југославије. Одвек је била прави изазов за многе ловце, пустолове, геологе, трагаче за златом и чудотворним женшеном. Богатство још сасвим неистражено и неисцрпно.

Једно од тих богатстава су и – дивље животиње. Има лисица и вукова, вепрова и дивокоза, медведа и самура. Најпознатија и најопаснија звер је цар тајге – амурски тигар. Лов на њега је, међутим, под строгим забраном. Једино се, покатад, лове примерци за зоолошке вртове и циркусе.

Борис Крумов, познати бугарски писац и путописац, у неколико наврата је боравио на Далеком истоку и у усеријској тајги, као ловац и ходољубац. Из тог времена – а била је средина осамдесетих година – настала је и занимљива књига под насловом „С моржевима и тигровима на ти”. Из ње издвајамо узбудљиву причу о потрази за изгубљеним ловцем на амурског тигра. Текст је, као и у књизи, писан у првом лицу...

Двојица ловаца на тигра одлучила су да се раздвоје и да се увече нађу у зимовнику. Стигао је само Јегор, а од Марченка није било ни трага ни гласа јуна два дана. Онда је у лов на изгубљеног ловаца кренуо Мурзин, најбољи ловац на тигрове

Чекање

... У зимовнику, малој колиби усред шуме, већ су нас очекивали. Била је то група ловаца коју је предводио гласовити ловац на тигрове Мурзин.

Већ на први поглед било је приметно да је Мурзин не једном гледао смрти у очи. Имао је шездесетак година, висок и жилиав и, по свој прилици врло крепак. На левој руци недостајала су му два прста – сећање на блиски сусрет с медведом, а на левом образу је био видљив траг тигрових канци. Касније сам сазнао да и на телу има поприличан број сличних ожиљака.

Кад смо кретали, рекли су нам да је у Мурзиновој групи петорица људи, а у зимовнику су била само четворица. И не само то. Расположење међу домаћинима било је туробно. Један од њих је лежао поред пећи умотан до ушију. Поздравио нас је ћутљивим климањем и поново заронио у свој огроман шал. Мало касније,

кад смо се сместили, сазнали смо где је пети члан групе и због чега су остали ловци нерасположени.

Два дана раније двојица из Мурзинове групе кренула су у извиђање, у потрагу за тигровим траговима, са задатком да на основу њих утврде област у којој борави цар тајге, његов узраст и пол. Стигли су до подножја брега, где се налазе пећине и где се често појављују тигрови. Међутим, никакве трагове нису открили. И тада су одлучили да се раздвоје и да се увече нађу у помоћном зимовнику, на пола пута до базе.

Увече се у колибу вратио само Јегор, ловац кога смо кад смо стигли нашли да лежи поред пећи. Од Марченка, његовог садруга, ни трага ни гласа. И уместо да крене да га тражи, Јегор га је чекао до сутрадан у подне. Онда је пошао до најближег насеља и отуд јавио о нестанку Марченка.

Мурзин је с екипом одмах стигао до Јегора и они су истог тренутка пошлу у потрагу за несталим ловцем. Но, како обично невоља ретко иде сама, пред трагачима се испречио густе снег који је сакрио све трагове. Морали су натраг слушајући уснут Мурзиново гласно размишљање.

– Могуће је да је Марченко открио тигрове трагове, нашао његово склониште и покушао да ухвати младунче, али се у покушај отмице умешала тигрица... Могуће је и да је упао у пећину медведа или тигра а из ње је онда немогуће ишчупати се... Све је могуће, али је једино поуздано да га нема. Да је Јегор одмах, пре снега, кренуо да га тражи, можда би га и нашао. Али, заборавио је старо правило људи у тајги – никада не остављају друга самог у овом беспућу...

Пир

У зору нас је Мурзин поделио у две групе и поделио нам задужења. Одлучили смо да кренемо од места где су се Јегор и Марченко растали. Нама су као помоћ додељене и три крупне, сибирске лајке густе длаке и све три на повоцима. Мурзин није хтео да их одвезује да не би поплашиле звери и упозориле их на наше присуство.

Кроз гуњеве нам се до костију увлачио ре-зак и хладан ветар. Шума је била гола и тиха. Од блештавог снега сузиле су нам очи. На-лазили смо на трагове дивљих свиња и диво-коза, али Мурзин није обраћао пажњу на њих.

На врху брега натрапали смо на две пећи-не, а у њима оглодане кости јелена.

– Пре десет дана овде су пировали тигрови – рекао је самоуверено Мурзин. – Ево и ко-стију вепра... чак и медведа. Звериње кости...

Последње речи су нас утешиле. Човечијих костију ту није било.

Мурзин је ишао напред пажљиво мотрећи и на врхове дрвећа и испред себе. С времена на време гласно је размишљао:

– Марченко је млад и нестрпљив, а нестрпљивост је увек лоша за ловца. Посебно лов-ца на тигрове. Можда је наишао на траг мла-дунца, обрадовао се и заборавио на опасност. А мајка је чекала у оближњем грму и...

Закратко је заћутао и додао:

– Надајмо се најбољем. Тигар се не лови голим рукама.

Један из групе ми је шапнуо:

– А он их је сам тако ловио – те није чудо што му је цело тело у ожиљцима.

Мурзин га је чуо и, не окрећући се, доба-цио:

– Догађало се и то, али тада ми је било тек двадесет пет година.

– Па и Марченку је двадесет и пет.

– Ако сваки двадесетпетогодишњак крене у тајгу голих руку, у њој ниједна звер неће остати...

Лавеж

Снег није био дубок, али по њему ипак није било лако ходати. Уз то, ишли смо неколико сати без одмора, а од људских трагова ни трага. Чинило ми се да губимо време и снагу. Тада је Мурзин застао код једног дрвета и сигурним гласом рекао:

– Ова грана је сломљена пре два дана, човековом руком... А сада ћемо да се по-нашамо онако како би се понашао млади, нестрпљиви и још неискусни ловац...

Онда је убрзао кораке и повео нас иви-цом брега. Прескакали смо оборена ста-бла, падали у снег, пробијали се кроз грм-ље и све дубље упадали у честар. Обишли смо неколико провалија и нашли се с дру-ге стране брега, с душом у носу.

Мурзин је скинуо пушку с рамена и два-пут опалио у ваздух. Пудњеви су се врати-ли као ехо. И ништа више, ни пушчаног одзива ни људског гласа. Спустили смо се у долину и тада су пси почели да се рву с повоцима, њушећи и скачући у једну стра-ну. Мурзин је пошао за њима.

На пољанчету је било мноштво вучјих трагова, оглоданих костију и длака диво-коза.

– Ноћас су били овде – промрмљао је Мурзин. – А овакву гозбу могу да направе и с ловцем...

Продужили смо и након само сто кора-ка пси су поново затегли повоце. На снегу су били трагови крупних шапа, налик на медвеђе, мале кости и тамна длака.

– То је харза имала сусрет с мошусом – пресудио је Мурзин.

Мошус је ретка звер чак и у усуријској тајги, мањи од дивокозе али већи од јазав-ца. Очњаци, пак, нису ништа мање опасни од оних дивље свиње.

– Харза, звер из породице куна, прави је нитков – наставио је Мурзин. – Она је ма-ња од медведа, али је опаснија и подмук-лија од њега. С посебним задовољством прати мошуса који не може да бежи по снегу. Скаче и по дрвећу, попут риса, и не оставља своју жртву све док она не падне од умора. Тигар се слично понаша према псима...

Лукавство

У долини смо поново пуцали и поново нисмо чули никакав одговор. Међутим, пси су поскочили њушећи ваздух.

– Напред. Рекс, помози, друже! – помило-вао је Мурзин најкрупнију лајку и пустио је с повоца.

Рекс је одјурио, а два преостала пса покушала су за њим. Ловци им нису дозво-лили. Петнаестак минута касније Рекс се вратио.

– Жив је, жив! – кликнуо је Мурзин и показао на спаљену шибицу заденуту за псећу огрлицу.

Пас је цвилео, предњим шапама удара-јући Мурзина по грудима и поново отрчао тамо откуд се малопре вратио. И ми смо појурили за њим. Кад већ нисмо имали снаге ни да поштено дишемо, угледали смо несвакидашњи приказ: на испусту једног теснаца седео је Марченко. Поред његових ногу догоревала је ватра. Мада видно ослабио, сијао је од среће и низ чекињасту браду сливале су се сузе. Уз њега је лежао Рекс и весело цвилео тарући се о његову ногавицу.

Прича коју нам је испричао наликовала је Мурзиновој претпоставци.

Марченко је приметио тигрицу с двоје младунчади и пошао за њима. Да би мајку отерао од деце и у том хаосу зграбио једно младунче, пуцао је у ваздух. Хтео је својим друговима да се похвали да је голим рукама ухватио живог тигра. Међутим, тигрица се показала бистрија него што је млади ловац и слутио.

Када је Марченко запуцао, она је побегла, тобоже уплашена. Сакрила се у оближње грмље и притајила. Ловац је сти-гао до једног тигрића и, таман кад је хтео да преко њега пребаци скинути гуњ, одједном је чуо ломљаву иза својих леђа, уз језиву рику. Одскочио је у страну пред тигрицом у скоку и пао на леђа сломивши десну ногу. У страху, испалио је неколико метака. Тигри-ца је побегла водећи са собом младунце.

Марченко се довукао до испуста у тес-нацу и ту потрошио последње патроне у на-ди да ће га Јегор чути. Пошто није било никаквог одговора, с муком је прикупио нарамак сувих грана и запалио ватру. Спас и од хладноће и од звери.

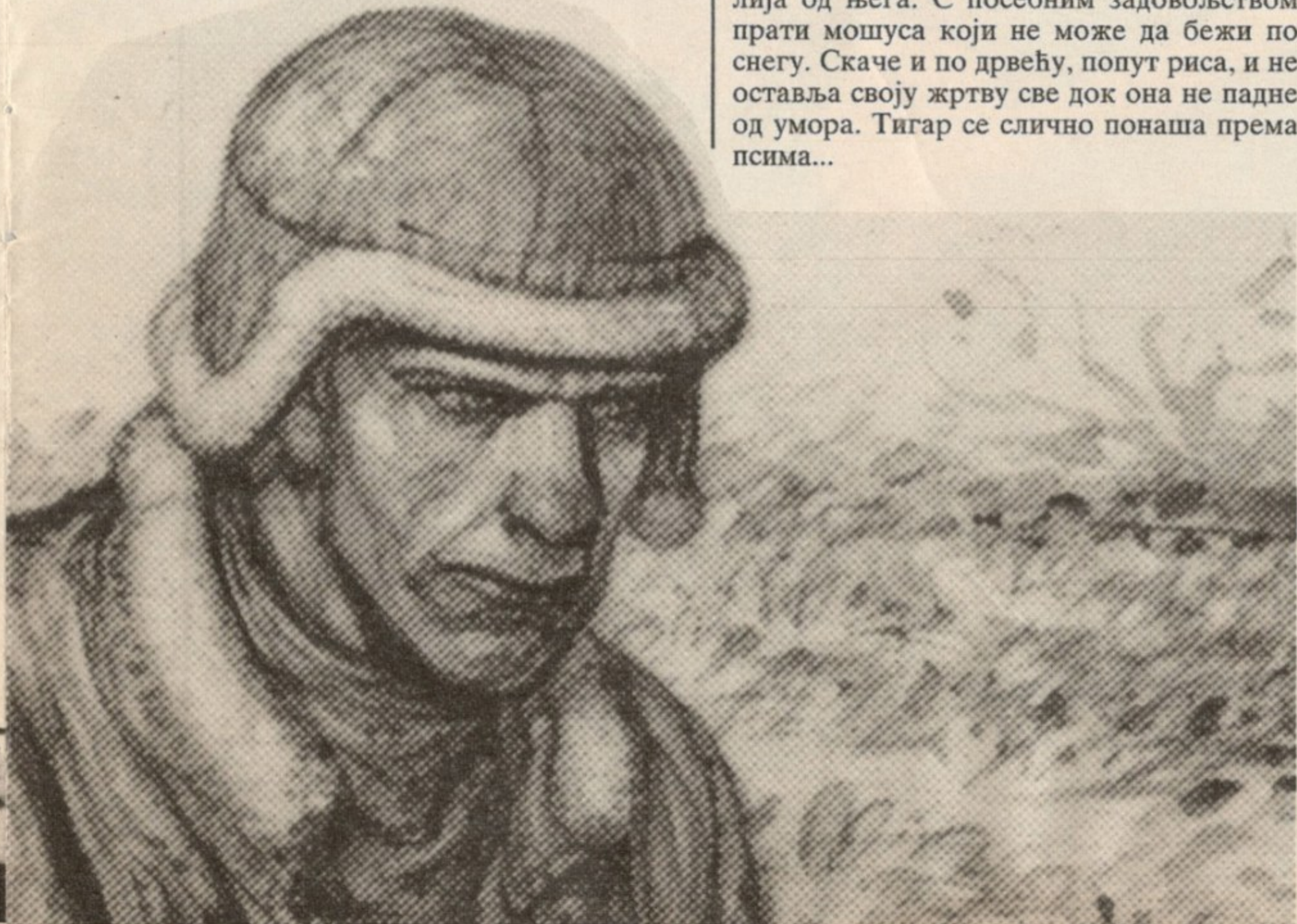
Млади ловац био је убеђен да ће га дру-гови наћи. Није губио наду ни после првог ни после другог дана. Када се трећи дан примицао свом крају, чуо је наше пуцње. Није имао чиме да одговори. Истина, викао је колико је могао, али је то очигледно би-ло недовољно јер је био изможђен од глади. Све док до њега није дојурио Рекс...

Ставили смо Марченка на носила и кренули према зимовнику. Јегор је молио да му допустимо да он буде један од носача, али га је Мурзин суво одбио. Настрадали је из зимовника „газом“ пребачен у обласну болницу, а ми остали спремали смо се на хватање тигра које је било предвиђено за следећи дан.

Приредио

Петар Милашовић

Илустровао
Бобан Савић

КО ПОВЕЋУЈЕ?

ЧОВЕК ПРОТИВ МАШИНА 9-2

Докле је, на измаку 20. века, ситила висока технологија? Да ли је наше технолошко умеће најзад надмашило природу бар када је реч о људском телу? Одговор на ово питање пошврдан је у само два случаја

ОЧИ

= ФОТОГРАФСКИ АПАРАТ

Чак ни висока технологија није успела да створи материјал који би био осетљивији на

светлост од мрежњаче људског ока. Нервне ћелије од којих је састављена, такозвани чепићи и штапићи, омогућавају нам да видимо и тако слабањан извор светлости какав је, рецимо, пламен свеће која је од нас удаљена 27 километара! У мечу између људи и машина човек је у овом случају победник.

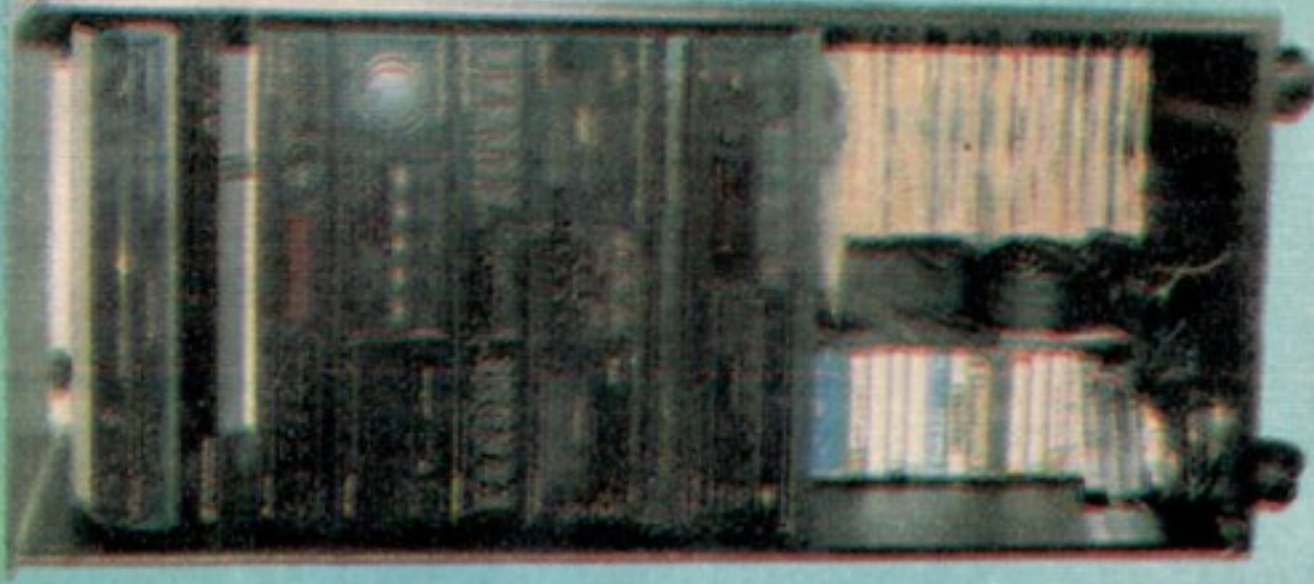
РУКЕ = КРАН

Од свих постојећих справа људска рука свакако највише подсећа на механичку полуку (кран). У односу на машину, недостатак јој је то што јој се стојер (лакат) налази тачно на средини два крака. Јесте симетрично, али није практично. Таква каква је, људска рука у стању је да у најбољем случају подигне терет од 250 килограма. Механичка рука крана подиже терет од девет хиљада килограма. Није, међутим, све у мишићима. Иако није најјача, људска рука је, за сада, највећстра-нија алатка за коју се зна. Само је човек у стању да са баратањем предметима тешким више десетина килограма у трену пређе на руковање стварци-цама од свега неколико грама.

УШИ

Улога ћелија са финим длачицама од којих је састављено унутрашње ухо човека истоветна је улози коју унутар микрофона обављају претварачи. И једнима и другима задатак је да различита струјања ваздуха претворе у одговарајуће елек-тричне сигнале који се потом прослеђују у мозак. Разлика је у томе што је људско ухо састављено од 18.500 нервних ћелија, а микрофон има свега један претварач. Убедљиво вођство људског слушног апарата.

КОСА

= ТЕРМИЧКИ ИЗОЛАТОР

Коса и мање или више маљама прекривени делови тела које су нам у наслеђе оставили прапрци идеал-ни су изолатори топлоте. Тамо где их има, они нам изнад коже стварају заштитни ваздушни омотач дебљине једног милиметра до једног центиме-тра. То је, иначе, принцип рада тер-моса код кога је шупљина између двоструких зидова боце испуњена ваздухом под ниским притиском. Резултат: нерешен.

МОЗАК = РАЧУНАР

Океј, тачно је да мегакомпјутер Дип Блу повремено успе да победи светског прака у шаху Каспарова. Али, људски мозак сас-тављен је од десет милијарди неурона од ко-јих је сваки повезан са још сто хиљада других нервних ћелија. Рачунар који би био раван људском мозгу морао би да обавља десет милиона операција у секунди. Препаметан (електронски) какав је, чак је и Дип Блу још веома далеко од тога. Његова вештачка ин-телигенција замењује природну памет свега сто хиљада неурона.

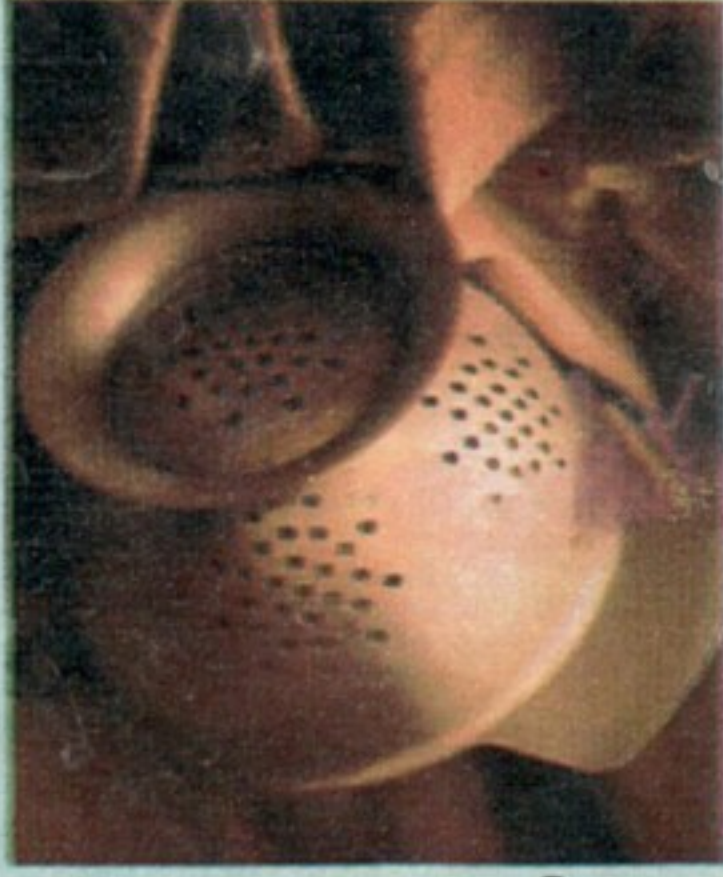

ПЛУЋА = ВЕНТИЛАТОР

Сваки пут када удахнемо, кроз плућа нам проструји око пет литара ваздуха. Индустијски вентилатор „обрне“ и до 40.000 литара ваздуха у минути. Победа машине? Никако. Јер, када се у ову рачуницу уведе и чинилац који се зове „утрошак енергије, између нас (људи) и њих (машина) готово да нема разлике. Једном речју, нерешено.

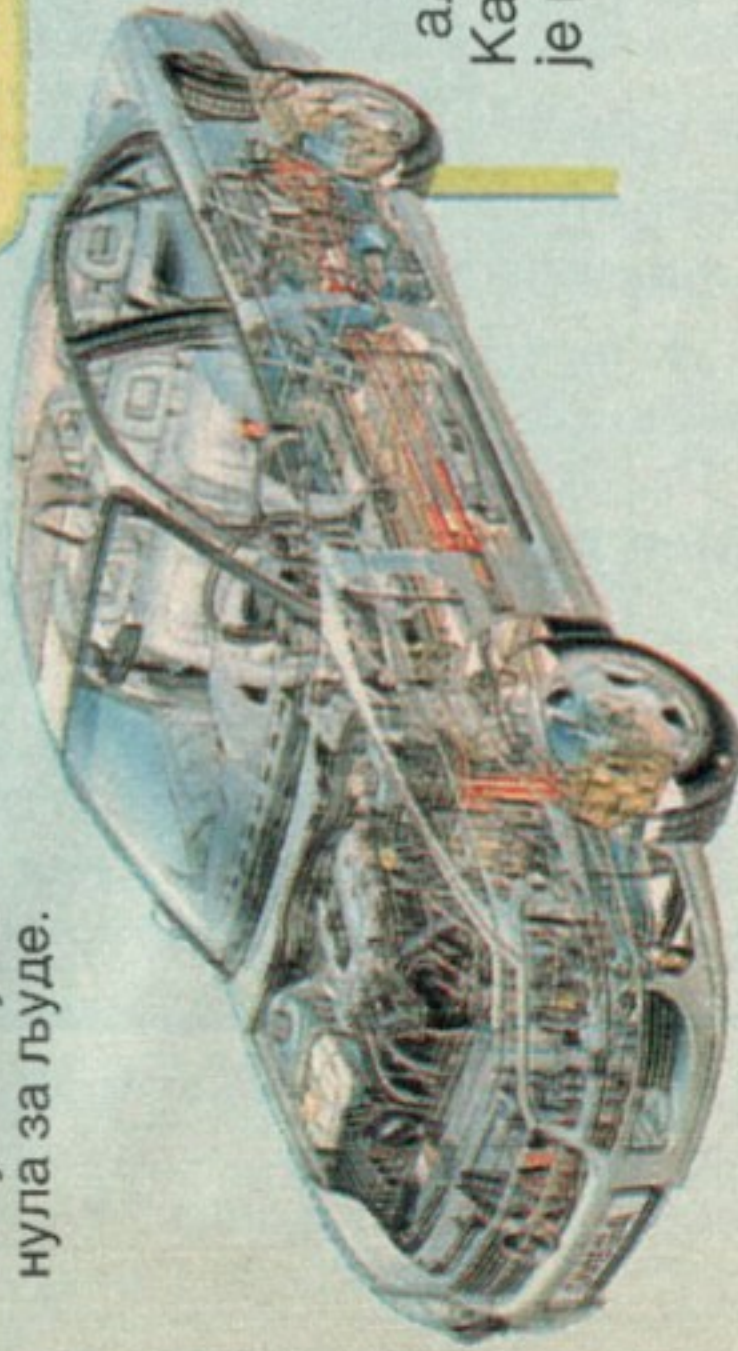
БУБРЕЗИ = ФИЛТЕР

Људски бубрези по облику можда највише подсећају на зрна пасуља (додуше цинковска, дугачка 9 см). У њима се свакодневно пречисти 140 литара течности, односно, око децилитар у минути. Вештачки бубрези исти посао обаве троstrуко брже. Током дијализе која траје четири сата, они сваког минута обраде око три децилитра течности. Но, механички бубрези толики капацитет дугују површини која врши филтрирање, по правилу већој од једног кубног метра. При том њихов век трајања износи око два месеца, насупротив 80 година колико у просеку прави бубрези служе човеку. Резултат: један нула за људе.

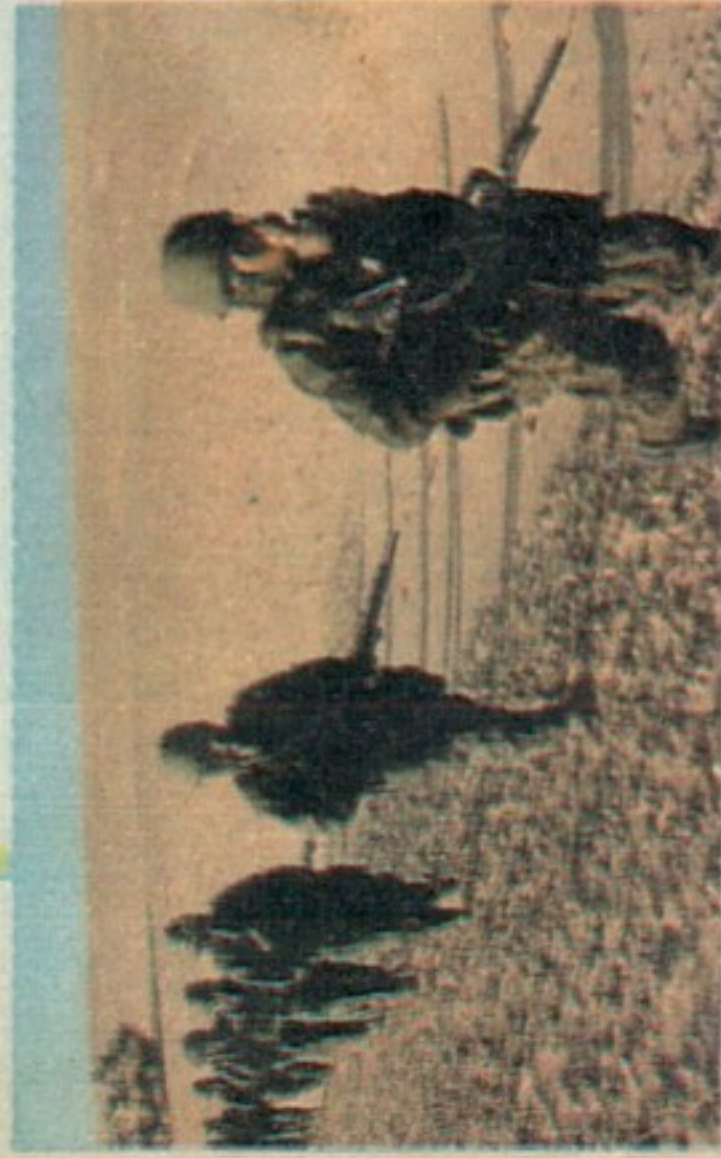
КОСТУР = АУТОМОБИЛСКА КАРОСЕРИЈА

Природни материјал од кога су саздане кости спада у ред најлакших чврстих материјала. Тачно је да су у поређењу с челиком кости четири пута крхкије, али су зато и пет пута лакше од њега. Када се све сабере, костур је победник.

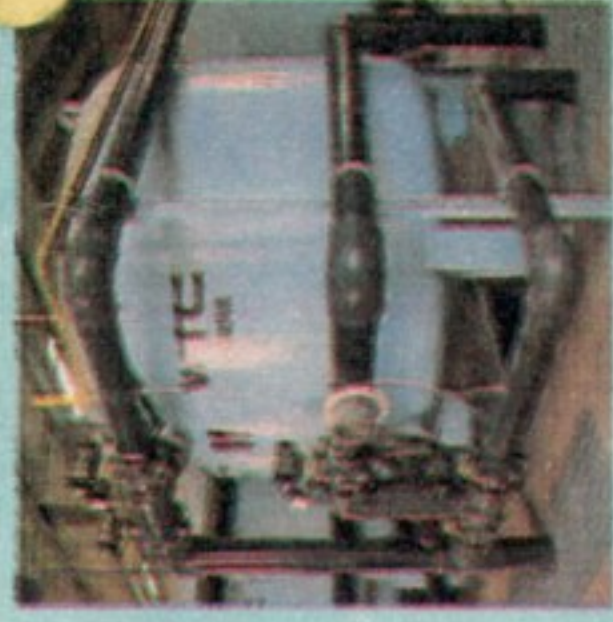

ИМУНИТЕТ

Унутрашњу одбрамбену силу нашег организма чини војска од хиљаду милијарди белих крвних зрнаца. То је армија која по бројности и прилагодљивости заслужује свако поштовање и која никада не пуца у празно. Како утврди којој је непријатељ (антигени), она га заспе паљбом (антителима) из свих расположивих оруђа, смртоносној само по агресора, али не и по мирољубиву околину. Има ли (људске) војске која с тим може да се мери?

= ВОЈСКА

СРЦЕ = ПУМПА

Срце се у току дана стегне и опусто сто хиљада пута. Захваљујући томе, кроз наш организам свакодневно (укруг) протекне око седам хиљада литара крви. Једном речју, срце заправо ради на истом принципу на коме и механички клип, с тим што је овај потоњи неупоредиво моћнији од срца. Индустијске пумпе с клипним механизмом у стању су да „обрну“ и до милион литара воде дневно. Резултат? Један нула за механику.

ЈЕТРА = ЕКОЛОШКИ

ПРЕРАЂИВАЧ

Шта је уопште јетра? Збир ензима који улазе у састав крви, а који све отровне твари које угрожавају организам непрекидно разлажу на безбедне саставне делове. Када би се разлагање истих штетних материја препустило процесу природне биоразградње, за тај би посао у спољашњој средини било потребно најмање педесет година. Победници: људи.

МЕТАБОЛИЗАМ

= ЛАБОРАТОРИЈА

Свака ћелија људског тела у стању је да синтетизује од 50 до 100 хиљада различитих молекула из састава хормона, ензима или неурона. Реч је о тако великом броју различитих једињења да би посао који наше ћелије обаве за неколико минута чак и у најопремљенијој савременој лабораторији трајао годинама.

Победник: човек.

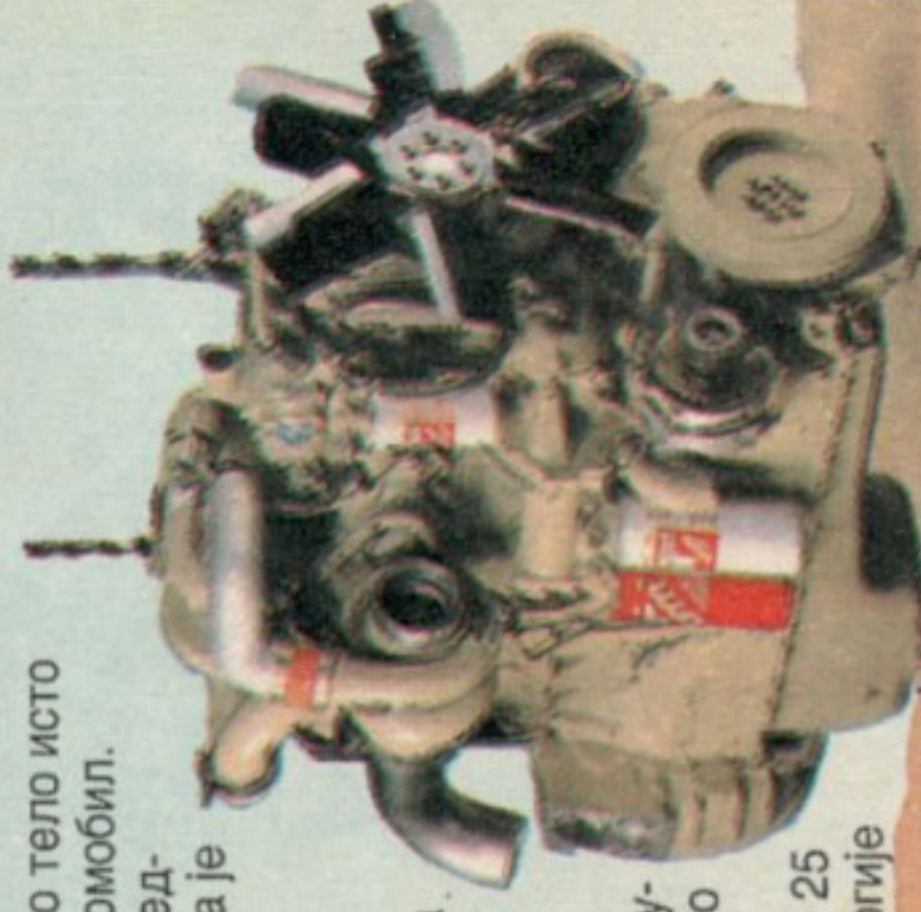

ОРГАНСКЕ ЋЕЛИЈЕ = МОТОР

СА УНУТРАШЊИМ САГОРЕВАЊЕМ

Глукоза је за људско тело исто што и бензин за аутомобил.

Њена калорична вредност, међутим, у пола је мања од калоричне вредности бензина. Природни мотор човечијег организма надокнађује тај почетни хендикеп невероватном делотворношћу. Док аутомобилски мотор по правилу успева да искористи тек 20 до 25 одсто погонске енергије бензина, тај проценат у случају људског „мотора“ износи 40 одсто од укупне погонске снаге природних шећера који му стоје на располагању.

тања испала из кола, пала леђима на земљу и изгубила свест. Аутомобил се зауставио на њој, приковавши јој ноге у висини кукова.

Нико није видео

Налазила се око 20 метара од стрме, жбуњем обрасле низбрдице испод ивице аутопута. Нико живи није видео да су нека кола слетела с пута и нико са аутопута ни усред бела дана није могао да примети њен аутомобил у пољу.

У то исто време, више од 650 километара источно од места удеса, тридесетседмогодишњи поручник Стив Кемпбел приближавао се из Вирџиније, усред

жало. Тек у 17 h напунио је резервоар горивом до врха, нешто око 115 литара, поздравио се са женом и пошао. Пре тога телефонирао је мајци да ће закаснити и да их не очекују пре 4 h ујутру.

Телефон је близу

Када се Памела Картер освестила и отворила очи, угледала је на себи свој „мустанг“ и осетила тежину на боковима. Није знала да ли је лежала без свести неколико минута или неколико сати. Тежина аутомобила била је сасвим сношљива, а ноге, мада чврсто приковане, нису је болеле.

Присећајући се да код куће треба да

СУДБОНОСНИ СУСРЕТ У КЕНТАКИЈУ

Памела Картер задремала је за воланом и пробудила се у пољу испод аутопута са аутомобилом на својм ногама. Тог истог јутра поручник Стив Кемпбел остао је, први пут у животу, без горива

Двадесетосмогодишња Памела Картер, административни шеф грађевинског предузећа у Луисвилу, била је мртва уморна док се, после десеточасовног рада, возила у правцу запада на готово пустом аутопуту Блу Грас у Кентакију. Фирма у којој је радила имала је посла преко главе након недавног торнада који је оштетио многе куће.

И баш те прохладне новембарске ноћи 1996. године Памела је још морала да сврати у супермаркет на путу кући у Њу Хејвн у Кентакију. Следећег дана био је празник, Дан захвалности, и позвала је друштво на вечеру.

Који минут после 20 h прошла је кроз стеновити пролаз на аутопуту. Испред себе, у светлости аутомобилских фарова, видела је добро познати знак: „Елизабеттаун 2 миље“. Тада је осетила као да јој се мути у глави. „Покупуј што ти је потребно и пожури кући“, помислила је и — задремала.

Њен плави „мустанг“ скренуо је на десно, прешао банкину и склизнуо неких 90 метара низбрдо у поље све док предњом левом страном није ударио у бетонски канал за одвод воде висок 75 центиметара. Памела се тргла из сна и схватила да је у нешто ударила.

Тада се „мустанг“ занео, преврнуо и одскочио. Памела је приликом превр-

најгоре саобраћајне гужве на аутопуту I-77 север, Западној Вирџинији. Кемпбел је ишао из војне базе у Фајетвилу, у Северној Каролини, где је био на служ-

Нико живи није видео када је аутомобил Памеле Картер пао низ аутопут.

би, у празничну посету родитељима у Редклиф у Кентакију, удаљен око 960 километара.

С њим је путовало и његово троје деце. Четрнаестогодишњи Скајлер седео је напред, поред њега. Десетогодишњи Кристофер и шестогодишња Џесика дремали су на задњим седиштима. Његова жена Лиза била је тог викенда дежурна и остала је код куће.

Да би избегао празничну гужву, Стив Кемпбел је намеравао да крене на пут око подне, али је изненада морао да поправи два хеликоптера што га је задр-

заврши још неке канцеларијске послове, покушала је да се ослободи и извуче испод аутомобила. Излазни пут за Елизабетвил није био далеко и намеравала је да тамо оде пешке и оданде телефонира мајци.

Мало се придигла, наслонила се шакама на блатњаву земљу и одгурнула се уназад. Надала се да ће јој ноге клизнути напоље, али оне се нису ни помакле с места. На тренутак је застала да размисли и осетила како јој се хладноћа земље увлачи у џемпер и кожну јакну. Метеролози су предвиђали ледену ноћ.

Са аутопута је чула звук камионског мотора. Који минут потом прохујала су и путничка кола. „Зашто се нико не заустави и помогне ми?“, питала се. Тек тада се сетила да са аутопута, поготово из кола у покрету, нико не може ни да наслути шта се догодило а камоли да је види.

Четири сата чекања

Саобраћај се разредио и поручник Стив Кемпбел започео је дуго путовање кроз Западну Вирџинију према Кентакију. Игла за гориво показивала је да је резервоар још готово пун. Деца су спавала. Аутомобил је клизио путем.

Пипајући по тлу око себе, Памела Картер дохватила је танак штап дугачак тирдесетак центиметара. Чврсто га је хуватила и њиме почела да копа земљу око свог десног бока. Мислила је да ће моћи да се извуче ако направи мало слободног простора испод себе... На центиметар и по испод блата наишла је на земљу тврду као камен.

Штап јој се брзо поломио и она је узела други. Затим трећи, четврти, пети... Онда је напипала мало јачу грану и њом наставила да копа. Пема положају Ме-

Поручник Стив Кемпбел који се стицајем необичних околности нашао на месту несреће.

сеца на небу проценила је да копа већ три или четири сата, а ископала је само плитку рупу. Ноге су јој и даље биле чврсто приковане колима.

Телесна температура 32,2 °C

Копајући, није осећала хладноћу мада је температура била испод нуле. Без обзира на врућину, телесна температура јој је све брже опадала и, ако јој помоћ ускоро не стигне, претила јој је опасност од дубоке хипотермије чега она уопште није била свесна. А у том случају срце ће јој куцати све слабије и дисаће све плиће све док, најзад, сасвим не престане. То ју је чекало кроз три до четири сата.

Поручник Кемпбел ушао је у државу

пунићу у Лексингтону, грехота је да сада будим децу", закључио је и наставио пут.

Памела Картер није престајала да копа и од тога јој је било страшно врућина. Чак је мислила да скине јакну, али ипак није да блатом не би испљала нови џемпер. Она није знала да јој није врућина од копања већ да је то симптом хипотермије, губитка телесне температуре.

Температура јој се већ била спустила на 32,2 °C, а ноге, притиснуте аутомобилом, сасвим се укочиле. „Неко ће ме већ наћи чим сване“, мислила је. Ни на ум јој није падало да би пре тога увелико могла да буде на оном свету.

Нема дежурне пумпе

Поручник Кемпбел није у Лексингтону нашао ниједну отворену пумпу. У нади да ће на неку наићи на аутопуту Блу Грас, пошао је туда. Било је 4,30 h ујутру када се игла зауставила на нули. Тада је угледао знак на путу: „Елизабеттаун 2 миље“. „Хвала богу!“, лакнуло му је.

Само који тренутак потом мотор је почео да кашљуца и брекће и Кемпбелов аутомобил је стао. „Шта се десило?“, питао је пробуђени Скајлер оца. „Нестало нам је горива“, одговорио је Кемпбел кисело. Знао је да на мање од два километра одатле постоји пумпа која ради 24 сата. Могао је да оде до ње и узме нешто горива у канистер, али није хтео да децу оставља саму у мраку на аутопуту.

„Да видимо имамо ли снаге да мало погурамо ову крнтију“, рекао је. „Скај-

Поручник је зграбио батеријску лампу. Спуштајући се низ падину, шарао је њоме лево-десно, а онда је угледао аутомобил. „Господе Боже!“, отело му се. Заглављена испод аутомобила лежала је жена у јакни покривеној честицама леда.

Клекнуо је крај ње и склонио јој косу с посекотине на челу. „Како се зовете? Колико дуго лежите овде?“, упитао је смирено. Жена је сасвим присбено одговорила: „Ја сам Памела Картер. Склизнула сам са аутопута око 20 h“. „Па то је више од осам сати!“, помислио је Кемпбел у неверици.

„Одмах се враћам!“, рекао јој је. На аутопуту је зауставио прво возило које је наишло и рекао возачу да позове хитну помоћ. Затим је стрчао до Памеле и покрио је ћебетом. Он је знао да је млада жена у тешком стању хипотермије.

● ● ●

Памела Картер стигла је у болницу Универзитета у Луисвилу полумртва. Телесна температура била јој је свега 27,8 °C. Трауматолошка екипа болнице петљала се око ње цело преподне. Подижући јој температуру топлим интравенозним течностима и кисеоником. Око подне стање јој је било довољно стабилно за хитну операцију ногу.

Током следеће три недеље Памела је, да би јој спасли ноге којима је претила ампутација, издржала још девет операција. Месец дана касније вратила се кући у инвалидским колицима. Марта

Илустровао Алекса Гајић

Кентаки у 1,30 h ујутру. Угледавши излазни пут за Ешленд, помислио је да скрене и ту напуни резервоар. Али, игла је показивала да је резервоар још до пола пун, а Кемпбел је, са савесношћу професионалног војника, доливао гориво тек када би видео да је на четвртини резервоара. И никада није остао на путу без горива.

И сада је, после краћег рачунања, видео да нема опасности да га гориво изада. Кола су трошила око пет литара горива на 40 километара, а Лексингтон је био удаљен само 190 километара. „На-

лере, помози ми да гурам. Кристофере, седај за волан и управљај!“ И тако су почели да гурају аутомобил. „Немој никад ником да кажеш да сам остао без горива!“, рекао је Стив сину Скајлеру. „И то суред недођије!“, насмејао се Скајлер.

Памела Картер, која је дисала све теже, чула је како неко горе на аутопуту разговара. „У помоћ!“, викнула је промуклим гласом. Скајлер је стао као укопан и усправио се. „Јеси ли чуо нешто?“, питао је оца. „Ништа“, рекао је Кемпбел. А онда су обојица јасно чула узвик „Упомоћ!“

1997. поново је почела да ради крећући се помоћу штапа. „Право је чудо што је жива, а још веће што може да хода!“, рекао је један од лекара који су је оперисали.

Поручник Стив Кемпбел код куће је затекао ужасно забринуте родитеље. Када им је испричао због чега је толико закаснио, а није имао времена да им јави, мајка му је, очију пуних суза, рекла: „Зар не видиш, Стиви, да је било суђено да из базе пођеш касније и да останеш без горива баш на оном месту. Ти си био изабран да спасеш ту жену!“

Б. Д.

ПЕДЕСЕТ ДАНА ПЛАЧЕМО, ОД СМЕХА СЕ КИДАМО ГОДИНУ

Добра вест је да највећи део живота ипак не проведемо у спавању: свега 23 године, како је показало недавно објављено статистичко истраживање. Лоша вест је да, кад се све сабере, током читавог живота на вођење љубави утрошимо тричавих 110 дана.

Ако је за утеху, с удварањем не стојимо лоше. У просеку, на то у животу утрошимо бар годину и 139 дана.

Убедљиво најмање времена прође нам у гледању на сат: три дана. Не претржемо се ни с прањем зуба: 92 дана за читав живот. Статистика је неумољива и каже још и ово: просечна Европљанка на купање утроши годину и по дана више од мушкарца.

Просечан Европљанин живи седамдесет година. На шта током живота утроши највише, а на шта најмање времена?

Колико у животу пишкимо?

106 дана

...проводимо у кревету?
23 године

А да. У погледу пишкења смо тако рећи умерени: 106 дана током живота. То је једва нешто више од три месеца. Мање плачемо: свега 50 дана. Више се смејемо: у просеку годину и 258 дана.

М. И.

...трошимо на поздрављање?
8 дана

...траћимо на облачење?
531 дан

...болујемо?
420 дана

...стојимо у реду?
500 дана

...колико се смејемо?
годину + 258 дана

Стојимо.....	30 година
Спавамо.....	27 година
Седимо.....	17 година
Ходамо.....	16 година
Радимо.....	8–9 година
Једемо.....	6–7 година
Сањамо.....	4 године
Проводимо у градском превозу.....	3 године
Говоримо и слушамо.....	2 године
Гледамо телевизију.....	5 година + 303 дана
Смејемо се.....	годину + 258 дана
Кувамо.....	годину + 195 дана
Имамо грип.....	годину + 135 дана
Удварамо се.....	годину + 139 дана
Трчимо.....	годину + 75 дана
Болујемо.....	годину + 55 дана
Путујемо до школе.....	годину + 40 дана
Славимо.....	годину + 10 дана
Попуњавамо формуларе.....	305 дана
Читамо.....	250 дана
Телефонирамо.....	180 дана
Облачимо се (мушкарци).....	177 дана
(жене).....	531 дан
Проводимо у куповини.....	140 дана

И НЕШТО

Мушкарци се брију.....	140 дана
Жене се депилирају.....	72 дана
Купамо се (мушкарци).....	117 дана
(жене).....	2 године
Водимо љубав.....	110 дана
Чешљамо се.....	108 дана
Пишкимо.....	106 дана
Перемо зубе.....	92 дана
Какимо.....	53 дана
Плачемо.....	50 дана
Поздрављамо се.....	8 дана
Попуњавамо пореске пријаве.....	3-6 дана
Гледамо на сат.....	3 дана

3
до
6
дана

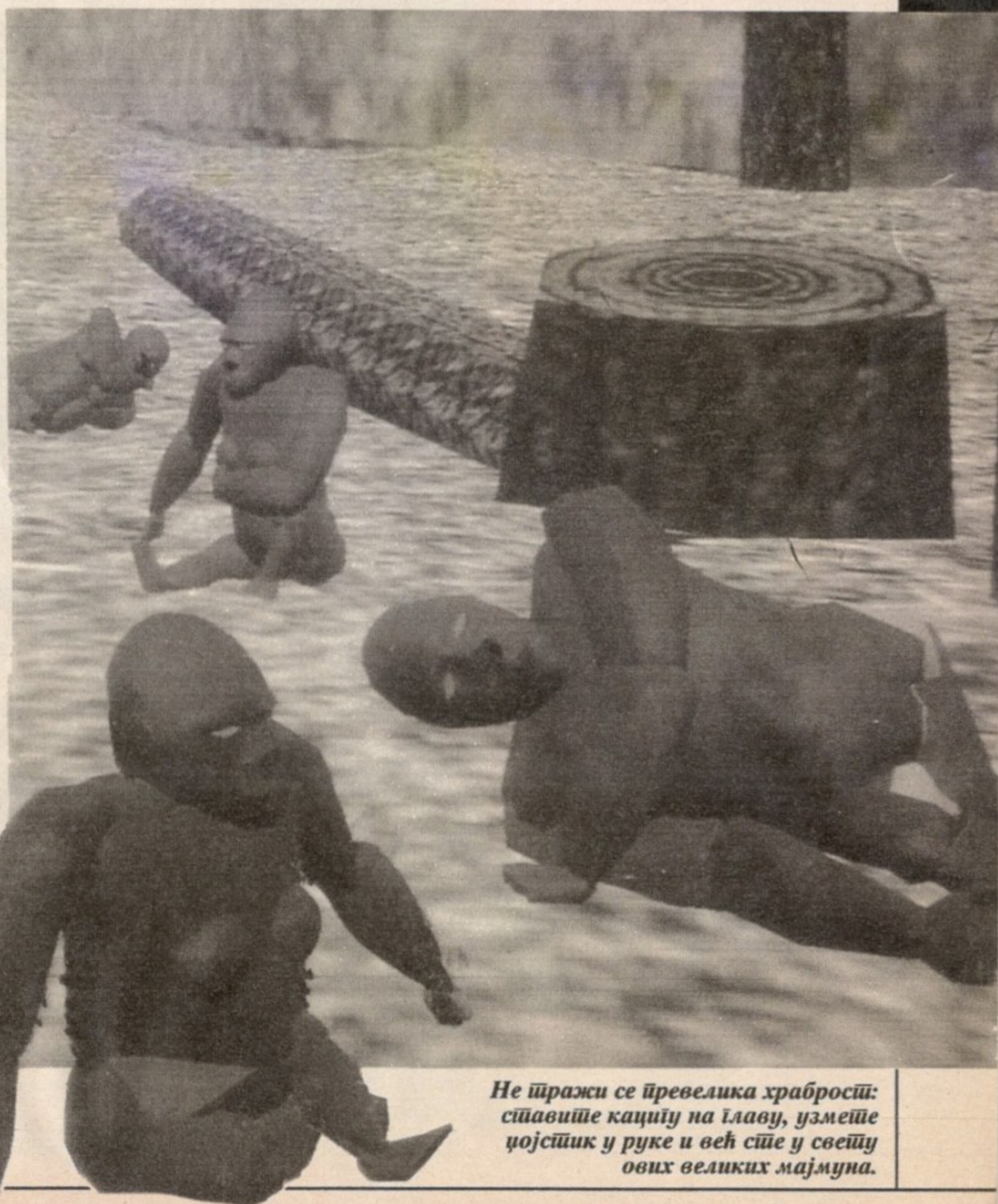
**...губимо у
градском
превозу?
3
године**

Чувај се гориле!

Нумеричка околина којом ће се кретати ови сајбери реконструкција је природног станишта ове врсте. Под диригентском палицом Лерија Хоџиса, екипа програмера с Технолошког института Џорџија „прецртала” је на пола хектара шуму, све до најситнијих детаља (камење, дрвеће, трава...). Што се тиче самих животиња, истраживачи су програмирали пет типова горила: мужјак, вођа, одрасли потчињени мужјак, женка, младунче и беба. Свако од њих у стању је да изведе 16 радњи

Довољно је да на главу ставе какицу повезану с цојстиком и већ су у привидном станишту горила. Могу да им пођу у сусрет, да се повуку ако су се приближили сувише близу... А ако спадате у оне тврдоглаве који упорно наваљују, десиће вам се исто што и у природи – горила ће бесно кренути у напад!

**Не шражи се превелика храброси:
сїавиїте кацїу на їаву, узмеїте
цїїсїиїк у руке и веї сїїе у свейїу
ових великих маїїїна.**

А САД И ВИРТУАЛНИ НОВАЦ

Француска групација GIE треба за неколико месеци да пусти у промет „електронски новчаник“, скраћено ЕРМ (од фр. електронски портмоне). Имаће облик универзалне картице с идентификационим чипом и кредитне банкарске картице, а њиме ће моћи да се плаћају рачуни нижи од 100 франака (око 100 динара).

Клијент ће ЕРМ набављати у аутоматима за електронски ситниш због чега ће 25.000 уређаја за кредитне картице у Француској морати да претрпи измене како би могли да читају и ЕРМ. Чим га добије, клијентов рачун у банци истог часа задуже се за скинуту суму.

Код трговаца који поседују терминал за плаћање, купац плаћа свој рачун помоћу свог ЕРМ, а ту ће моћи и да прочита своје стање умањено за износ купљене робе. Виртуална каса трговца чак ће вас и кредитирати јер ће он чекати да се скупи више „електронског нов-

ца” пре но што га пребаци на свој рачун у банци.

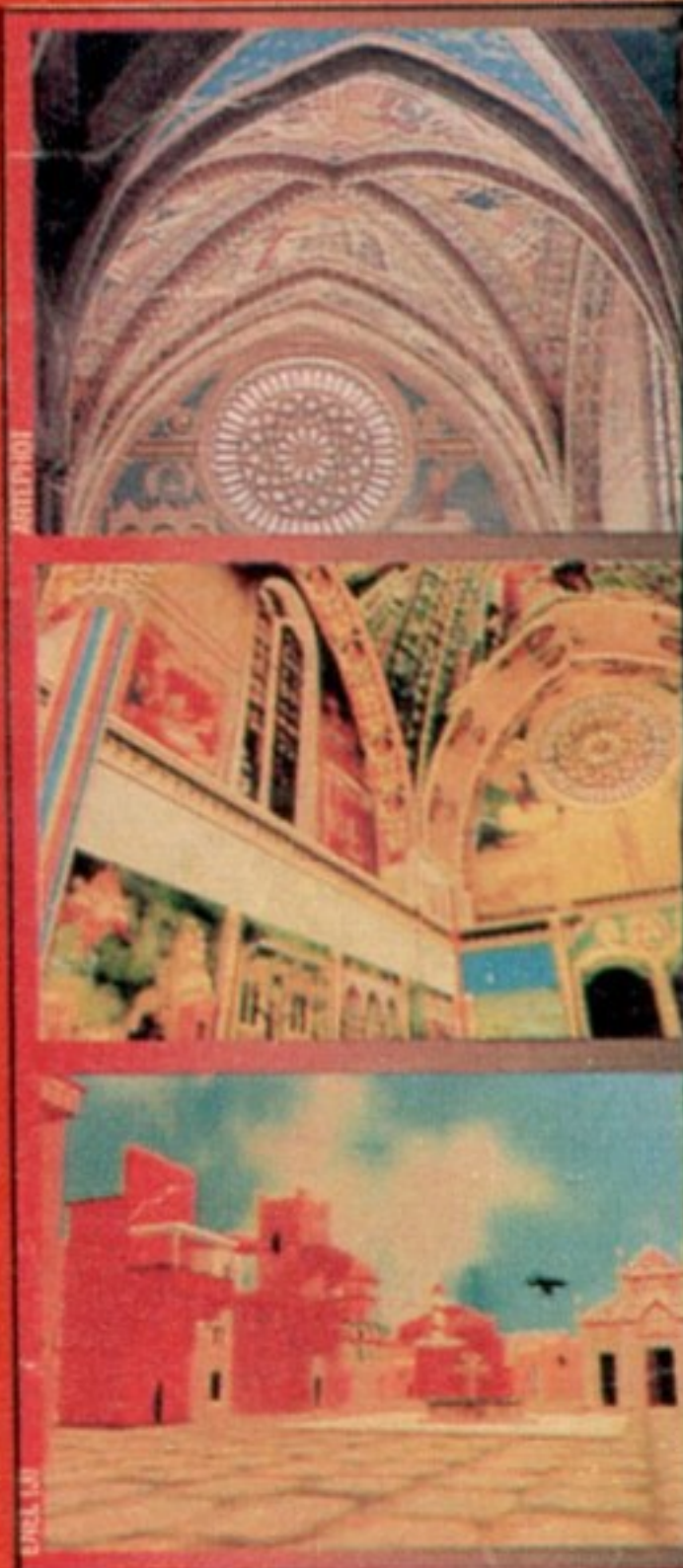
Зашто је привидни новац привлачан? Плаћање помоћу ЕРМ-а одвија се изван банке, дакле без административних трошкова. Тако ће се избећи оних 0,5 – 1 одсто које банке узимају за сваку трансакцију изведену помоћу картица.

Да којим чудом може да оживи, славни фирентински сликар Ђото (умро пре тачно 660 година) вероватно би се немало изненадио видевши како се данас разгледају његове слике, углавном фреске по зидовима цркава и катедрала. Италијанска фирма „Енел“ произвела је прототип који омогућава да се неке од његових фреска репродукују у три димензије.

У питању је графички систем који тренутно ствара „привидну слику“ која може да се гледа из било ког угла и прилагођава сваком покрету посматрача. Додатна корист: може се видети сваки детаљ фреске који је у оригиналу далеко од погледа посетилаца, рецимо високо на таваници куполе.

Исти систем примењен је и при истраживању гробнице краљице Нефертари у Египту као и за израду дигиталне макете Константинове базилике која се налазила на месту где се данас уздиже катедрала Св. Петра у Риму.

Шетња кроз Ђотове фреске

Базилика Св. Фране у Асизију (Италија) послужила је као основа за овај успешан виртуални експеримент

Сада је могуће дивити се изблиза Ђотовим фрескама које су у оригиналима често постављене високо на зидовима, далеко од погледа посетилаца

Још јачи доживљај: гледалац може да уђе у унутрашњост дела и креће се кроз нестварни град

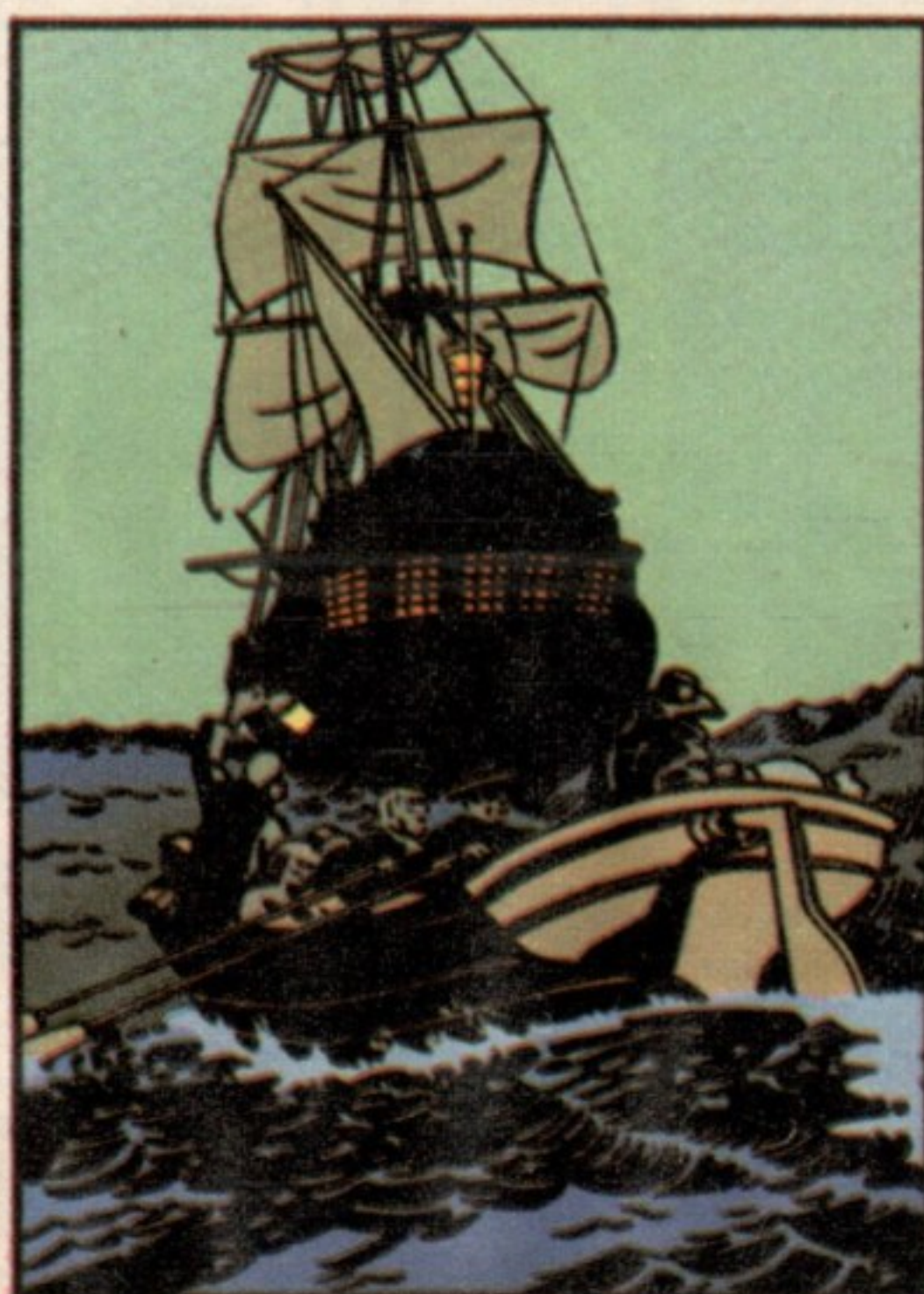
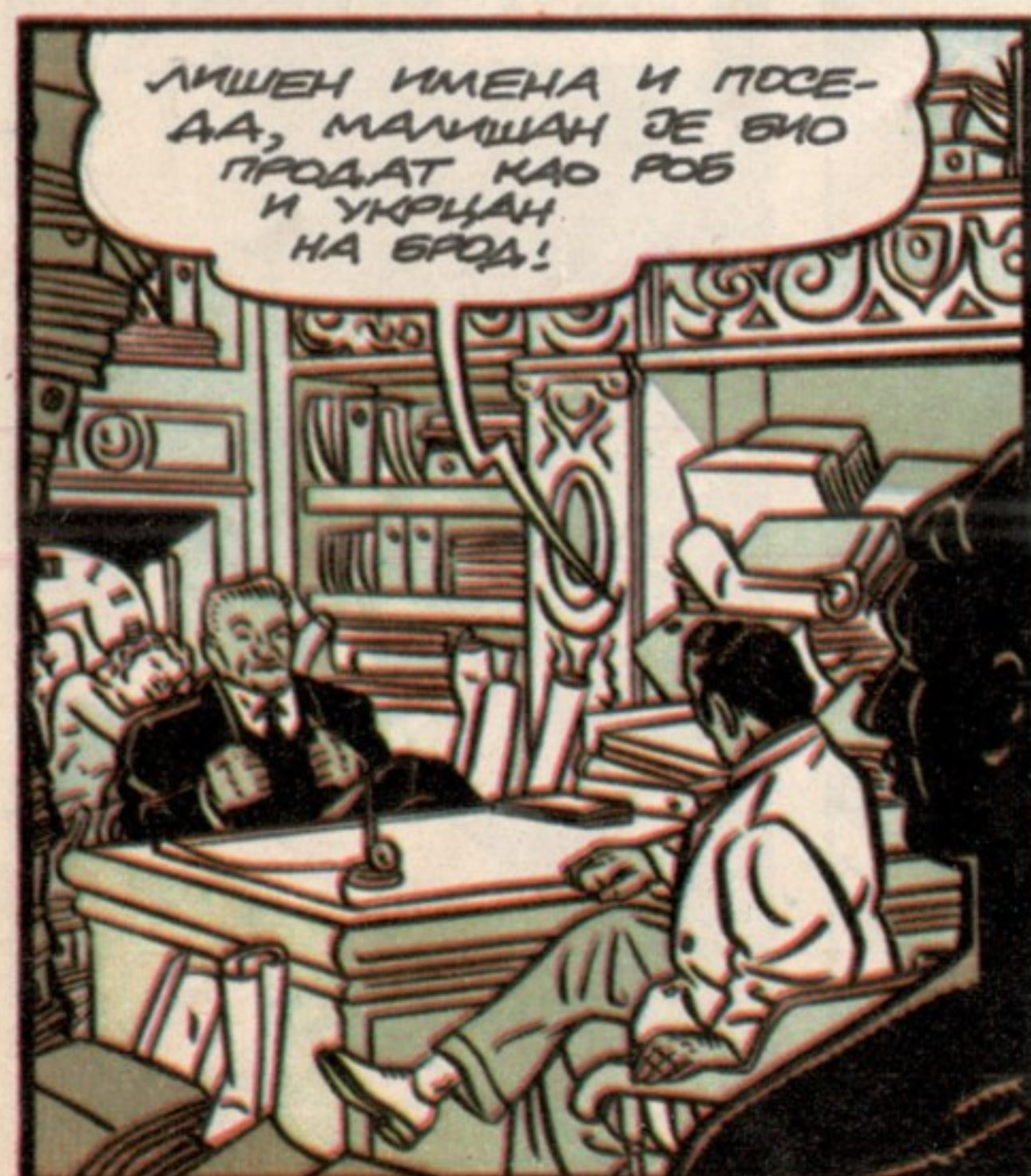
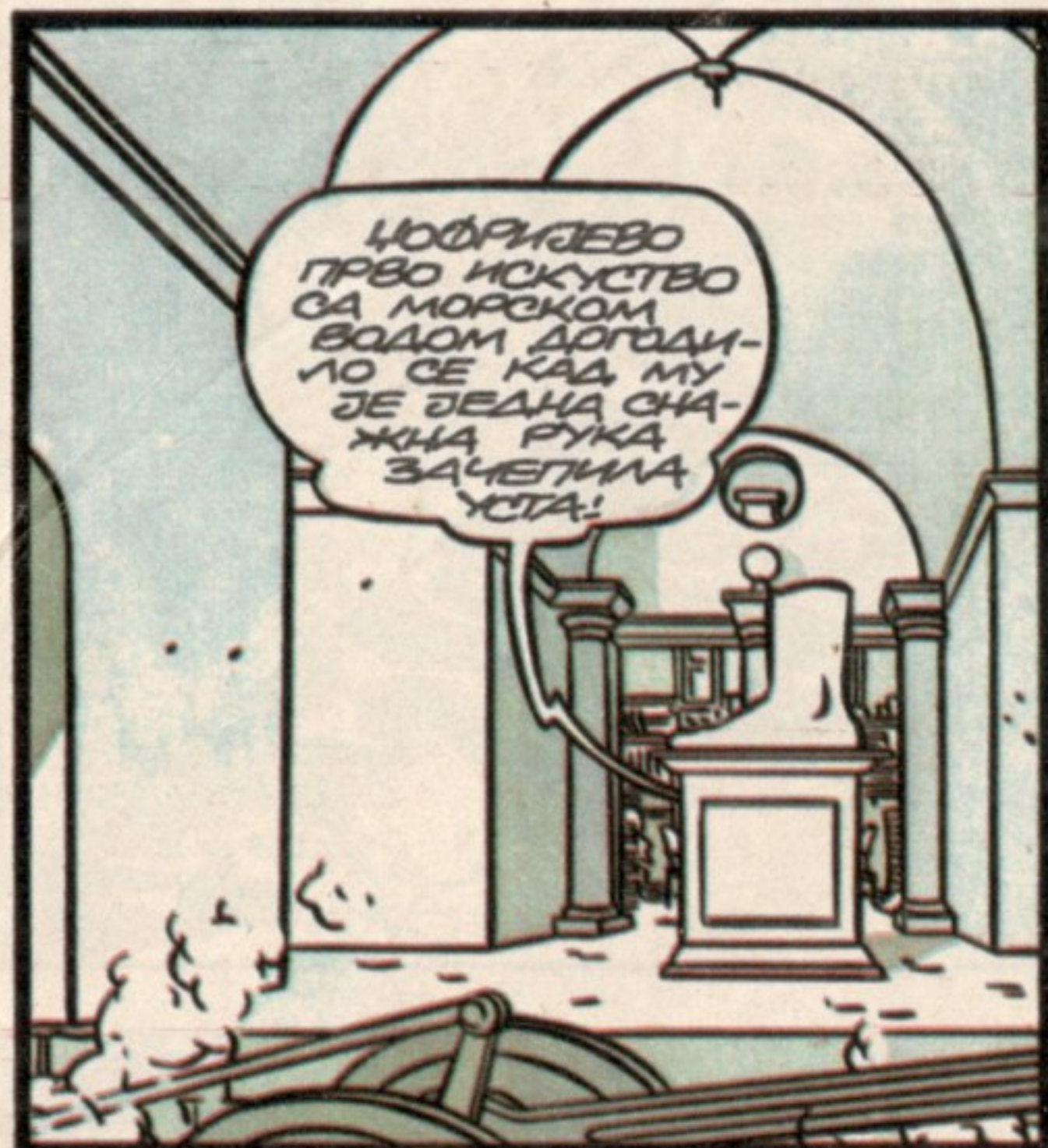

Захваљујући моћним процесорима, команде које се изводе помоћу нарочитог управљачког уређаја (види фотографију) тренутно мењају слику на екрану. Две сале опремљене овим системом недавно су отворене у Гугенхајмовом музеју у Њујорку

Припремила В. Милићевић

СТРАШНИ ГУСАР

НАЦРТАО И НАПИСАО ДАНИЈЕЛ ТОРЕС

ДУ-ХА!
ДУДЛИ-О!
ИЗ МОРСКЕ ПЕ-
НЕ! ООО!

ИЗРОНИО
ЈЕ ДУДЛИ-О! ЗАВО
САМ ИЗБАЦИО ГА
ЈЕ ИЗ ПАКЛА!

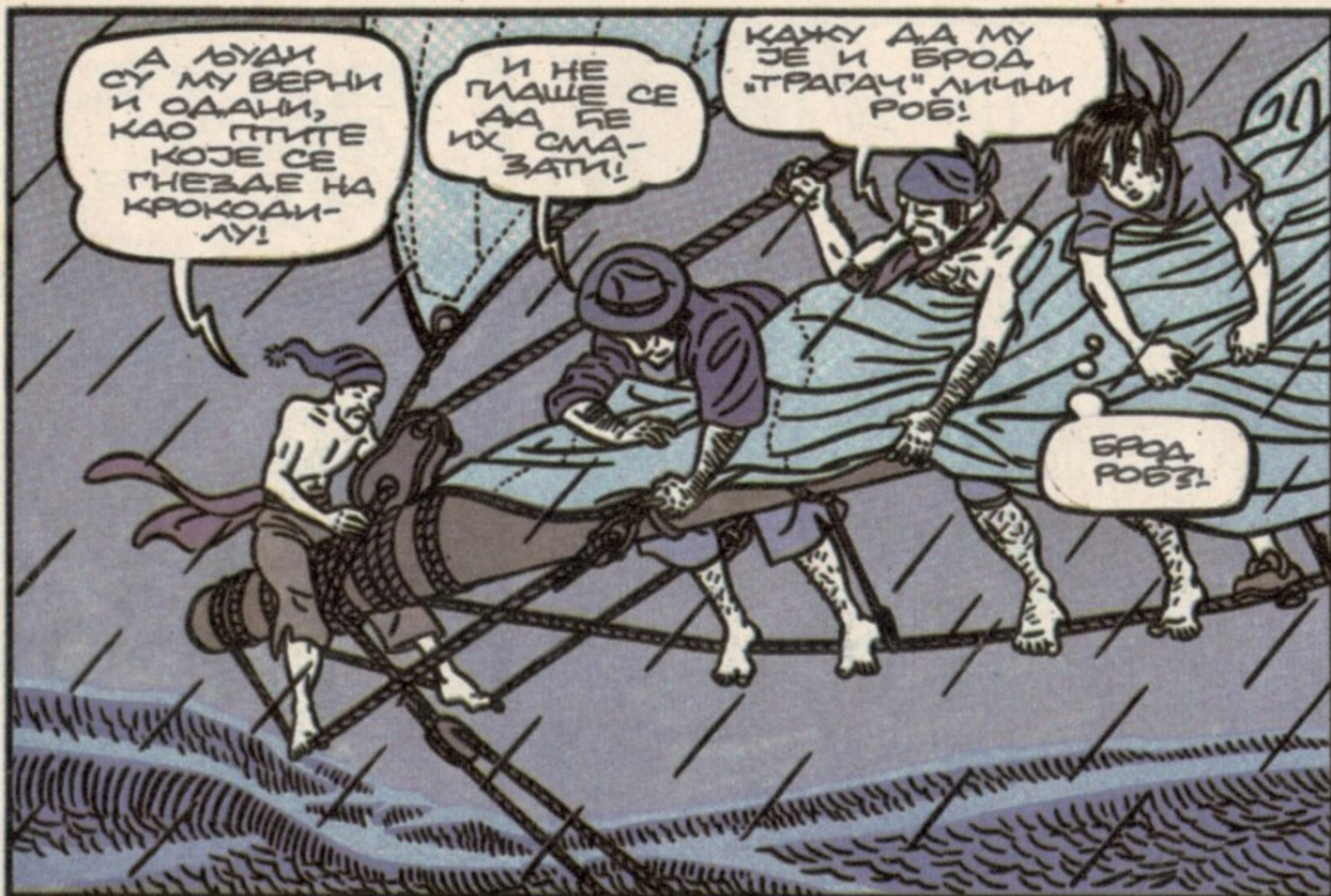
ЈЕР СЕ УГЛАШИО
ДУДЛИ-ОДА, СИНА
ОЛУЈЕ И ТАЗФУНА!
ДУДЛИ-ООО!

ОН УПРАВЉА ОГ-
РОМНОМ ГУСАР-
СКОМ ФЛОТОМ!

ЈЕР МУ
ТРЕБАЈУ СИ-
НИ БРОДОВИ
ДА ПРЕНЕСУ
ПЛЕН!

МА ШТА
ПРИЧАТЕ,
СТРАШНИ ГУ-
САР ПЛОВИ
УВЕК САМ!

А ЉУДИ
СУ МУ ВЕРНИ
И ОДАНИ,
КАО ПТИЦЕ
КОЈЕ СЕ
ГНЕЗДЕ НА
КРОКОДИ-
ЛУ!

И НЕ
ПЛАШЕ СЕ
ДА ГЕ
ИХ СМА-
ЗАТИ!

КАЖУ ДА МУ
ЈЕ И БРОД
"ТРАГАЧ" ЛИЧНИ
РОБ!

БРА
РОБ!

ОН НИКАДА
НЕ МИРУЈЕ
И КАЖУ ДА
ЈЕ УВЕК
У БОЈУ
И КРВИ!

ВЕТАР МУ
ЈЕ БРАТ!

НЕ, НЕГО
ГА СЕ И
ВЕТАР
БОЈИ!

ЧУО САМ ДА
КАДА ЈЕ ЈЕ-
АНОГ ДАНА БЕЗ
ДАШКА СТРА-
ШНИ ЧОВ ИСТА-
КАО СВОЈУ ЗА-
СТАВУ, ВЕТАР ЈЕ
ОАМАХ ДУНУ
У ЈЕДРА!

ПРИЧАЈУ ДА НИКАДА
НЕ НАПУСТА СВОЈУ
КАБИНУ У КОЈОЈ ДРЖИ
ЈЕДАН ОКОВАН КОВ-
ЧЕГ!

ШТА
ЛИ ЈЕ
УНУ-
ТРА?

КРАЉЕВ-
СКО
БЛАГО!

ЦЕЛО
ЦАР-
СТВО!

ШЕСТ МЕСЕЦИ КАСНИЈЕ...

ЗАПАЛНО ЈЕ ГРАД И ПОСЕКАО СВЕ ЖИВО ШТО МУ ЈЕ ДОШЛО ПОД СЕБЛОУ!

ТАЈ ЗАВО У ЉУДСКОМ ОБЛИКУ БАЦАО СЕ НА СВАКОГ КО БИ ГА САМО ПОГЛЕДАО, ДАИ НАЈСТРАШНИЈИ БЕС ИСПОЉАВАО ЈЕ ПРЕМА ЕНГЛЕСКОЈ ЗАСТАВИ!

ЛОРДОВИ АДМИРАЛИТЕТА, КРАЈ ЈЕ ЉУТ!

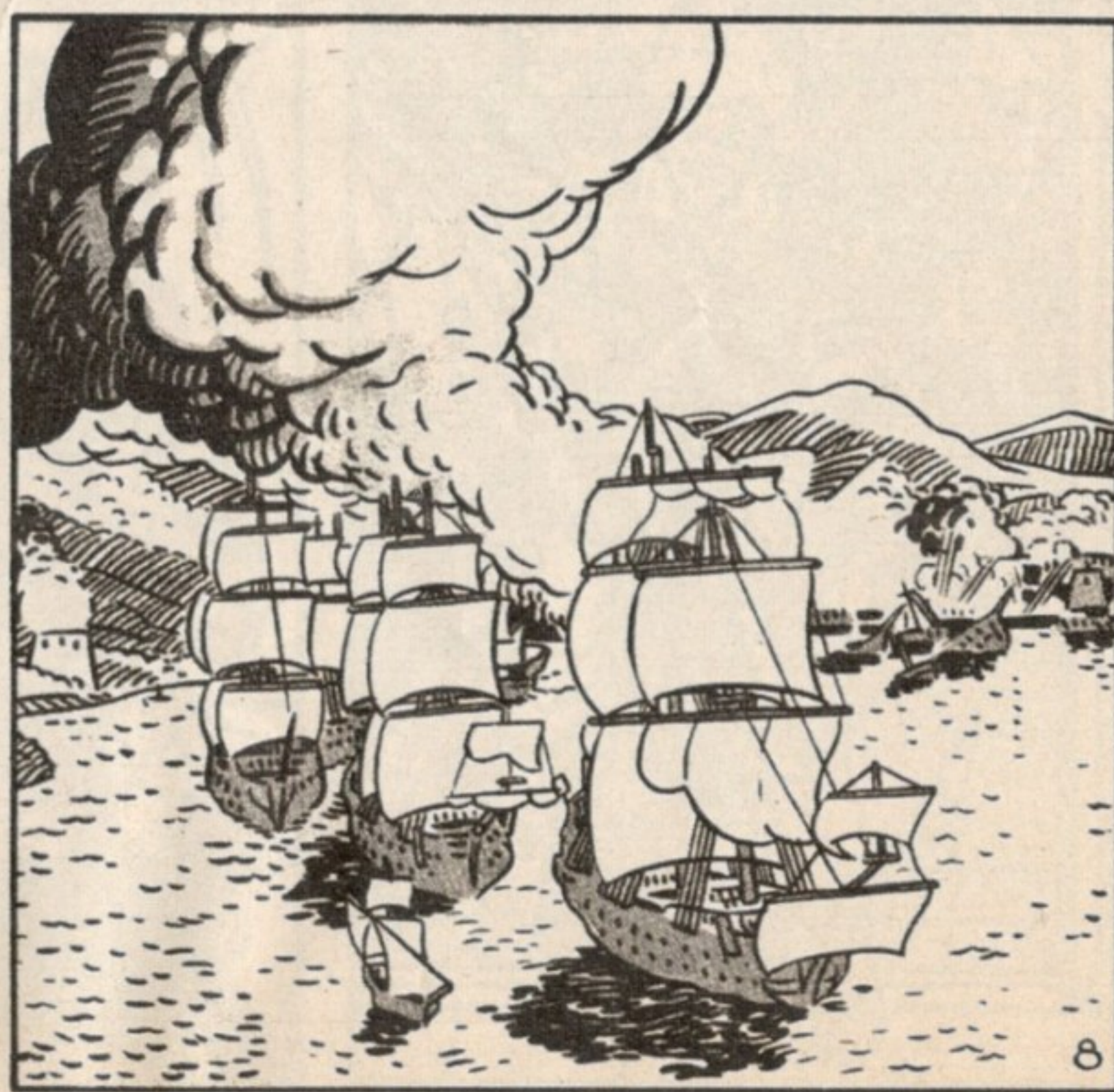
ШПАНЦИ СУ БЕСНИ!

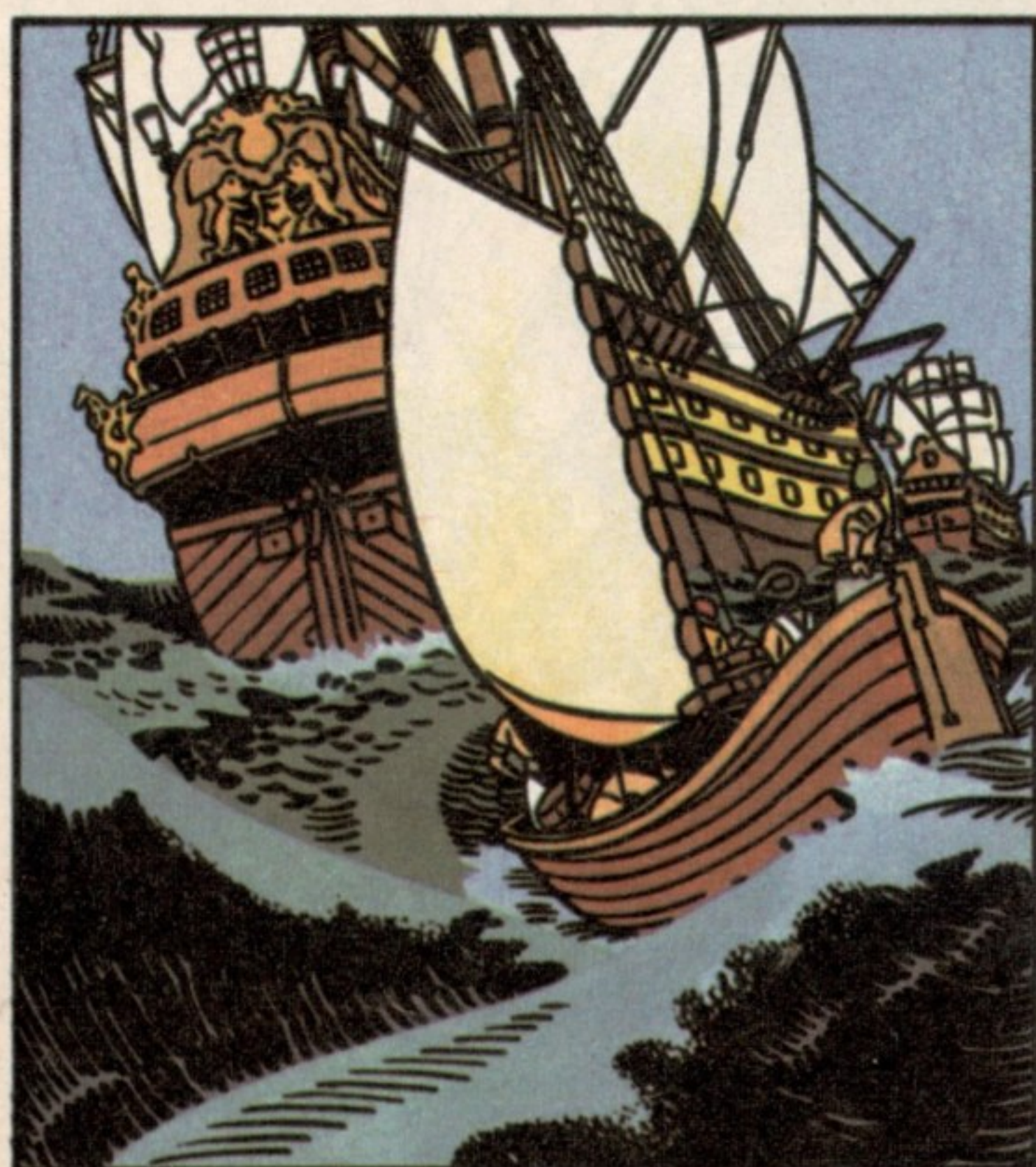
БЕСНИ СУ ЧАК И ГУСАРИ ИЗ ОВИХ ВОДА!

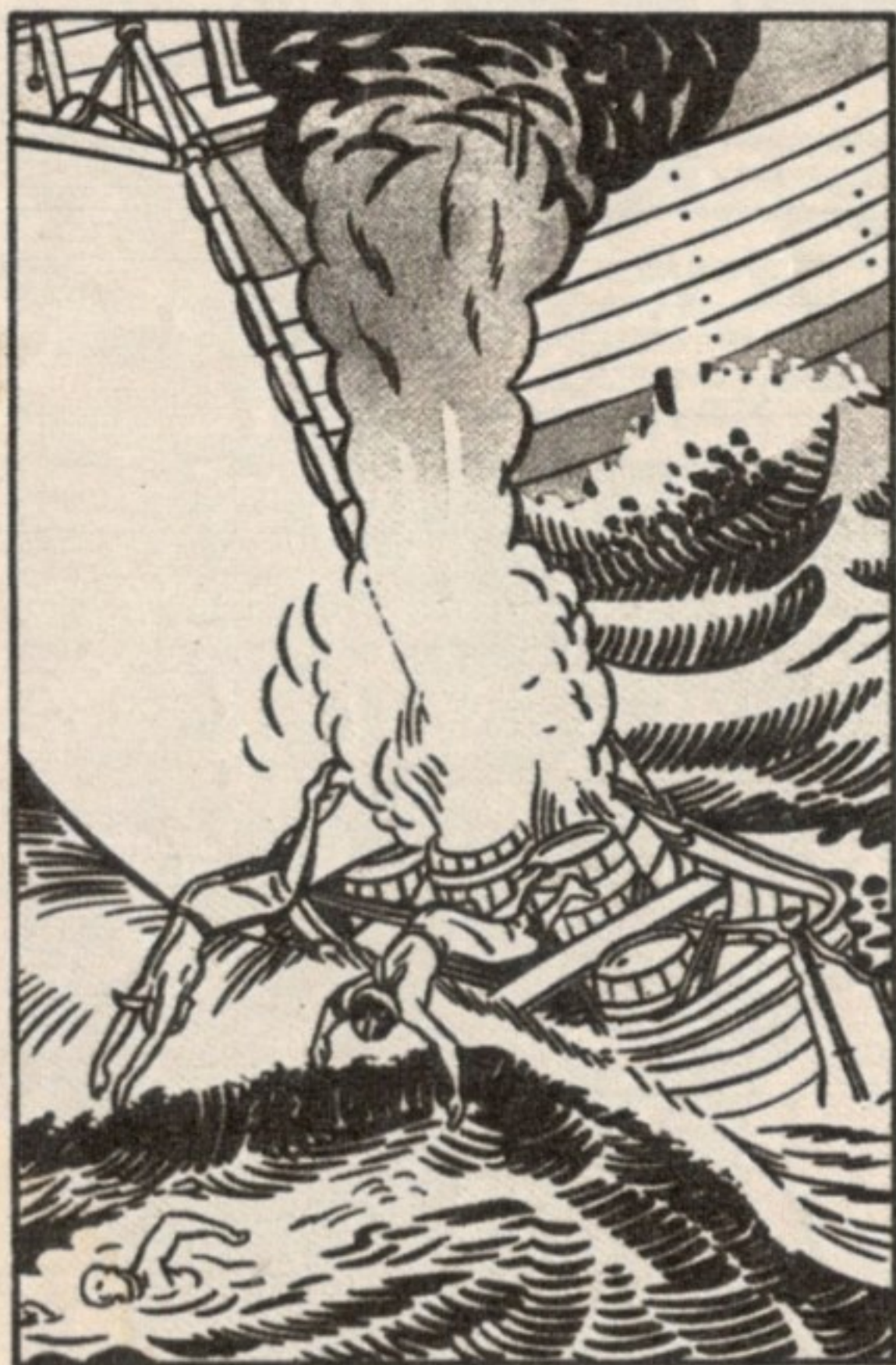
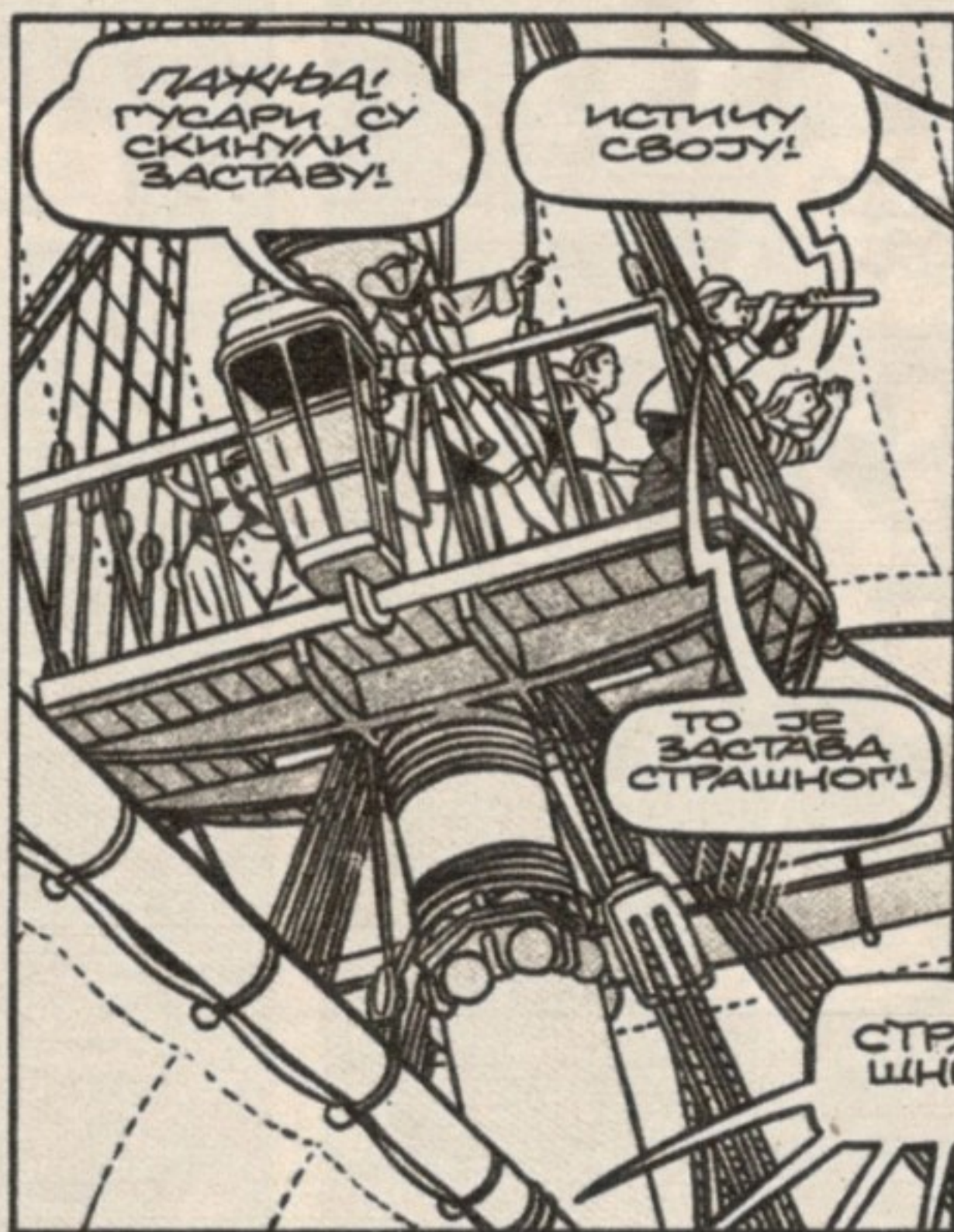

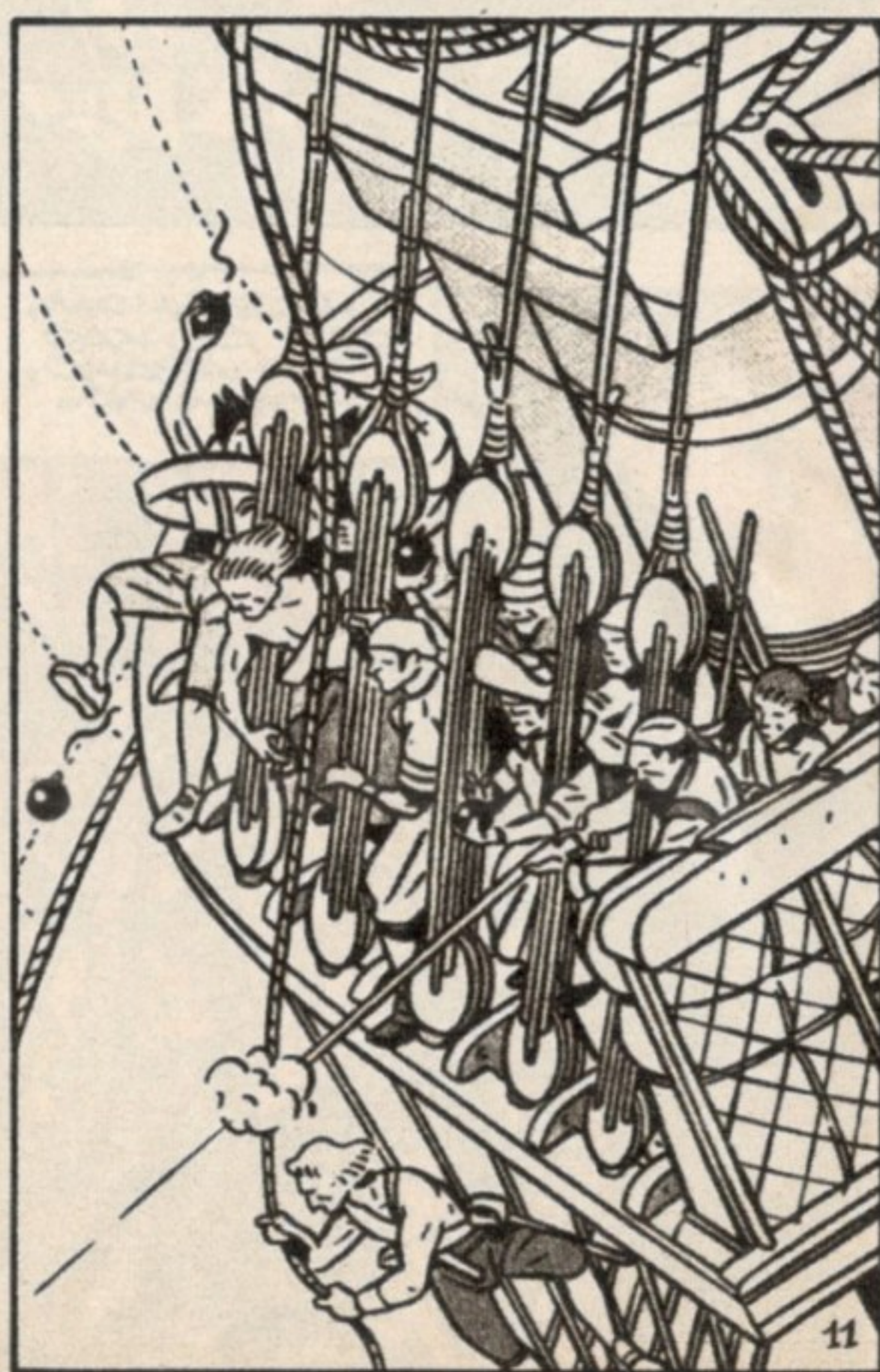
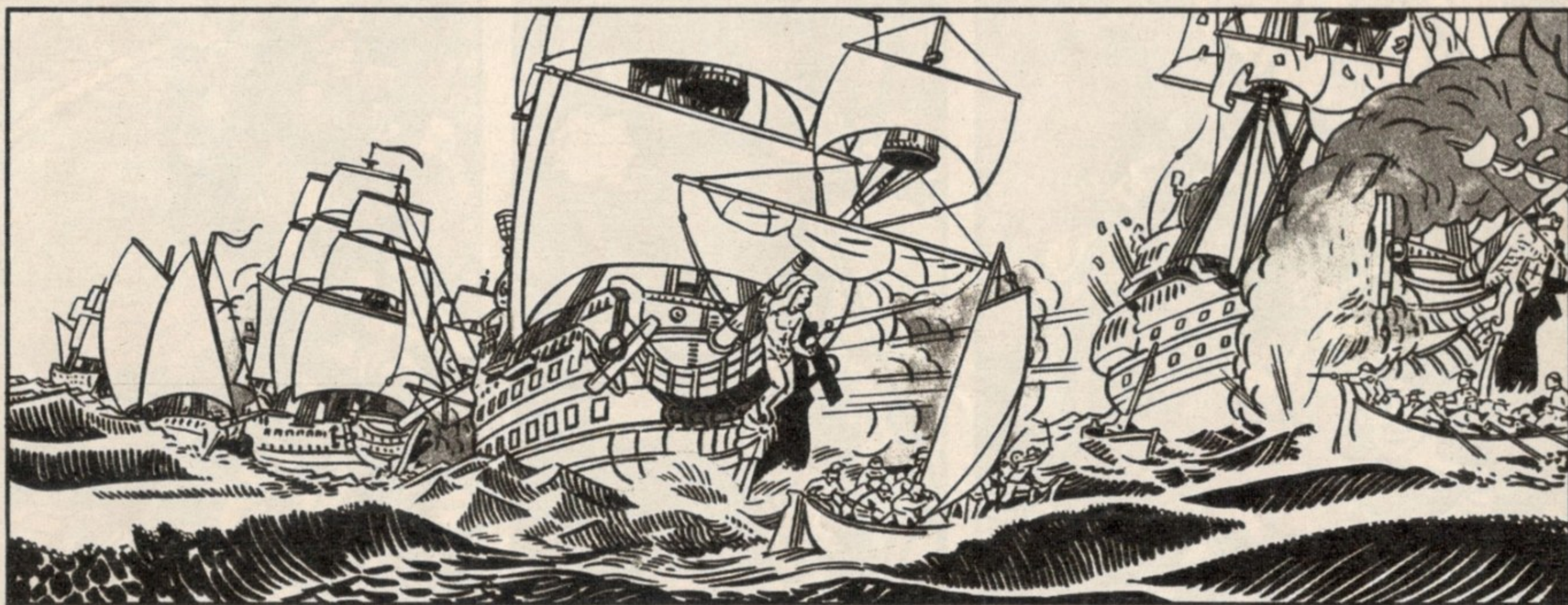

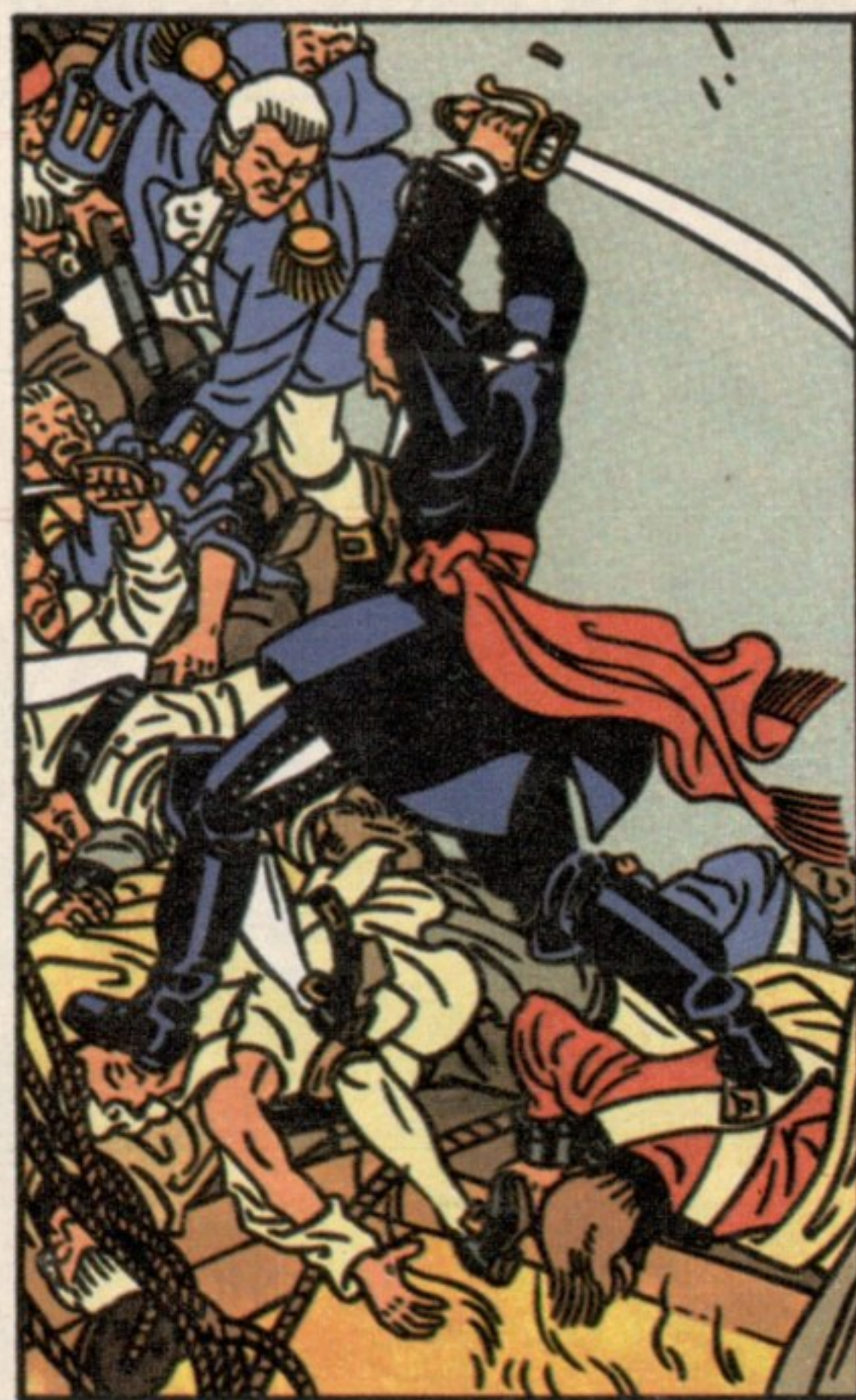

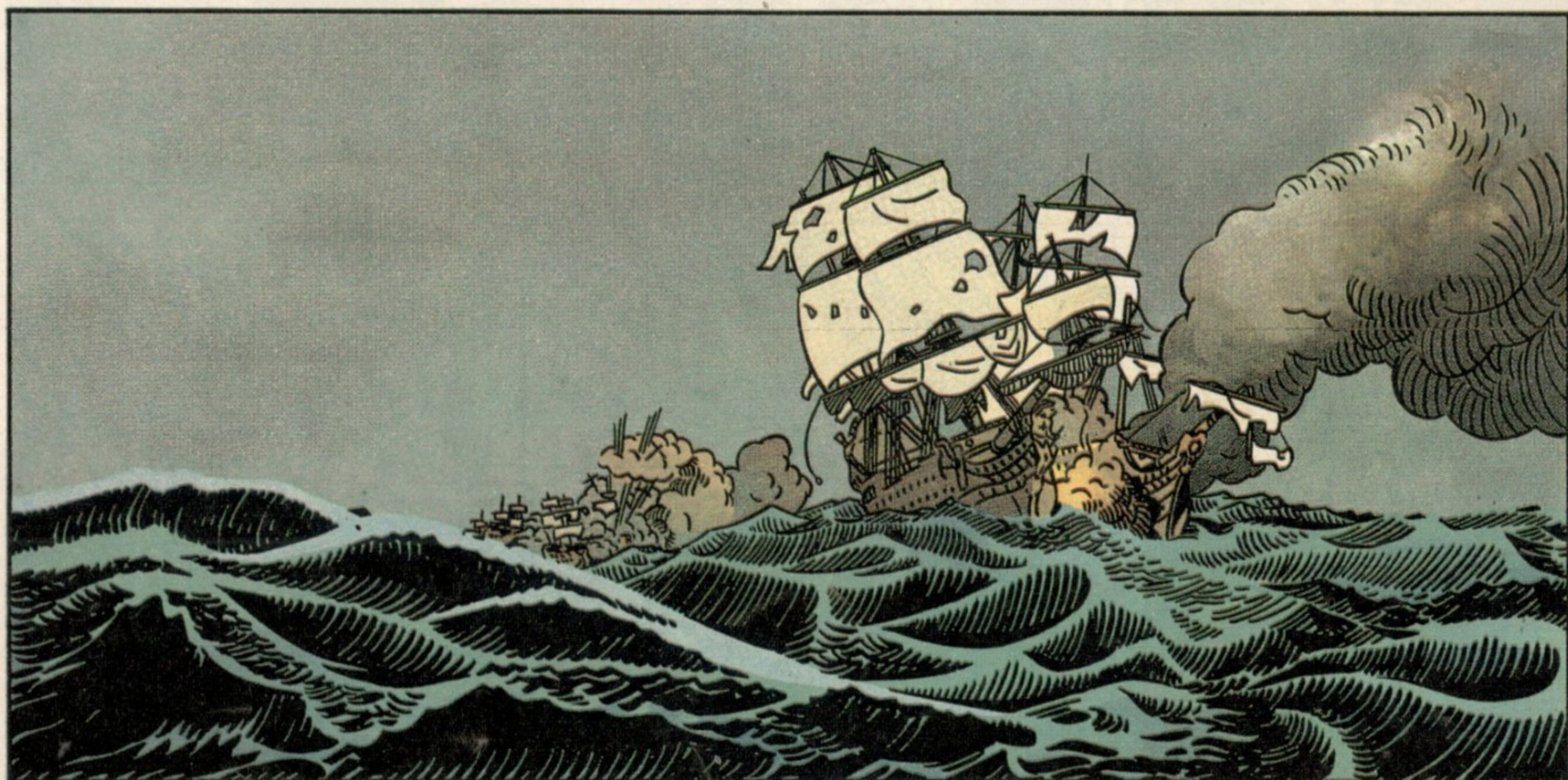

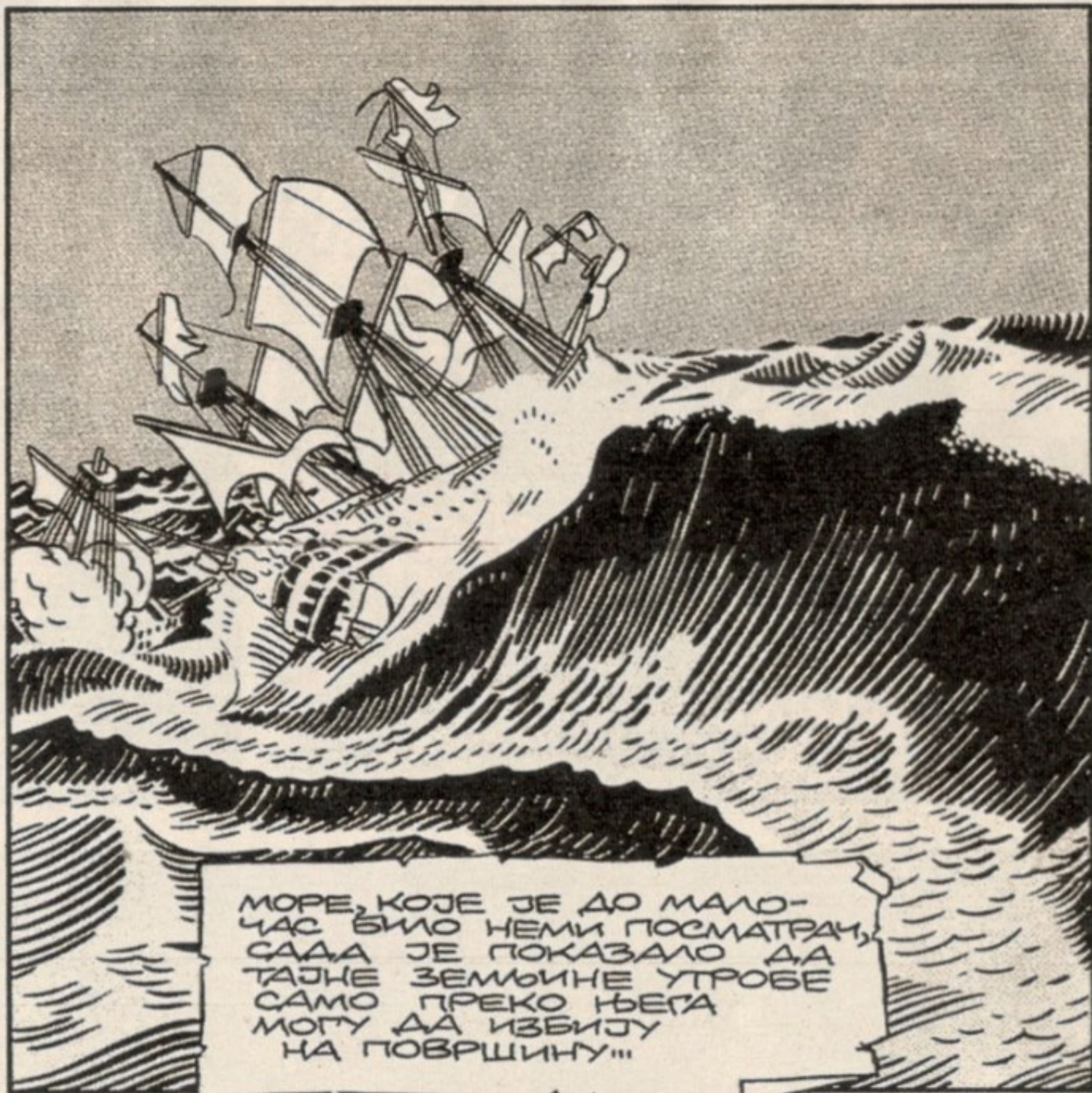
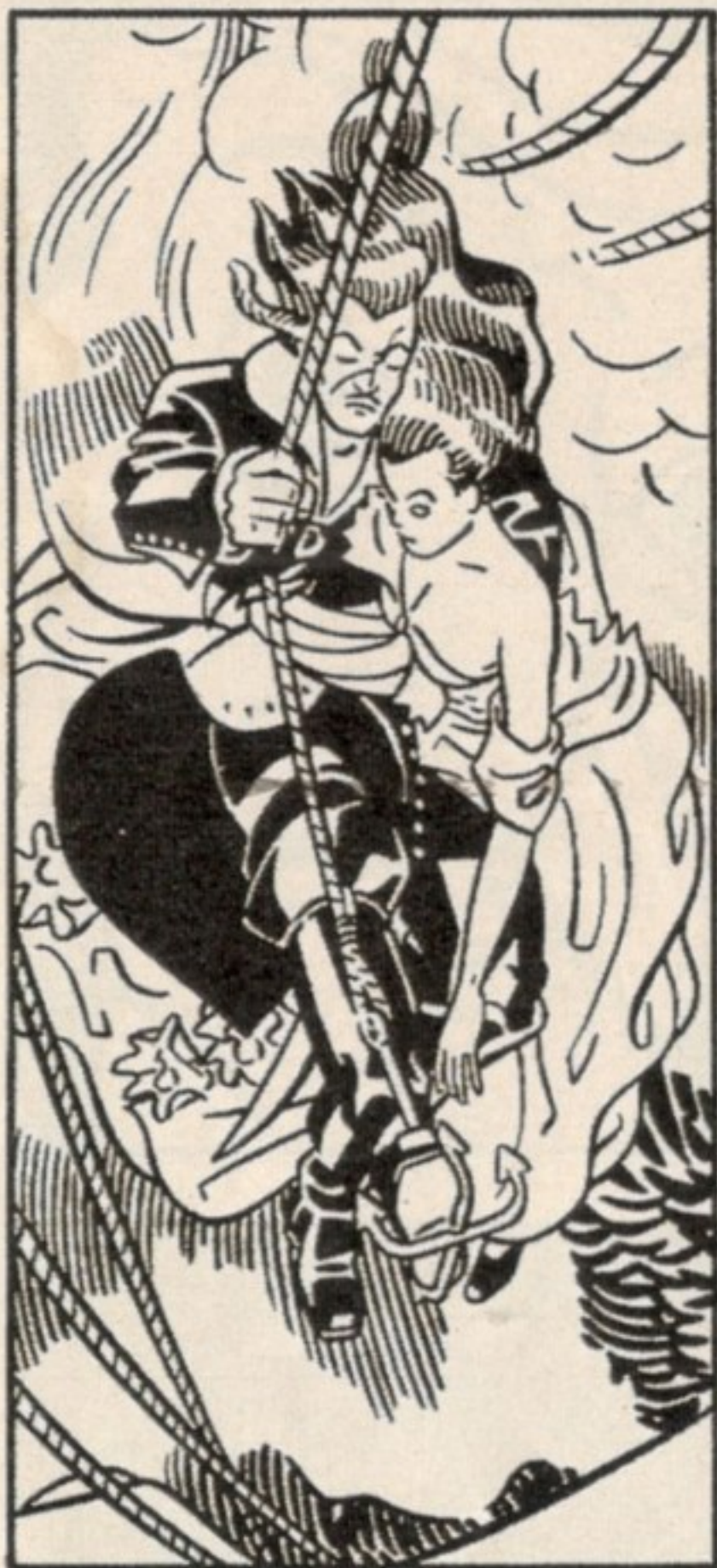

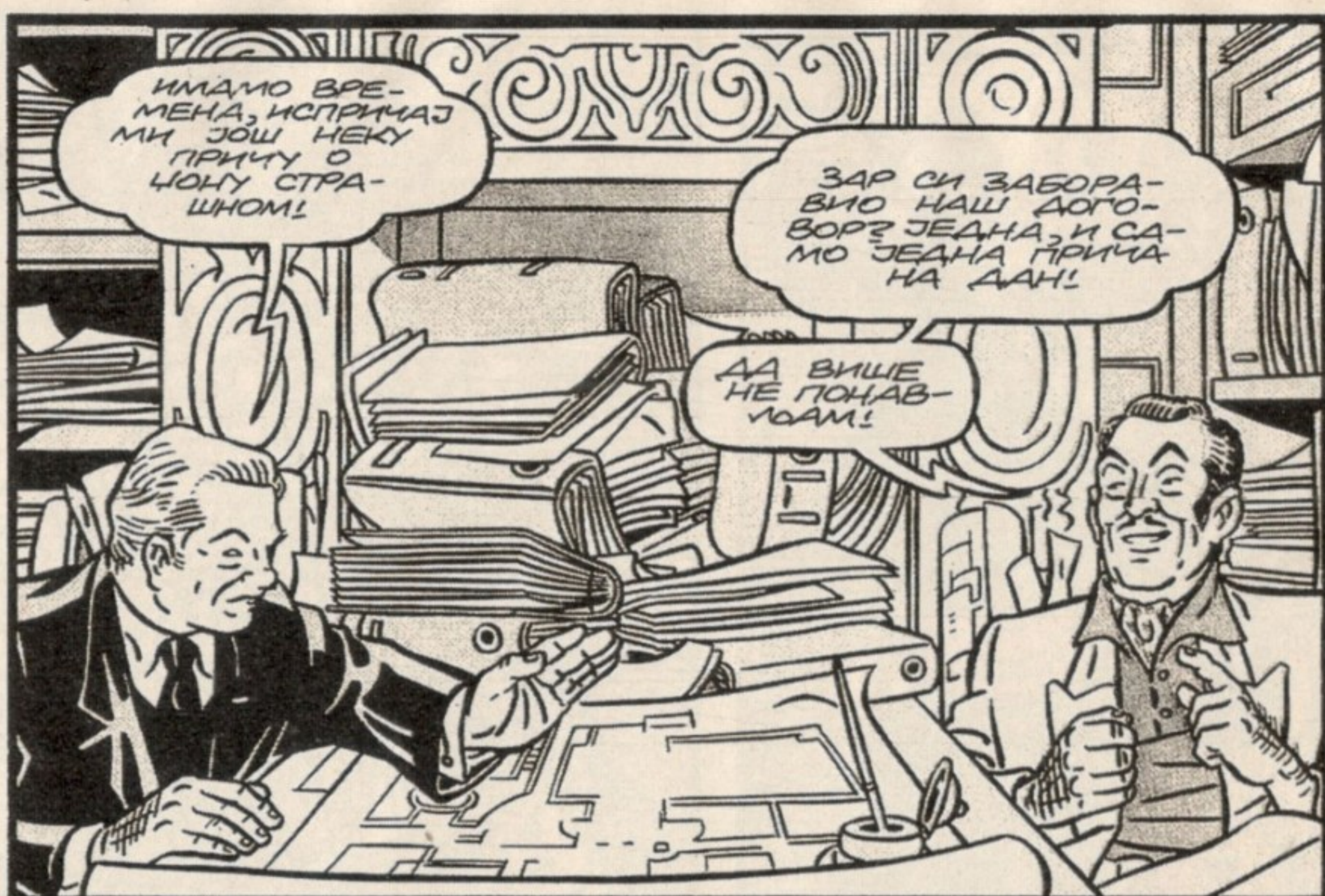

СЛОМЉЕНИХ КАТАРКИ
И КОРМИЛА, ЗАРОБ-
ЉЕН У ОЛУЈИ, БРОД ЈЕ
БИО НОШЕН КА ЈУГУ!!!

ПОСЛЕДЊИ ПРИ-
ЗОР НА ЊЕМУ
БИО ЈЕ УЖАС
И ЛУДИЛО!

2X

НАЈ, НАЈ...

ЛИСТА СИНГЛОВА ДОМАЋИХ, 51
 субота, 21-22
 Радио ПОЛИТИКА, 105,2 и 91,5 MHz FM STEREO
 Уредници: Некад Мандић и Давид
 Вартабедијан
 Тонски реализатор: ниж. Зоран Иветић

1. (1) 6 БОЈЕ
 Лудило машина (B-92)
2. (3) 4 ОРУЖЈЕМ ПРОТИВУ ОТМИЧАРА
 Песма за мене (Аутоматик)
3. (2) 6 DEL ARNO BAND
 Трећи свијет (Eastfield)
4. (5) 3 BAVE
 Хоћу да будем председник Србије (ITMM)
- 4 (7) 2 DARKWOOD DUB
 Дангуба (B-92)
5. (3) 5 ОНОМАТОПЕЈА ИДЕЈА
 Alexinas (Aanima)
6. (6) 3 ПЛЕЉБОЈ
 Ко је ко? (ППП РТС)
7. (11) 2 ГЕНЕРАЦИЈА БЕЗ БУДУЋНОСТИ
 Чудна шума (Аутоматик)
7. (-) 1 OVERDRIVE
 Wake Up You Blind Man (Overdrive)
8. (6) 4 ВЕЛИКИ ПРЕЗИР
 Између - live (Аутоматик)
9. (4) 7 ORTHODOX CELTS
 Star Of The County Down (ITMM)
9. (-) 1 VOODOO ROPPEYE
 Voodooinstaller (Комуна)
10. (8) 5 КОНТРАБАНДА
 Зид (GO, GO)
11. (9) 3 ДЕЦА ЛОШИХ МУЗИЧАРА feat.
 Иван Јефтовић Љубав („Вирус“)
12. (10) 4 ШЕСНАЕСТ ОСАМ 23
 Бонус 1 (Метрополис)

ЛИСТА ИНОСТРАНИХ СИНГЛОВА РАДИО ПОЛИТИКЕ

- 1 (1) 5 PROPELLERHEADS featuring MISS SHIRLEY
 BASSEY History Repeating (Wall Of Sound)
- 2 (5) 3 VARIOUS ARTISTS
 Perfect Day (Chrysalis)
- 3 (2) 5 BLACK STAR LINER
 Rock Freak (WEA)
- 4 (14) 2 SAINT ETIENNE
 Sylvie (Creation)
- 5 (7) 3 SALT'N'PEPA
 R U Ready? (ffrr)
- 6 (10) 3 187 LOCKDOWN
 Gunman (East West)
- 7 (11) 6 FINLEY QUAYE
 It's Great When We're Together (Epic)
- 8 (13) 3 FOO FIGHTERS
 My Hero (Roswell)
- 9 (15) 3 OASIS
 All Around The World (Creation)
- 10 (4) 4 NO DOUBT
 Sunday Morning (Interscope)
- 11 (6) 4 RADIOHEAD
 No Surprises (Parlophone)
- 12 (3) 6 SPICE GIRLS
 Too Much (Virgin)
- 13 (12) 6 PIZZICATO FIVE
 Mon Amor Tokyo (Matador)
- 14 (-) 1 CHUMBAWAMBA
 Amnesia (EMI)
- 15 (19) 2 LIGHTING SEEDS
 What You Say (Epic)
- 16 (16) 5 WAY OUT WEST
 Ajare (DeConstruction)
- 17 (20) 3 RAKIM
 Guess Who's Back (Universal)
- 18 (23) 4 CHEMICAL BROTHERS
 The Private Psychedelic Reel (Virgin)
- 19 (24) 2 IAN BROWN
 My Star (Polydor)
- 20 (-) 1 METALLICA
 Fuel (Vertigo)
- 21 (8) 7 PORTISHEAD
 Over (Go! Beat)
- 22 (9) 7 RIALTO
 Monday Morning 5.19 (East West)
- 23 (28) 2 JANET JACKSON
 Together Again (Virgin)
- 24 (-) 1 ECHOBELLY
 Here Comes The Big Rush (Epic)
- 25 (17) 5 U2
 If God Will Send His Angels (Island)
- 26 (18) 6 PF PROJECT featuring EWAN MCGREGOR
 Choose Life (Positiva)
- 27 (22) 8 BJORK
 Bachelorette (One Little Indian)
- 28 (-) 1 MARIAH CAREY
 Butterfly (Columbia)
- 29 (25) 7 GOLDIE featuring KRS-ONE
 Digital (ffrr)
- 30 (21) 5 THE SPARKS vs FAITH NO MORE
 This Town Ain't Big Enough For Both Of Us (Roadrunner)

ПОЛИТИКА ЗАБАВНИК ХИТ

Изјава недеље:

– Док смо завршавали нову плочу, чи-
 тао сам једну књижу у којој су Џона Лено-
 на и његови ишаи је била главна порука шез-
 десетих година: да ли је био flower power
 покрећу или нешто слично. Он је само одго-
 ворио: „Be Here Now” (бијти присушан).
 Помислио сам: одличан назив за албум.
 Чим смо плочу иако назвали, новинари су
 рекли да ојонашамо ирују „Kula Shaker” и
 њихово интересовање за источњачке фи-
 лозофије. Не моју да схватим да је постоја-
 ло и нешто пре њих и да овом плочом по-
 дражавамо највеће – „Биџлсе”.

Ноел Галахер („Оасис“)

ВЛАСНИК ПАЛАТА

Елтон Џон,
 који је у 1997.
 години са обно-
 вљеном пес-
 мом „Candle In
 The Wind” обо-
 рио све рекор-
 де у досадаш-
 њој плодној ка-
 ријери, наста-
 вља са својим
 „ситним” лудо-

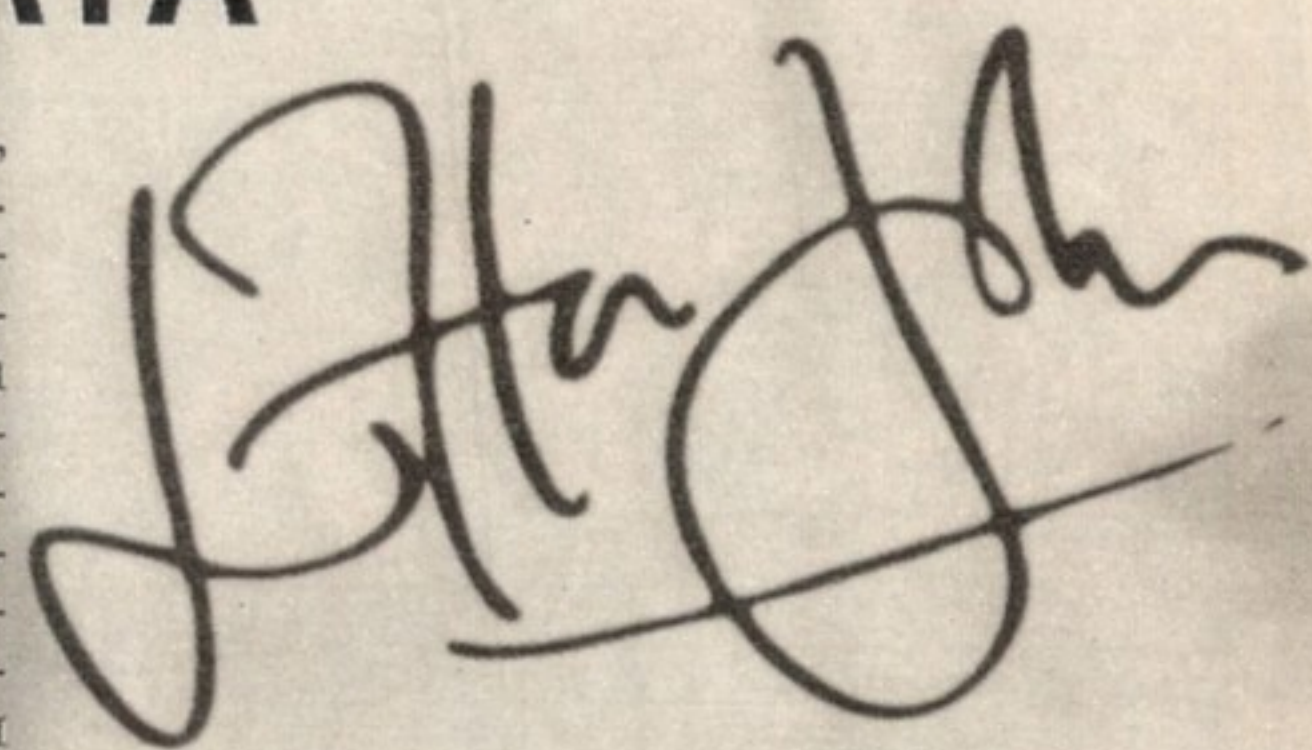
стима. Недавно је у Ници купио велику кућу
 обојену у ружичасто коју је платио 15 милиона
 немачких марака, а осим ње поседује раскош-
 не куће у Лондону, Виндзору и Атланти.

МОМАК ЗА СВЕ

Група „Леб и сол” имала је свој по-
 следњи наступ 13. децембра 1995. у
 Солуну и од тада њени чланови ра-
 де свако за себе. После соло диска
 „Cowboys And Indians” гитариста Влат-
 ко Стефановски објавио је диск са музи-
 ком за позоришну представу „Сарајево”,
 а целокупан приход од те плоче намењен
 је Дому за децу без родитеља у Битољу.
 Затим је, такође на диску, објавио музи-
 ку коју је компоновао за филм „Gipsy
 Magic” редитеља Столета Попова и ту се
 први пут огледао у обрадама циганских
 песама.

Почетком 1996. године Влатко је оку-
 пио трио у коме су још басиста Алексан-
 дар Поп Христов и бубњар Михаил Пар-
 рушев са којима је некада наступао. Са
 њима управо завршава нови материјал
 који ће се појавити на следећој плочи.
 Поред тога, Влатко је са мајстором кла-
 сичне гитаре Мирославом Тадићем снимио
 албум „Крушево”. Објавиће га у
 продукцији јапанске дискографске куће
 „MA Recordings”.

тридесет девет

НАГРАДА ЗА ДИЈЕТУ

Американац Ник Русо, милијардер из Реџвуда, поприлично се угојио и догурао чак до 145 килограма. Покушавао је да држи различите дијете, али му то никако није полазило за руком. Зато је одлучио да распише награду: свако ко га затекне како у неком ресторану једе добиће 25.000 долара. Чак је штампао и плакате са својим ликом да би га ловци на награду лакше препознали, а одредио је и рок – први април следеће године, када би требало да има педесет килограма мање.

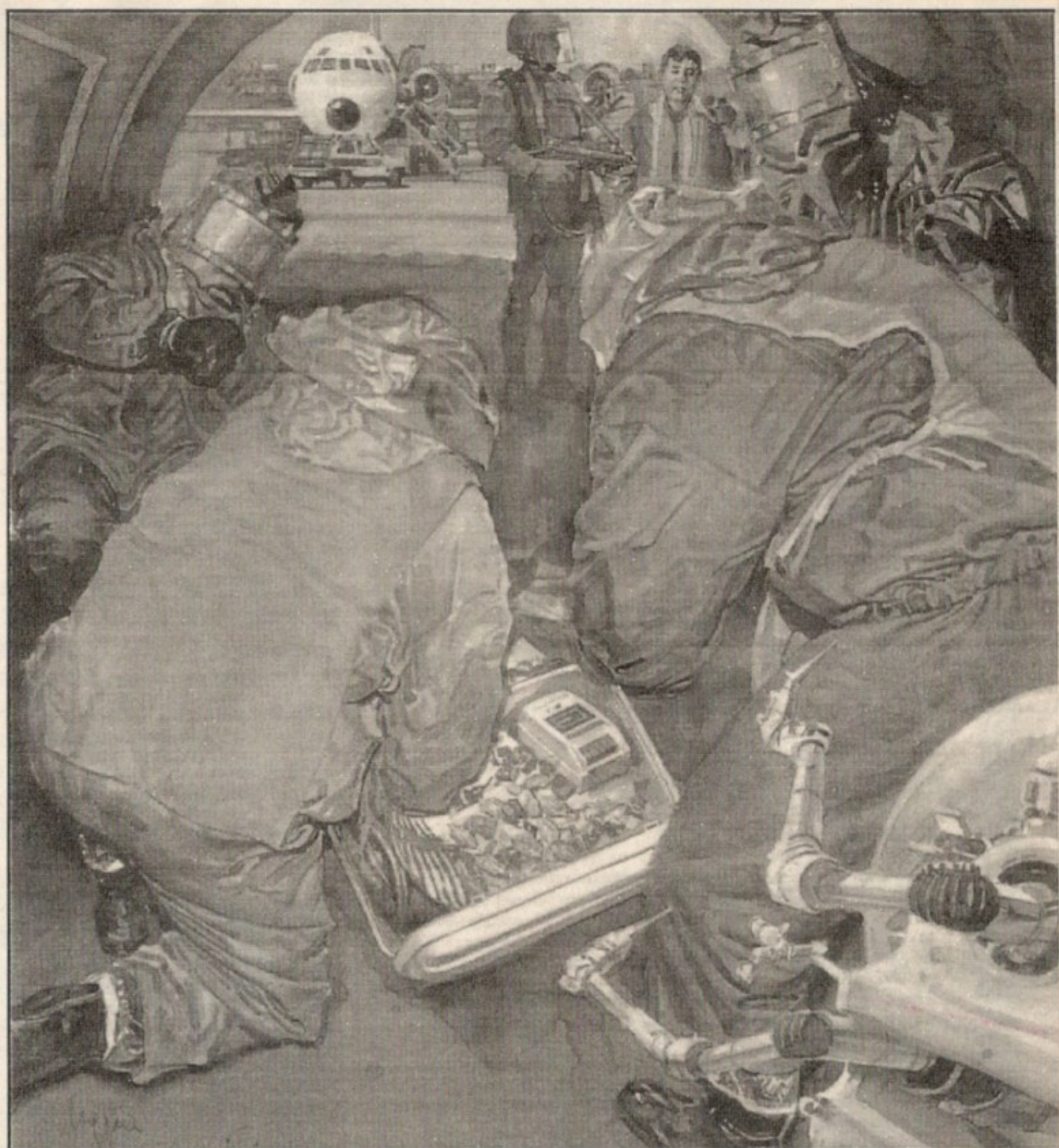

КАЗНЕ ЗА ГОНДОЛИЈЕРЕ

И венецијански гондолијери муку муче с „паркирањем” својих чамаца па их често остављају где стигну. Зато су градске власти одлучиле да уведу мало реда и власнике неправилно остављених гондола кажњавају са две стотине хиљада лира. Гондолијери, који нису навикли ни на какве забране, буне се, али то им засад ништа не помаже.

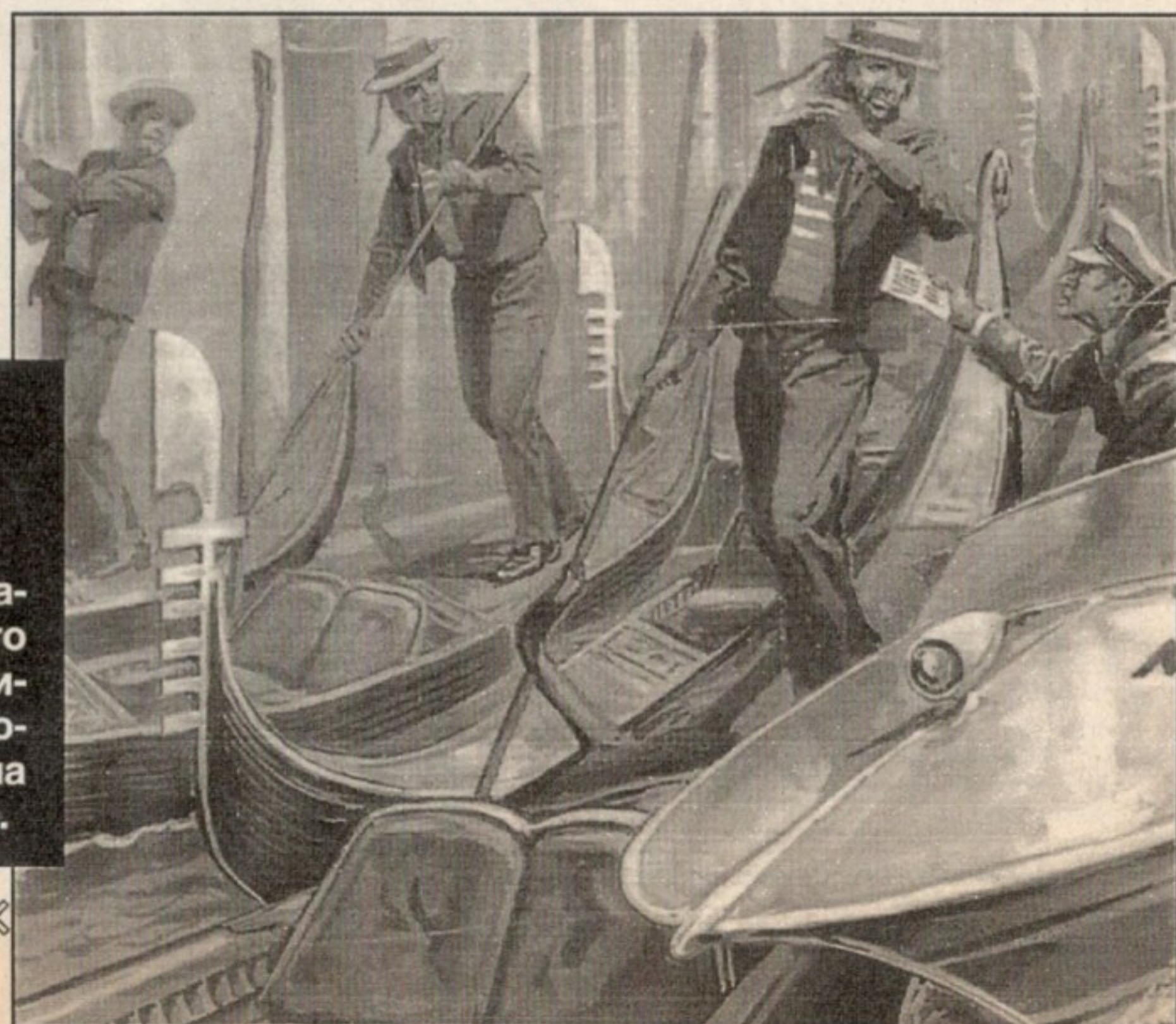
ТЕМПИРАНА БОМБА

Када су деветнаестогодишњем Кинезу на хамбуршком аеродрому полицајци затражили да отвори кофер, он је то одлучно одбио. На наваљивање надлежних само је упорно и пркосно одмахивао главом као да је хтео да каже: „Ако га отворите, одлетећете сви у ваздух”. Онда је кофер послат на рендген који је показао да је пун пунџијат пластичних бомби и динамита. Али, када су отворили пртљаг, имали су шта да виде: гомила свакојаких слаткиша и неке личне sitнице. Стручњаци сада покушавају да одгонетну зашто је рендген апарат показао да је кофер пун експлозива, а занима их и зашто се млади Кинез тако необично понашао.

САВРШЕНСТВО ОД БОЛНИЧАРА

Веома је вредан, никада не одбија задатак, не гунђа чак и када се ради о тешком послу. Послушно односи лекарима дијагнозе, анализе, снимке, болничке листе, разноси узорке у лабораторију, пацијентима дели храну, особљу пошту... Дневно ради и по дванаест часова и то 365 дана у години, не тражећи слободне викенде и одмор. Тај савршени болничар је робот „Оби”, последња реч роботике. Кошта 38.000 долара, а личи на већи фрижидер. „Запослило” га је већ дванаест америчких здравствених установа и након кратког времена болничко особље је закључило да је „Оби” незаменљив. Див од 250 килограма у стању је да „запамти” све просторије болнице па се креће са сигурношћу, чак се сналази и у лифтовима. Кад на путу наиђе на некога или нешто, огласи се следећим речима: „На путу имам препреку. Молим вас, уклоните је!”

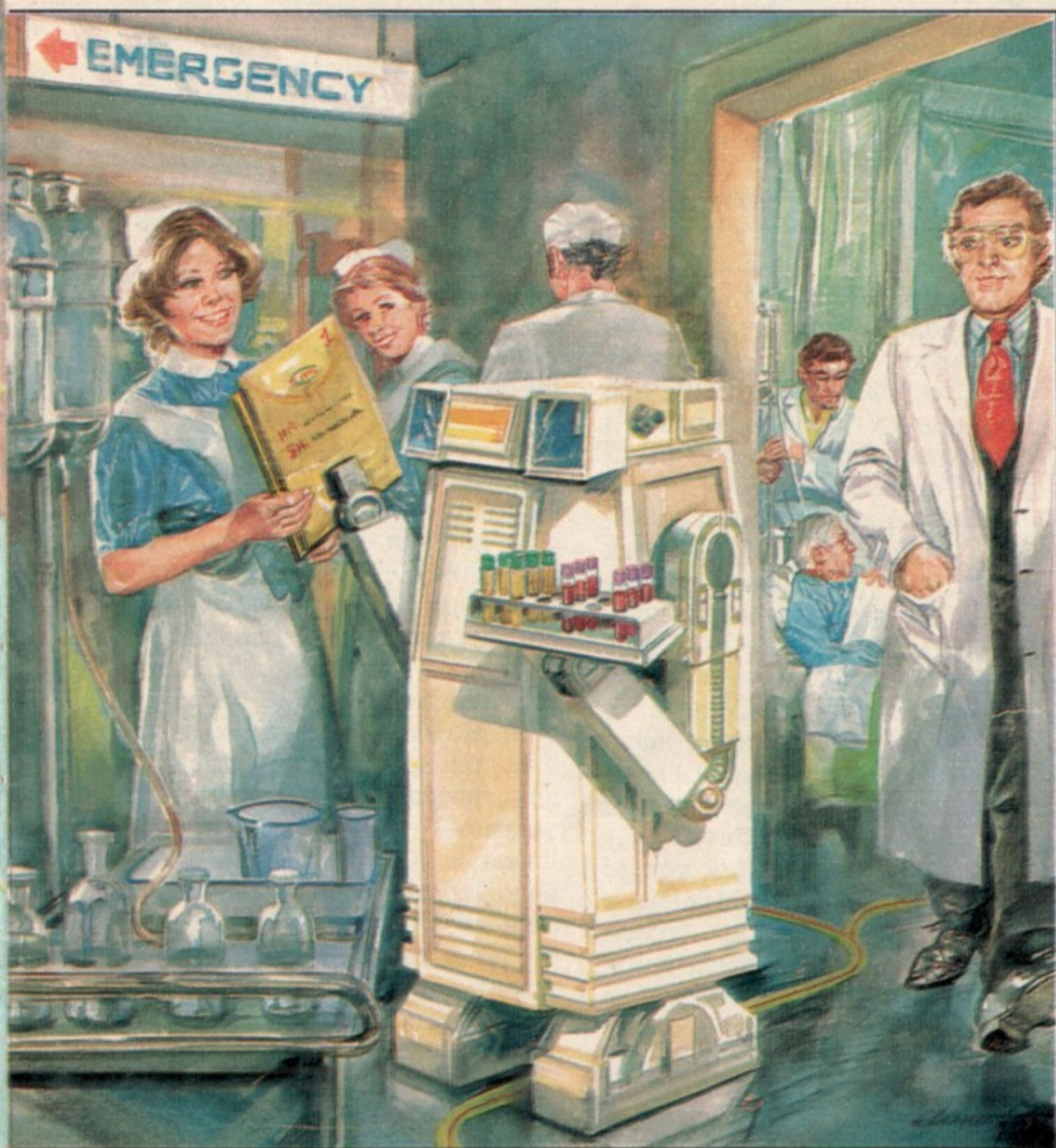
ШАХ ЗА ТРОЈЕ

Пољак Јацек Филек, угледни филозоф, изумео је шаховску таблу која омогућава да се игра утроје. Састоји се од 96 поља, а сваки играч има уобичајене фигуре које помера по већ усталим правилима. Повећује онај који први да шах мат, а двојица преосталих играча настављају партију.

ШПАГЕТИ ДРВО

Није никакав трик, реч је о једној врсти лубенице, чија унутрашњост, када се скува, личи на праве правце шпaгeтe. Овај плод назван „шпaгeтe“ продаје се као алва на северозападу Бразила. Необичну биљку нашао је још 1991. године у Аргентини Мануел Дантас Барето, председник једног великог воћарског комбината из Бразила. Одмах је осетио добар посао и пуне две године радио на прилагођавању ове биљке климатским условима своје земље. Онда је на тржиште изнео „шпaгeтe дрво“, а потражња је одмах била много боља од очекиване. Барето није у стању да одговори свим наруџбинама јер, сем што је укусан, необични плод је и веома јефтин и издашан: долар килограм, што је довољно за четири особе. А како се спрема? Веома једноставно. Кувате га око пола сата, изручите влакнасти део и исцедите га од сока. Што се укуса тиче, биљни шпaгeтe подсећају на бундеву.

Аустралијска фирма која се бави осигурањем авионских летова пилота и путника одлучила је да спроведе опсежно истраживање о томе шта раде и како се понашају пилоти у току лета. Наиме, неки од колега пријавили су да се често догађа да појединци једноставно укључе аутоматског пилота, завале се у фотељу и спокојно дремају. Разлог је, како тврде, премор. Неколицина пилота тврди чак да је један њихов колега заспао у тренутку кад је авион почео да се спушта!

ПРОБУДИТЕ ПИЛОТЕ!

У ратовима које је водила Италијанска ратна морнарица запамћена је као велики губитник. Иако по броју бродова, топова, морнара и официра непрестано међу најјачим европским силама, Италију је у поморским биткама упорно и без предаха пратила зла коб.

Трећи рат за уједињење био је јула 1866. године у завршници. Аустро-Угарска је најављивала мир и сви су очекивали преговоре у којима ће се одлучити о судбини Венеције, која је коначно требало да буде припојена Италији. Зато је италијанска команда наредила флоти да пређе у одлучније акције и освоји део непријатељске територије, као материјални залог за предстојећи мировни споразум.

Адмирал Карло Персано био је, међутим, помало тром, опрезан официр, сав иски-

ћен ордењем стеченим ван борбе. Флота под његовом командом опуштено је крстарила на географској ширини Виса, као да земља и није у рату – што је изазвало буру огорчења и залепило његовим маневрима назив „шетња лепом пучином”. Стога је Персано био принуђен да крене у освајање Виса, тог „јадранског Гибралтара”, како га је сам називао, дајући свом подухвату на тежини. Однос снага показивао је да је италијанска морнарица у знатној предности над Аустро-Угарском и пружао доста повода за оптимизам.

Рибари са „Фердинанда Макса”

Напад на Вис почео је 18. јула. Бомбардовање

није уродило плодом јер су добро утврђене острвске тврђаве биле превисоке за топове нападача. Свеједно, адмирал Персано је у јутро 20. јула издао наређење за десант. И управо кад су се чамци са људима спустили у воду, око 9 часова, појавио се аустроугарски адмирал Тегетхоф, озбиљан, мрачан официр, шкрт на речи, са својом флотом коју је предводио у командном броду „Фердинанд Макс”. Његова флота била је дотрајала, стара, дрвена, упадљиво слабија од италијанске. Долазак противника Персано је, пред својим официрима,

Адмирал Тегетхоф није имао сличних недоумица. У 10.30 наредио је: „Оклопњаче, ударите на непријатеља и потопите га!”, те усмерио свој брод ка пукотини коју је у свем поретку начинио Персано мењајући командни брод.

„Фердинанд Макс” нападао је кљуном и за трен ока ударио таквом силином у оклопњачу „Палестро”, да је италијанска застава одлетела са крме и пала на прамац аустроугарског брода. Брод је наставио у пуној брзи-

ЗЛА КОБ ИТАЛИЈАНСКЕ РАТНЕ МОРНАРИЦЕ ТАРАПАНА

пропратио подсмешљивом примедбом – „Ево иду рибари”. Како ће се показати, „рибари” су на уму имали много крупнији плен од сардина.

У тренутку Тегетхофовог доласка околности су заиста биле неповољне по италијанске снаге. Дobar део Персанових бродова био је заокупљен повратком људи и чамаца на своје палубе. Преостали су се поставили у борбени поредак и окренули према флоти адмирала Тегетхофа.

Персано је тада повукао кукавички потез, са брода „Ре д’ Италија” прешао је на модерну оклопњачу „Агонфаторе”, која је била ван борбеног поретка, да би тобоже могао да помогне тамо где то буде најпотребније. То је збунило потчињене и многи од његових бродова до самог краја битке нису схватили која је лађа командна и одакле треба очекивати наређења.

ни, свом снагом ударио крмом у леви бок „Ре д’ Италија” и готово је преполовио остављајући је да, са 381 чланом посаде, потоне за свега три минута. Прамац „Фердинанда Макса” тако је постао најубојитије оружје Вишке битке. Истовремено, са оклопњаче „Агонфаторе” Персано је ту и тамо издавао наређења која више нико није ни схватао, ни пратио, ни извршавао.

Битка је престала око 14 часова, кад су испалени последњи плотуни. Италијани су имали страшне губитке – две оклопњаче потопљене, једна тешко оштећена, 643 погинула наспрам 38 страдалих аустроугарских војника – али су још били надмоћнији. Међутим, обесхрабрани, без горива и оружја, они су се окренули и почели да се повлаче, што адмирал Тегетхоф није ометао.

Битка код Виса показала је шта дрвена флота коју предводи „гвоздени” адмирал може да учини гвозденој флоти, на чијем је челу „дрвени” адмирал. Персано је по повратку лишен чина и отпуштен из службе. Но, ако италијанска војска у рату није имала среће и умешности, дипломате ове земље имале су у преговорима и једног и другог. Упркос поразу у Вишкој бици, Венеција је коначно припала Италији.

Последњи шренуци
разарача
„Венеџо”

Улазак Италије у Први светски рат 23. маја 1915. битно је променио однос снага на Средоземљу. Италијанска морнарица још једном је била јача, боље опремљена и много надмоћнија од свог старог супарника.

Првог дана рата...

Но, изгледа да је Аустро-Угарска само чекала објаву рата. Још 1914. године командант њихове морнарице

Како то да је
наследник римске
војничке славе
и традиције
млетачке флоте
имао тако

мало среће
са својом
ратном
морнари-
цом?

Адмирал
Анђело Јакино

КОДА МАТАПАНА

Ова група италијанских диверзаната поштом је приликом једног поухвата у александријској луци више британских бродова него цела италијанска морнарица у шоку Другој светској рати

ПОДНИКИ
ЗАБАВНИК

адмирал Клаус планирао је напад на италијанску обалу, у случају да Италија одлучи да уђе у рат. Стратејски, планирани напад био је сличан ономе који ће јапанска флота много касније извршити на Перл Харбор, а Хитлерова авијација на Београд. Изненадни удар требало је да противника избаци из игре пре него што овај уђе у њу.

Практично, одмах по објави рата аустроугарска флота напустила је Пулу и пред саму зору 24. маја напала широко подручје италијанске обале, од Венеције до Барлете, са центром у Анкони. Бојни бродови оперисали су у зони удаљеној 3-6000 метара од обале и од 4 до 5 сати ујутру гађали тек пробуђене луке, обалске батерије, бродоградилшта, железничке станице, лучке уређаје и касарне. Поред Анконе, нападнути су и Римини, Порто Корсини, Термоли, Мадредонија и Барлета. Овај препад затекао је италијанску морнарицу потпуно неспремну и она је морала да уђе у рат са тешким губицима и великом причињеном штетом.

На удар од 24. маја италијанска морнарица одговорила је нападима и бомбардовањем Виса и Корчуле, али без великог успеха, да би 26. маја прогласила блокаду аустроугарске обале. Лаке поморске снаге крстарице су Јадраном прегледајући и претресајући неутралне трговачке бродове.

У таквим околностима Аустро-Угарска је користила изванредну географско-стра-

тешку предност која јој је давала разуђена источна обала Јадранског мора. Испало је да је блокада била „једнострана“, те да је више обавезивала италијанску но аустроугарску морнарицу која се у наставку рата борила на широком подручју од четири стотине наутичних миља, између северне, Венецијанске оперативне зоне, и јужне, која се простирала од Бриндизија до Таранта.

Упркос неуспесима у поморским биткама са Аустро-Угарском, Италија је победила. Део поражене флоте, која јој је тако дуго наносила поразе, коначно јој је припао као ратни плен.

Заблуда британског пилота

Неочекивани улазак италијанске ратне морнарице у Други светски рат више је изненадио италијанске официре и војнике но њихове противнике, али разлог за то биле су Мусолинијеве амбиције, колико и Хитлерове уцене. Немачка је управо запоседала Грчку и енглеска средоземна флота била је озбиљна претња њеном напредовању. Стога је од италијанске морнарице захтевано да крене у напад. Адмирал Рикарди је дуго то одбијао јер његове снаге нису могле да очекују помоћ из ваздуха. Тек кад је немачка авијација обећала подршку, адмирал је одобрио продор који је предлагао адмирал Јакино и који је требало да италијанску морнарицу одведе све до Крита. У ноћи између 26. и 27. марта велики део италијанске флоте напустио је своје луке и кренуо према несигурним водама које су држали савезници.

Случај је хтео да истог дана из Египта ка Криту крене један британски конвој. Када су Британци приметили италијанску флоту, помислили су да је кренула на њих. Иако нису слутили да се ради о већем маневру, средоземна флота кренула је у одбрану конвоја, а са њом и снаге недавно смештене у Пиреју и до тада непознате италијанским обавештајцима.

Због једне случајности – пута конвоја за Крит – све британске средоземне снаге и велики део итали-

јанске морнарице јурили су у сусрет једни другима, а да то нису ни знали.

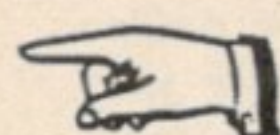
Та прва случајност судбински је одредила и другу. Италијани су, по ратном плану, одредили да напредовање њихове флоте траје до седам часова ујутро. Ако до тог тренутка не наиђу на непријатеља, бродови би требало да се врате назад у сигурност својих лука. Како су Британци кренули да заштите свој конвој – коме није претила никаква опасност – Италијани су на противника, групу бродова послатих са Пиреја, налетели у 6 часова и 43 минута. Свега седамнаест минута делило их је од повратка назад и од спаса пред поразом који им се спремао у водама Матапана.

У првим сукобима изгледало је да је ратна срећа на њиховој страни. Група са Пиреја није ни помишљала да су италијанске снаге толике. Када се појавио огромни разарач „Венето“, поверовали су да се ради о британском броду и бојажљиво послали захтев за препознавање. Уместо одговора, „Венето“ их је обасуо жестоком паљбом у којој је тешко оштећен командни брод „Орион“.

Адмирал Канингем успео је да им правовремено пошаље у помоћ авијацију Средоземне флоте која је групу са Пиреја успела да одбрани од даљих оштећења или потапања.

За главну мету британског напада потом је одређен „Венето“ и на њега се сада сручила сва ватрена моћ њихових снага. Како је „Венето“ био погођен и оштећен, адмирал Јакино наредио је да се око њега групишу остале италијанске снаге. Са друге стране, као узгредна жртва британских топова, страдала је крстарица „Рона“.

Пилот британског хидроавиона који је пред ноћ 28. марта надлетео бојиште, „Рону“ је погрешно препознао као „Венето“ и обавестио команду да је разарач погођен и непокретан, изложен као чиста и небрањена мета. Та његова заблуда била је кобна – али не по Британце, већ по Италијане.

Како је „Рона“ беспомоћно плутала, адмирал Јакино наредио је, после краћег размишљања, да јој Прва дивизија крстарица крене у помоћ. Није могао да зна да су се, недалеко од непокретне крстарице, окупљале британске снаге, и даље уверене да је она разарач, кога треба да нађу и до краја потопе.

У помоћ „Рони“ стизале су

две крстарице које су пратила два разарача. Ненадано, они су се сучелили са целокупном британском Средоземном флотом. Адмирал Канингем у тренутку је заборавио на „Рону“ и, негде око пола једанаест, паљбу усмерио на бродове који су јој пристизали у помоћ.

За свега неколико минута обе крстарице биле су претворене у буктиње. Разарачи који су их пратили безуспешно су покушали да торпедују бродове противника и при том сами претрпели тешка оштећења. До једанаест сати те ноћи, Канингем је дотукао противника и остатке његових снага пустио да се повуку.

Читава Прва дивизија крстарица отишла је на дно са две крс-

тарице и два разарача, три хиљаде морнара и официра. Међу њима је био и капетан разарача „Тоскано“ – својом вољом потонуо је са бродом. Губици у људству били би још већи да британски и грчки морнари, те један италијански болнички брод из воде нису извукли још 1065 људи. Са друге стране, Британци су током целе борбе изгубили један једини торпедни авион.

Италијанска команда није опростила Немцима што им нису обезбедили ни део обећа- не подршке из ваздуха. Британци и савезници, будући суверени господари средоземних вода, потврдили су своју надмоћ.

Адмиралу Канингему, победи- нику битке код Матапана, ита- лијанска војска ипак се освети- ла. У току једног подухвата, четворица италијанских дивер- заната потопила су у александријској луци знатан део бри- танске флоте и тако обавила задатак који није пошао за ру- ком њиховим бродовима.

Пораз код Матапана био је коначни ударац већ деценијама сламаном самопоуздању ита- лијанске морнарице. До краја рата она више никада није на- пуштала сигурност својих лука. Тако великих растојања клони- ла се чак и када су изгледали за победу били сасвим извесни.

Б. М.

У КАКВОЈ СТЕ ФОРМИ?

Да би победила вршњака који уради 41 склек, жена од 25 година морала би да уради 19 склекова.

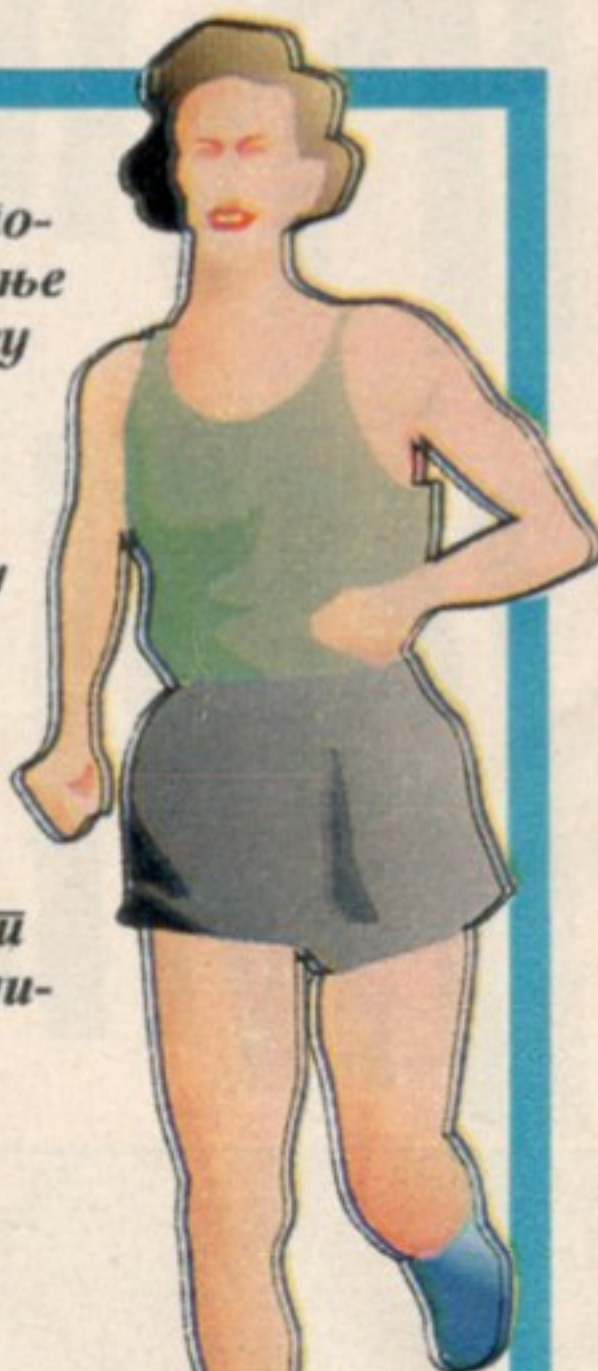

Склекови

Године	мушкарци max/min	жене max/min
17-21	77/42	50/19
22-26	77/41	50/18
27-31	77/40	50/18
32-36	75/38	45/16
37-41	73/35	40/14
42-46	66/30	37/12
47-51	60/26	33/10
52-56	56/20	29/9
57-61	52/18	26/9
62+	50/18	25/9

Ни педесетогодишњакиње нису шло су некад биле. Од њих се данас очекује да у трчању на три километра постигну исти резултат као жена од двадесет и пет година.

Трчање на 3 км (у минутима)

Године	мушкарци max/min	жене max/min
17-21	13:00/16:12	16:00/18:54
22-26	13:18/16:36	16:24/19:36
27-31	13:36/17:12	16:42/20:30
32-36	14:00/17:36	17:06/21:24
37-41	14:24/18:06	17:54/22:24
42-46	14:48/18:30	18:30/23:18
47-51	15:12/19:12	19:12/23:36
52-56	15:30/19:30	20:00/24:24
57-61	15:48/19:42	20:36/24:48
62+	16:00/20:00	21:06/25:00

ТАКО ТО РАДЕ ВОЈНИЦИ

Како стојите с кондицијом? Уколико баш нисте начисто, можда не би било лоше да погледате табеле које америчка војска примењује при регрутацији. Осим што ћете сазнати да ли би вам тамо уопште допустили да обучете униформу, табеле с прописаним вредностима физичке спремности могу да вам послуже и да најзад утврдите: јесте ли се безнадежно запустили или сте, напротив, у сјајном физичком стању.

Амерички стручњаци одабрали су склекове, трчање на три километра и „трбушњаке“, јер су то вежбе које по њиховом мишљењу најверније одсликавају оп-

шту физичку спремност испитаника. Осим вредности разврстаних према полу и годинама испитаника, табела за сваку вежбу укључује и најбољи и најгори могући резултат.

Коначни збир поена добићете тако што ћете за сваку вежбу коју, у складу са својим годинама и полом, одрадите одлично (на табели = max.) уписати себи 100 поена, а за оне у којима постигнете златну средину или срамни минимум, само 50.

Нама, цивилима,

још је и лако. Војници и официри америчке војске дужни су да се подвргну провери физичке спремности два пута годишње. Деси ли им се да и на једној од три вежбе постигну мање од 50 поена, губе посао.

„Трбушњаци“: у четрдесетогодишњој би и жене и мушкарци морали да буду у стању да их ураде 40.

Трбушњаци

Године	мушкарци max/min	жене max/min
17-21	82/54	82/54
22-26	82/51	82/51
27-31	82/50	82/50
32-36	79/45	79/45
37-41	73/40	73/40
42-46	71/35	71/35
47-51	67/31	67/31
52-56	66/29	66/29
57-61	64/28	64/28
62+	63/27	63/27

АЛБУМ СА СЛИЧИЦАМА

УПОЗНАЈТЕ
ЧУДЕСНИ СВЕТ
ЖИВОТИЊА СКУПЉАЈУЋИ
СЛИЧИЦЕ „ЦАРСТВО
ЖИВОТИЊА”!

ЦАРСТВО ЖИВОТИЊА

Свако ко пошаље 30 празних кесица учествује у великој наградној игри.

– СУПЕРПРЕМИЈА – ПУТНИЧКИ АУТОМОБИЛ

– остале награде: ролери, играчке, кућни љубимци, часови у школи јахања.

Детаљан списак у албуму.

ВАЖНО!

20. децембра 1997. године извукли смо добитнике једног дела награда. Списак добитника објављен је у „Политикином Забавнику” од 16. јануара 1998. године. Да бисте и ви имали шансу, извлачење супер-премије – путничког аутомобила, као и преосталих награда, одложено је за 15. фебруар 1998. године, а одржаће се на истом месту – на Тргу републике, испред Билет сервиса.

Једна старица убијена је у свом скромном стану на седмом спрату зграде под бројем 47 у париској улици Кистин.

Вест о њеној смрти новине из јануара 1931. године објавиле су у свега два реда. Тих дана нико није могао ни да слути да ће убиство те старе, усамљене жене судбина повезати с једним од најпознатијих политичких атентата у француској историји који се догодио у мају 1932.

Отисак на лампи

У стану убијене старице на петролејској лампи с бронзаним постолем открит је отисак једног палца. За свега неколико часова полиција је у својој картотеци утврдила да је то отисак извесног Александра Боајеа.

Боаје има четрдесет пет година. Он је стари познаник полиције, и то углавном као нападач на усамљене и старе жене којима је отимао новац. Било је то ипак нео-

Старица из улице Кистин? Никад за њу није чуо!

Комесар Маси није желео да губи време.

— Слушај ме добро, Боаје! Ништа ти те лажи неће помоћи! Имам твој отисак на лампи и то ми је довољно да те пошаљем на гиљотину. Ако ниси превише глуп, потписаћеш признање што порота може да узме у обзир. Мени је свеједно како ћеш поступити. Дакле?

— Добро! Био сам у улици Кистин и узео оданде 300 франака. Али, ја нисам убио старицу!

— Па ко је онда?

— Мој брат Ежен! Он је убио! Ја нисам...

Комесар је неколико пута суочавао браћу, али они су се упорно узајамно оптуживали. Александар је тврдио да је само држао лампу, а да је Ежен убио.

Протекла је година пре но

на Боајеа, добио је 6. маја 1932. писмо:

„Једна полицијска кола доћи ће по вас пред ваш стан у 3.30 часова да би вас одвезла у Сенте. Прилажемо специјалну пропусницу.

Поштом је заказано за 4.40.”

Ежен о томе није ништа знао. Те вечери његова порција вина од четврт литра допуњена је с много брома. Спаваће од њега све до пред зору. На Булевар Араго већ је допремљена гиљотина.

За то време, у другом делу Париза, један човек се припрема такође за смрт. То је будући становник ћелије број 5 који и не сања да ће једну ноћ провести поред ћелије човека... кога ће спасти гиљотине.

Тај човек је дошао из далека. Рођен је тридесет пет

вала у згради Ротшилдове фондације. Горгулов је то знао.

У два сата по подне он је стигао у улицу Берије са исписаном ђачком свешчицом и два револвера у џеповима. Некако се провукао поред обезбеђења представљајући се као Павле Бард, „руски писац”, и кренуо у обилазак изложбе.

У 14.30 застао је испред штанда са књигама Клода Фарера. Већ је најављено да су стигла председникова кола. Припадници службе за обезбеђење су на својим местима и сви они рачунају да ће се председник држати унапред

СУДБОНОСНИ АТЕНТАТ

ГИЉОТИНА

ЈЕ

ВЕЋ

СПРЕМНА

одређеног кретања кроз изложбу. Међутим, он се неочекивано дуго задржао крај штанда баш Клода Фарера. Добио је од њега књигу на поклон, и захватио. Фото-репортери су се узмукли и ужурбали и док су бличеви севали, одјекнуо је пуцањ.

Први метак није никог погодио. Горгулов поново пуца. Други метак погађа председника иза левог ува, трећи под пазуху. Пол Гишер, шеф париске полиције, баца се на атентатора, удара га по шасти и четврти метак погађа руку књижевника Клода Фарера.

Настала је општа збрка. Председник пада, на Горгулева се бацају сви: полицијски комесари, министри, новинари. Ударају га ногама, песницама и најзад, лица потпуно непрепознатљивог, одводе у Сенте и смештају у ћелију 5.

Председника, смртно рањеног, готово у агонији, преносе у болницу Божон. Париз је запрепашћен и огорчен.

Мирна ноћ у ћелији 7

Ежену Боајеу у ћелији 7 затвора Сенте то је дан као и сваки други. Он чак и не зна да му је дат бром и да се за њега подиже гиљотина.

За то време адвокат Анрике грозничаво размишља. Као и читав град и он је чуо за атентат. Он зна да ће

што су се браћа наша пред судом оптужена за убиство из користољубља. Тридесетог јануара 1932. порота се повукла. Било је већ двадесет часова када је изречена пресуда: оба брата осуђена су на смрт за „свирепост убиства с предумишљајем”.

Из истражног затвора одмах су пребачени у ћелије. Александар је добио ћелију број 3, Ежен ћелију 7 у затвору Сенте. Нису их сместили заједно, чак ни у ћелије које се додирују. Између њихових налазила се ћелија број 5 која ће остати празна до 7. маја 1932. године. А до тог дана оба брата су председнику Републике поднели молбе за ублажавање казне. Старијем, Александру, који је потказао брата, молба је услышана: узето му је у обзир учешће у рату и храброст коју је у њему показао.

Без наде

За Ежена, затвореника из ћелије 7, није било никакве наде.

Пол Анрике адвокат Ежен

година пре тога, негде на Кавказу. Шестог маја провео је ноћ у једном хотелу на Булевару Сен-Мишел, али није спавао. Писао је читаву ноћ описујући у једној школској свештици свој живот. Почетак је гласио:

„Мемоари доктора Павла Горгулова, председника руске фашистичке републиканске партије који је убио председника Републике Француске”.

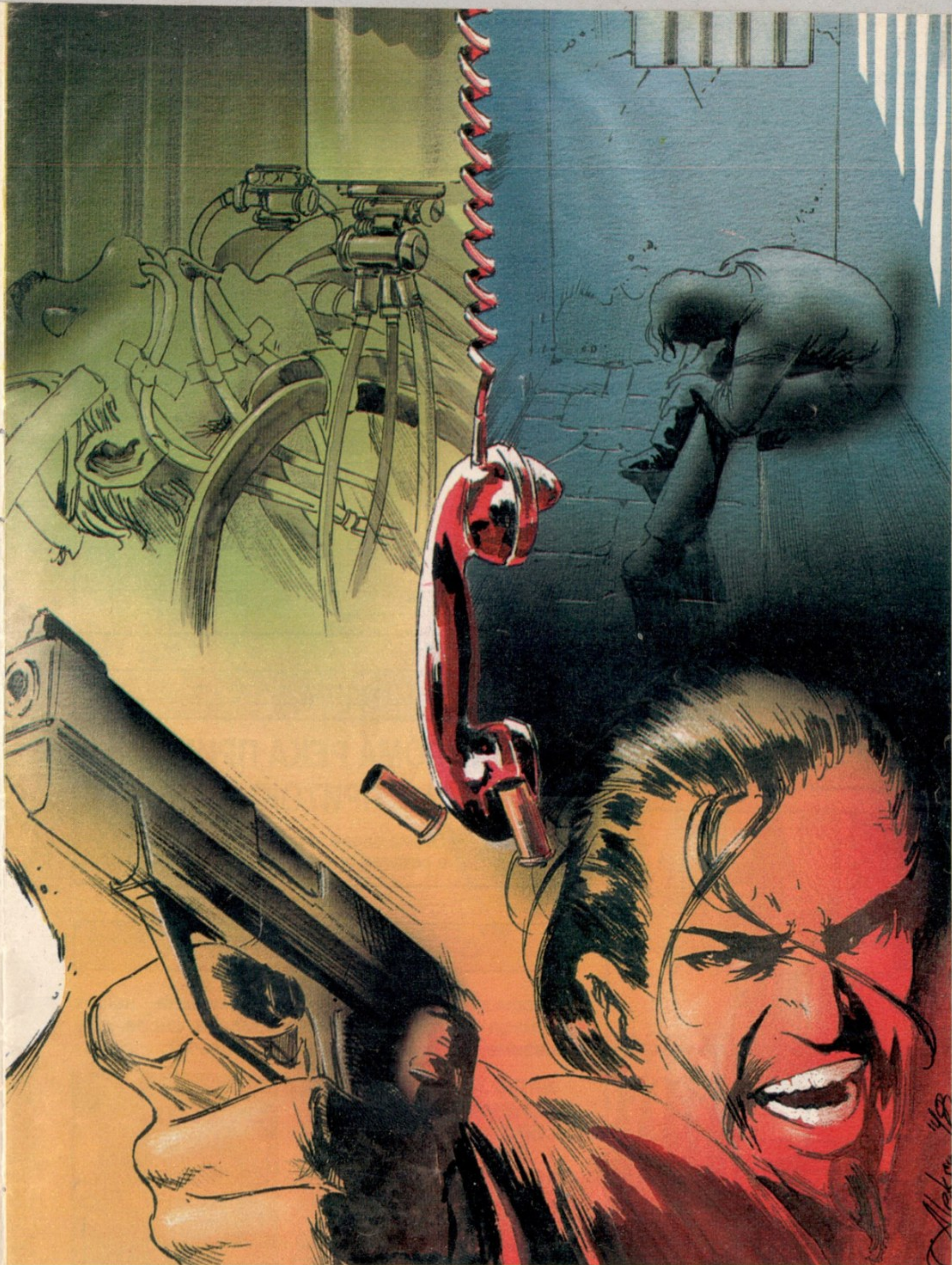
Пуцњи на изложби

Горгулов описује себе као „борца за руски народ који је сатрвен комунизмом”. Емигрант је и жели да живи у Француској. Али, не само што није добио држављанство које је тражио (властима је био познат по свом фанатизму који се граничио с лудилом), већ је протеран из Француске. Због тога жели да се освети, да убије Француску. А у свом поремећеном мозгу смислио је да ће је убити тако што ће убити председника Републике. У Француску је овог пута дошао илегално.

Требало је да председник Пол Думер (1857–1932) посети изложбу дела ратних ветерана књижевника током „Дана књиге” која се одржа-

бично за човека који се храбро борио у рату од 1914. до 1918. године и који је био чак и одликован. У току тог рата он је изгубио све своје четворо деце.

четрдесет шест

Илустровао Алекса Гајић

председник Думер умрети. Приликом последњег адвокатовог покушаја да се његовом клијенту смртна казна замени временском, председник Думер му је рекао:

– Још једном ћу проучити случај. То је све што могу да вам обећам. Али, не надајте се много...

До тог дана из канцеларије председника Републике није стигло никакво обавештење, чак је, ето, адвокат добио званичан позив да присуствује смакнућу.

Али, можда ипак постоји нека нада! Јер, до последњег минута пре смакнућа могуће је, бар теоријски, да стигне

председничково помиловање! Председник је, међутим, на умору. Од тренутка атентата ниједном није дошао свести.

Адвокат Анрике договара се са својим колегама, највећим стручњацима међу адвокатима и судијама. Пет сати је по подне. Председник је још жив. Анрике је истрајан.

Државни тужилац прима адвоката у шест часова.

– Док је председник жив, само он има право помиловања. Ви сте своју дужност извршили до краја и немате себи шта да пребаците. Ежен Боаје је злочинац и треба да умре – тужиочев је закључак.

Сати протичу.

Од смрти једног председника, који је Француској посветио свој живот и у рату дао отаџбини четири сина, сада зависи живот једног убице. У један сат после поноћи председник долази свести и једва чујним гласом пита где се налази. Одговарају му: „Рањени сте у једној саобраћајној несрећи”.

Лекари и чланови председничковог кабинета још се надају да ће преживети.

У ћелији 7 Ежен Боаје спава. Дрога још дејствује.

У својој канцеларији адвокат се не одваја од телефона. Још само три сата деле ње-

говог браћеника од гиљотине. У три сата председник Думер пада у дубоку кому.

У ћелији број 5 атентатор Горгулов пева на руском: „Русијо, света Русијо...” С времена на време урла: „Доле бољшевици”, а затим ко зна по који пут пада на колена и пева црквене песме од којих се ниједна реч не разуме.

У близини ћелије 7, у којој Ежен Боаје још спава, бди један стражар. Кроз један сат пробудиће осуђеника.

Испред затвора гомила новинара и грађана. Сви чекају вести о председниковом стању. Кад је јављено да је пао у кому, гомила урла захтевајући смрт за атентатора.

Тачно у 3 сата и 35 минута стижу две истоветне поруке: једна адвокату Анрикеу, друга у затвор Санте.

„Због изузетних околности влада је одлучила да се одложи погубљење Ежена Боајеа”.

У 4 сата и 40 минута председник Думер умире.

Ежен Боаје тек сутрадан сазнаје шта га је чекало и шта је избегао.

Судбина

Десетог маја на сто новог председника Албера Лебрена (председник је од 1932. до 1940. године када се сам повлачи с тог положаја) стиже нова молба за помиловање. Три дана касније смртна казна је Ежену Боајеу замењена доживотном робијом. Упућен је на тешке принудне радове у озлоглашену робијашку колонију Сен-Лорен-ди-Марони у Француској Гијани. Први покушај бекства 1940, други 1942, трећи 1948, а у међувремену се догодио крвав обрачун са једним озлоглашеним робијашем што му је донело пет година најстроже изолације.

Године 1953. ова робијашница је укинута и са стотинама других затвореника Ежен Боаје враћен је у Француску где је 1. марта 1957. пуштен на слободу. Имао је тада педесет четири година. Његов брат Александар умро је на робији од менингитиса у априлу 1943. године.

Горгулов је гиљотиниран. А старицу из улице Кистин у Паризу, која је за живота успела да уштеди 300 франака због којих су је и убили, брзо су сви заборавили.

К. В.

четрдесет седам

ИСПУЊАЉКА

1	К	О	С	Т	И	Ћ
2	Ш	Љ	И	В	И	Ћ
3	З	Г	Е	Д	А	Ћ
4	Р	А	С	П	И	С
5	П	Р	И	Л	А	З
6	Р	О	Д	Е	Р	Т
7	Б	Е	Р	Г	Е	Н

БЕР, БЕРТ, ВИК, ГЕН, ЗДЕ, КО, ЛАЗ, НАЦ, ПРИ, РА, РО, СПИС, СТИЋ, ШЉИ.

Тражене појмове упишите водоравно у мрежу. У означеним пољима добићете име и презиме америчког редитеља са слике.

1. Наш песник, Лаза; 2. Земљиште засађено шљивама; 3. Бунар; 4. Јавна објава; 5. Прилазни пут; 6. Име глумца Редфорда; 7. Америчка глумица, Кендис.

БРОЈЧАНА УКРШТЕНИЦА

У смеру стрелице упишите име и презиме писца са слике ("Ђераћемо се још"). Укрштеницу даље решавајте по принципу "исти број – исто слово".

11	9	12	9	3	13	4	8		14	4	1	2
9	15	5	3	13	9		2	10	2	12	4	13
15	10	2	8		8	2	12	2	8	2	14	2
3	5	14	9	11		12	9	15	9	11	2	15
9	3		15	14	5	3		8	15	2	13	3
	2	2		2	16	9	12	9	3		6	2
6	12	17	15	8	4	3	9	11		8	2	15
12		2	14	5	11		8	9	12	2	6	15
8	9	1	9	3	2	13		11	9	3	4	15
2	1		1	2	3	4	J	2	6	5	7	8

3Л БИСТРООКЕ

Девојка се дуго премишљала и на крају изабрала поклон свом младићу. Шта је купила?

ПОТИРАЉКА

А ТРОМА РЕКА ПРИМА ДЕСНУ ПРИТОКУ САВУ

Парна слова прецртајте,
а остатак анаграмирајте!

ОСМОСМЕРКА

У осмосмерци пронађите презимена наших глумаца и глумица. Неискоришћена слова дају презиме глумице са слике (Јелисавета).

АЛЕЧ, АНДРИЋ, АНТИЋ,
АЋИМАЋ, БОЈКОВИЋ,
БРАЈОВИЋ, ГОНЦИЋ,
ДИКЛИЋ, ДРАВИЋ,
ЖЕГАРАЦ, ЖИВАНОВИЋ,
КАТИЋ, КОСТИЋ,
КРСТИЋ, КРСТОВИЋ,
МАЉЕВИЋ, МАРКОВИЋ,
МИЛИЋЕВИЋ, НИКОЛИЋ,
ПЕИЋ, САВИЋ, СТАНИЋ,
ТАТИЋ.

К	Б	О	Ј	К	О	В	И	Ћ	С	Ћ	Ћ
Р	Р	М	А	Љ	Е	В	И	Ћ	И	И	И
С	А	С	А	А	Д	Л	Б	Т	В	Е	
Т	Ј	Ц	Т	Р	К	С	Н	А	Ћ	Е	П
О	О	Л	А	И	К	А	Т	И	Ћ	Ћ	Ц
В	В	В	Д	Р	Ћ	О	Т	А	И	И	А
И	И	Ћ	И	В	А	С	В	Р	Н	Л	М
Ћ	Ћ	И	Ц	Н	О	Г	Д	И	Е	И	И
Ћ	И	Л	О	К	И	Н	Е	Ч	Ћ	М	Ћ
Ћ	И	В	О	Н	А	В	И	Ж	И	Ћ	А

ХЛАДНО, ХЛАДНИЈЕ,

РУКАВИЦЕ – ГРЕЈАЧИ

„Силтек” је недавно пустио у продају самогревајуће рукавице које раде на комбинацији оксида гвожђа и течности која преноси топлоту. Мала дозајмица из космичке технологије која ће обрадовати многе на Земљи.

Сељаци који и зими, у оштрим климатским условима, морају да обаве неке послове напољу, скијаши на високим планинама, више неће знати шта су то прозебле руке! Рукавице које је израдила америчка фирма „Силтек”, настале по угледу на оне наменене астронаутима, не само што прсте и шаку штите од поларних температура већ их још и – греју!

Самогревајуће рукавице имају „унутрашњи деп” од полиуретана у облику руке, испуњен на рочитом масном течношћу која преноси топлоту. Између рукавице и „подставе” убацује се пакетић с оксидом гвожђа који може да се купи у продавницама спортске опреме.

Власник врућих рукавица стиском шаке здружи садржај пакетића услед чега у њему почиње реакција уз лагано ослобађање топлоте. Прелазећи преко пакетића с оксидом гвожђа, масна течност задужена за преношење топлоте загрева се и почиње да разноси топлоту по целој унутрашњој рукавици. Какав пријатан осећај!

ТВРЋИ СНЕГ – ПОТРОШЊА ГИПСА РАСТЕ

Што је више вештачког снега, то је више и правих повреда – ова изрека могла би да важи последњих година у свим европским зимским центрима. Истраживање које је у Алпима спровео Италијан Вићенцо ди Дато, глациолог и стручњак за прављење вештачких материјала за скијање, показало је да вештачки снег, који се обилато користи у случају недостатка природног, изазива више падова, па самим тим и повреда. Снежни топови, који распршују воду у облику fine паре, дају снежни прах богатији кристалима леда него природни снег. Зато је он тврђи и – опаснији.

Тако стручњаци из лондонских осигуравајућих друштава процењују да ће пет одсто британских скијаша ове сезоне доживети тешке повреде на снегу према 3 одсто од пре десет година!

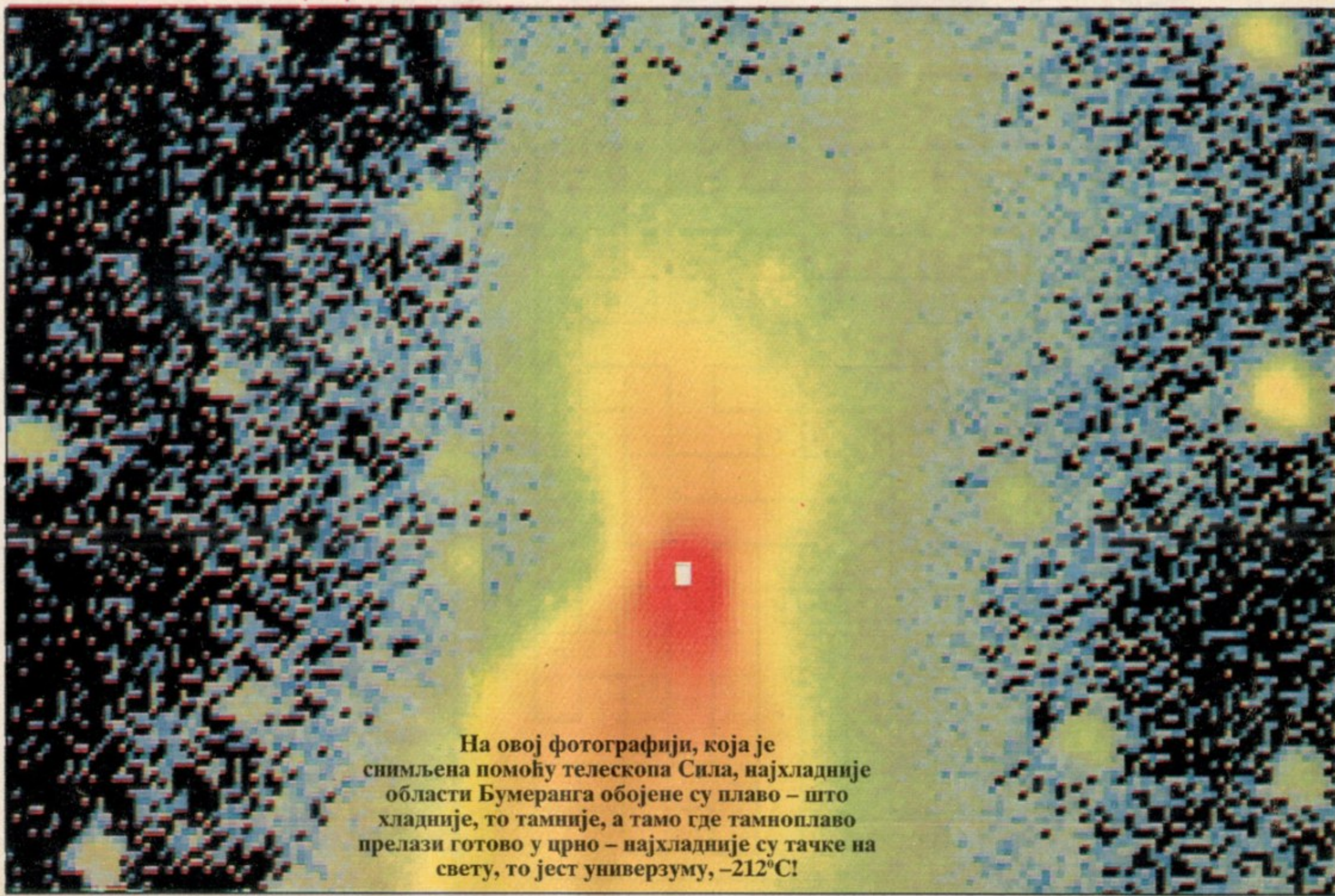

Вештачки снег, идеалан кад нешто заштити, али опасан по скијаше и осигуравајућа друштва.

Ако бисте радо побегли од ове досадне зиме, гледајте свакако да избегнете маглину Бумеранг. Јер, то је најхладније место у читавој васиони! Удаљен око 5.000 светлосних година од Земље, Бумеранг има температуру од -212°C или два степена нижу од просечне температуре универзума. Ово је недавно утврдио Рагвендра Сахаи, астроном Цет Пропалжн лабораторије, после дужег осматрања ове маглине помоћу радио-телескопа пречника 15 метара, из Јужноевропске опсерваторије Сила у Чилеу.

Маглину Бумеранг чини облак гасова и прашине које у млазевима велике брзине (око 590.000 km/h) избацује једна звезда слична сунцу које се гаси. Према Рагвендри Сахаију, порекло ове изузетно ниске температуре, најниже природне у васиони, најтачније би било објаснити претпоставком о „космичком фрижидеру”, коју је баш он 1990. године изложио у чланку објављеном у врло озбиљном „Астрофизичком журналу”. Управо то крајње брзо ширење гаса које избацује умирућа звезда – ширење сто пута брже него код маглине истог типа – проузрокује у Бумерангу тако изузетно успешно хлађење.

НАЈХЛАДНИЈЕ МЕСТО У ВАСИОНИ

На овој фотографији, која је снимљена помоћу телескопа Сила, најхладније области Бумеранга обојене су плаво – што хладније, то тамније, а тамо где тамноплаво прелази готово у црно – најхладније су тачке на свету, то јест универзуму, -212°C !

ЦАРСКИ ПИНГВИНИ БРАНЕ СЕ „КОРЊАЧОМ“

Једина птица Антарктика која се размножава зими, на крајње ниским температурама (и до 50 °C!), и ветровима који често дувају брзином до 200 km/h, царски пингвин има и друге особености: два пута током свог живота он смањује губитак топлоте збијајући се са својим саплеменицима у гомилу да би преживео у опасним климатским условима.

Први пут то чини током 3–4 месеца дугог гладовања док лежи на јајима све док се из њих не испиле млади (инкубација траје око 110 дана). Како је брига о подмлатку искључиво мушки посао – женка само снесе јаје и онда оде два месеца на море! – за јаја би било погубно да и очеви крену у потрагу за храном до океана. Он је често удаљен и до 100 километара од копна на коме је гнездо, па су тако будући очеви осуђени на суров пост. Утолико тежи што се одвија у поларним условима: кад нема хране, нема ни производње топлоте у организму.

Гоњени великом невољом мужјаци пингвина морали су да смисле начин како да преживе: иако тешки и до тридесетак килограма, они се тако густо збију један уз другог да их на квадратни метар стане и по десет, скривајући при том сваки своје једно једино јаје у набору на стомаку. Попут римских

легионара који су правили „корњачу“, круг, бранећи се од копаља непријатеља уздигнутим штитовима, тако и пингвини праве свој „оклоп“ – против хладноће. Они најизложенији ветру окрећу му леђа да би у тачно одређеним временским размацима улоге биле замењене: пингвини из средишта круга, где је топло, уступају место онима с краја, где је ледено, и сада они чине последњи „зид заштите.“

Француски истраживачи Андре Ансел и Ивон ле Махо, из института CNRS у Стразбуру, недавно су дошли до необичног открића: птице на овај начин не само да не губе

енергију, како би се могло очекивати на оваквој хладноћи, него је чак њихов утрошак топлоте нижи за целих 25 одсто у односу на усамљене јединке. Све се то догађа зато што мужјаци, као по команди, успоравају метаболизам а унутрашњу температуру смањују за неколико степени, као медведи током зимског сна, али и даље производе довољно енергије за критична 34 °C

колико изискује успешна инкубација!

Друга необичност с „грејањем“ односи се на младунце и њихове родитеље. Кад се излеже, пиле пингвина остаје више недеља шћућурено у очевом цепу на трбуху и захваљујући томе одржава телесну температуру до 38–39 °C без које не би могло да преживи. Али, чим се „топлоотно“ осамостали, то јест чим му тело обрасте длакастим перјем, младунац је способан да остане сам, а брижни отац који га је дотад хранио посебним излучевинама из вољке, иако више недеља ни сам није јео, најзад може да крене у лов. У међувремену се и мама, после два месеца избивања, вратила с мора и с тешком муком успела да препозна свог измученог брачног друга, салећући пре тога друге мужјаци и тражећи своје младунче. Сад, кад су коначно све троје на окупу, а пиле више није ћелаво, родитељи заједно крећу у риболов. Чекајући њихов повратак, младунци и сами почињу да праве свој заштитни круг, римску „корњачу.“ И при томе се, мада их томе нико није учио, редовно смењују они споља с онима унутра где је топло. Нема варања, нема забушавања.

Царски пингвин (Aptenodytes forsteri), утврдили су научници уз помоћ стабилних изотопа (деутеријум) има, кад је у томили, у просеку метаболизам нижи за 25 одсто него осамљена птица! Баш као и медвед у зимском спу.

Уређује Вито Недељковић

Илуструје Љубомир Милојевић Љубац

Најчешће наследни

Имам 13 година и већ сам приметила да на стопалима имам изражене чукљеве, као и моја мајка и због тога сам веома забринута. Пошто сам чула да је једини начин да их се ослободим операција, које се плашим, волела бих да чујем да ли постоји неки други начин.

ХЕЛП
Земун

Нажалост, чукљеви су најчешће наследни, што је највероватније случај и код тебе. Распитали смо се и добили обавештење да се на Ортопедској клиници у Београду чукљеви уклањају на неколико начина. За који ће се метод лекари одлучити зависи од изражености овог деформитета.

Пре него што одеш на клинику, најбоље је да се претходно обратиш свом лекару који ће ти дати упут за специјалисту-ортопеда.

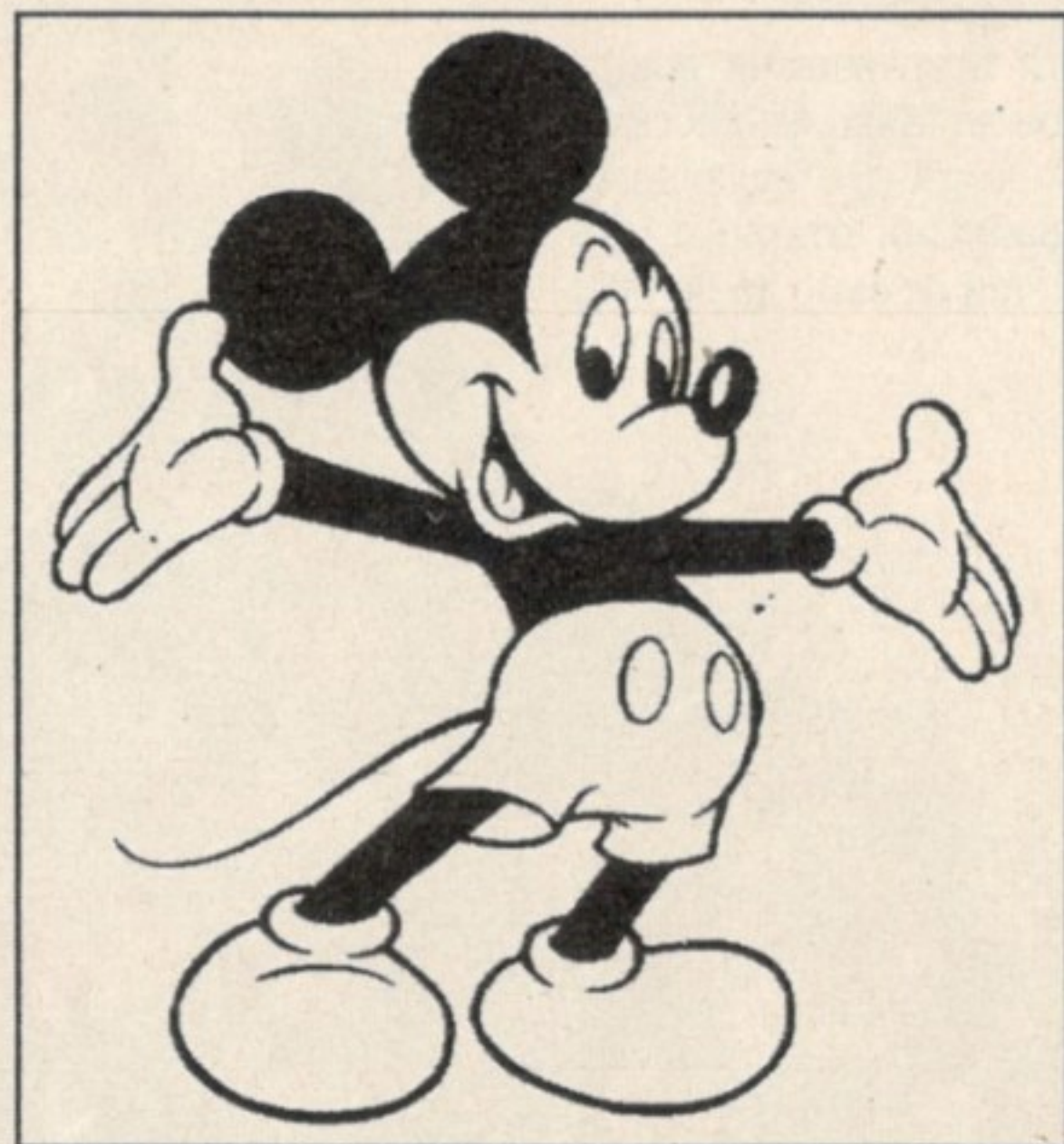
педесет два

Највећи Дизниленд

Да ли можете да ми кажете који је Дизниленд највећи на свету?

ВЛАДАНКА МИЈАНОВИЋ
Савино Село

У свету постоје четири Дизнијева забавна парка, такозвани Дизниленди. Највећи је онај у Орланду (Флорида, САД) са филмским студијом. Зове се Дизниленд. Познат је по дворцу из „Пепељуге“, тринаестоспратном Торњу ужаса, 23 хотела са 24.377 соба. У овом Дизниленду, на Острву задовољства, сваке вечери слави се Нова година. Број посетилаца током године премашује 40 милиона.

Други Дизниленд је такође у Америци, у Лос Анђелесу, држава Калифорнија, који је и најстарији, а отворен је 1955. године. Право краљевство чаролија са дворцем из „Снежане“ које годишње посети око 11 милиона знатижељника.

Трећи, и технички најбоље опремљен, јесте онај у Јапану, у Токију, са тродимензионалним спектаклима и разноврсним компјутеризованим Дизни-атракцијама. Протекле године имао је 17 милиона посетилаца.

Четврти и најмлађи је париски Дизниленд Ризорт или Евродизни са најновијом „Space-Mountain“ верзијом и забавним кварталом, такозваним Дизни-фестивалом. Због скупих улазница у почетку је кубурио с гостима, али ове године је захваљујући бројци од 11,5 милиона посетилаца полако почео да враћа право богатство уложено у сву своју раскош.

Само као жеља, не задатак

Недавно сам у једним новинама прочитала да је направљен списак од двадесет књига које би требало да прочита сваки човек. Изненадило ме је да Библија заузима прво место.

НИНА
Сокобања

Кад је у питању Библија, није необично што се нашла на првом месту

таквог списка, јер у њој има мудрости и превише за један људски век. Можеш да узмеш да је читаш уколико имаш довољно слободног времена јер она се чита полако и пажљиво. Наш предлог, или предлог оних који су направили тај списак од двадесет књига, не схвати као задатак јер од онога што се тако чита нема много користи. Нажалост, многи твоји вршњаци тако читају школску лектуру, нађу је сажету, а последице су тужне...

Ко је био најстарији олимпијац?

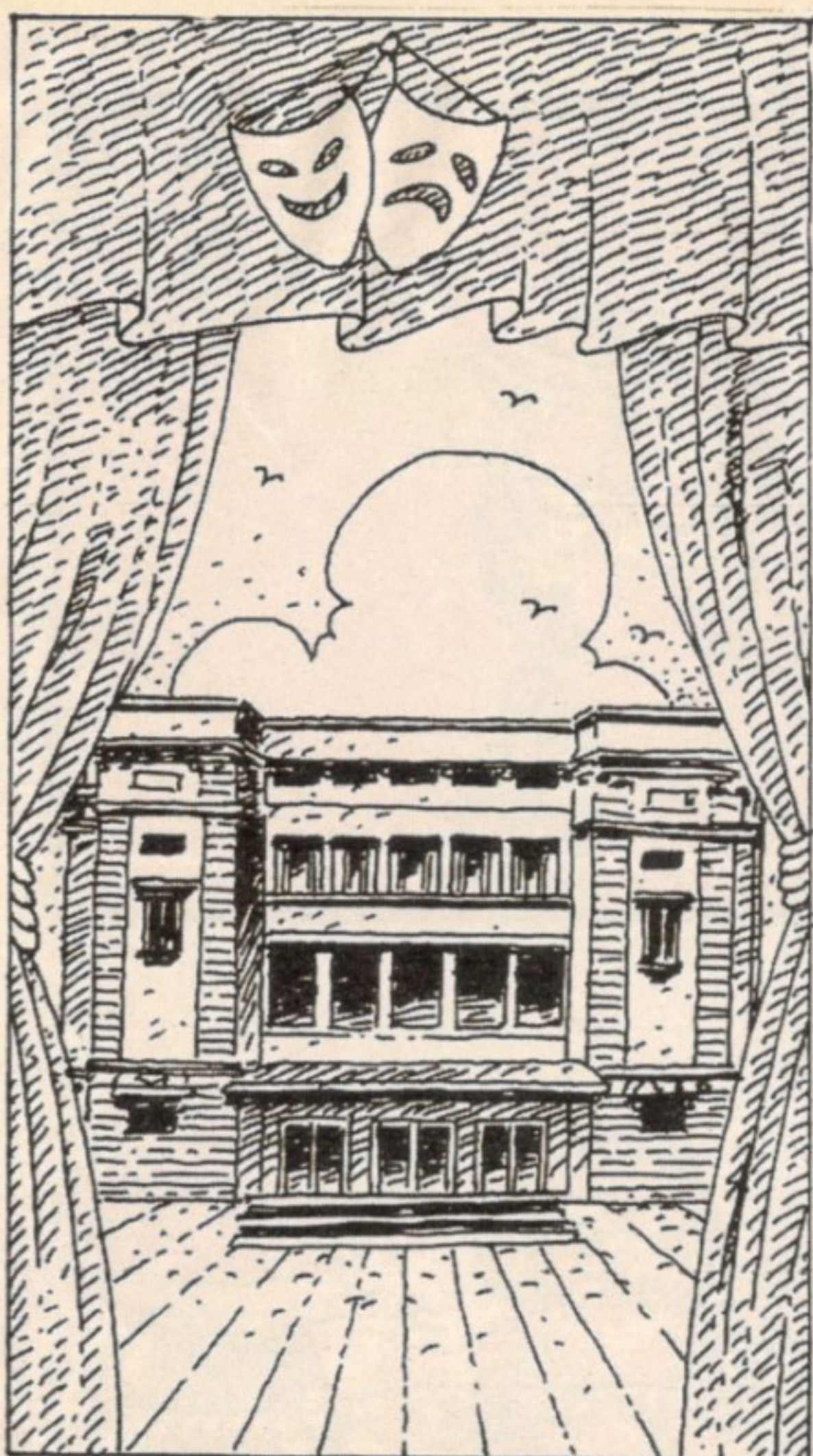
Прочитао сам недавно у Малој пошти ко је био најмлађи олимпијац, али мене занима ко је био најстарији учесник на до сада одржаним олимпијским играма?

ДАНКО РИСТАНОВИЋ
Прокупље

Зна се да је то био извесни педесетогодишњи Јапанац на Олимпијским играма у Сент Луису 1904. године, али тадашњи хроничари нису нажалост забележили његово име, вероватно због тога што није постигао неки запажени такмичарски резултат. Али, ако

је у питању најстарији учесник који је освојио једну од олимпијских медаља, онда је то Француз Лисјен Годен, мачевалац. На Олимпијским играма у Паризу 1924. године освојио је златну медаљу, а већ је био дубоко загазио у пету деценију живота.

Позориште на Стамбол-капији

Како је то београдско позориште било на Стамбол-капији и која се зграда данас налази на том месту?

ДЕАНА Д.
Београд

Реч је о згради Народног позоришта сазиданој још у другој половини прошлог века. Место на ком је позориште подигнуто некада се звало Стамбол-капија и ондашњи Позоришни одбор одлучио је да се у овом делу града откупе три плаца и започне зидање. Радови су почели 23. маја 1868. године, а само седамнаест месеци касније, 30. октобра 1869. било је свечано отварање. У ту част изведена је слика из народног живота „Посмртна слава Михаила Обреновића“ коју је написао Ђорђе Малетић.

Трећа срећа за Рајка

Већ трећи пут вам пишем с молбом да ми одговорите када су „Битлси“, најславнија музичка група свих времена, одржали свој последњи концерт. Ово ми је веома важно јер имам све њихове плоче, и знам толико тога о њима.

РАЈКО ЈАРАМАЗ
Инђија

Разумемо да је неко ко толико зна о „Битлсима“ нестрпљив да сазна и тај податак, али мораш уважити и наше разлоге. Број писама које добијамо од наших читалаца није мали. Ова популарна група одржала је свој послед-

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА

Испуњаљка: Стивен Спилберг (Костић, шљивик, зденац, распис, прилаз, Роберт, Берген); Бројчана укрштеница: поротник, Лима, осетно, Аварин, свак, Каракала, телоп, росопас, от, слет, Ксант, аа, Агорот, бантам, брдски топ, касирка, р, Алеп, Кораб, стар, комотан, потискати, ам, Матија Бећковић; За бистрооке: пругаста кравата изнад главе девојке; Потираљка: Дунав; Осмосмерка: Саблић; Илустрована укрштеница: (водоравно) љуљашка, кобасица, јаблан, аван, вага, бокал, кувари, кит, лабуд, тиква, кактус, рам, рис, алат, бумеранг, црква, (усправно) гљива, старац, патка, марама, лопата, скије, ташња, кутија, кола, штака, арка, столица, чизма, када, крушка, пастир, кост; Скандинавка: чварчић, вртлари, рал, шар, стасати, танк, ИЛ, ортак, И, Ћс, Лунц, АТР, моа, Видов, договор, у, ораси, шал, сто, ареал, д, нуткање, б, Ормож, ат, ИА, А, јест, АН, ему, кре, ведрити, И, Атаир, ћоравко.

Енигматске стране припрема:
ЕД "Ђорђе Натошевић", Сомбор
Уређује Славко Бован

њи концерт у Кендлстик парку, у Сан Франциску, 29. августа 1966. године. Ни „Битлси“ ни публика тада нису ни претпостављали да никада више неће одржати концерт „уживо“.

ана ствар, по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2399

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника« изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Генерални директор »ПОЛИТИКЕ А. Д.« Хаци Драган Антић

Издаје и штампа ПОЛИТИКА А. Д. 11000 Београд, Македонска 29

Ликовно графички уредник Душан Глушац

Графички уредник Горан Војиновић

Редакција Олга Вукадиновић
Бојана Дожић
Слободанка Делибашић
Мина Илић
Петар Милатовић
Вера Милићевић
Весна Минић
Вито Недељковић
Биљана Орловић
Љубомир Патрновић
Весна Софреновић
Недељка Сташић
Миленко Тодоровић
Бранислава Црномарковић

Техничка редакција Слободанка Вујић
Зоран Петканић
Радоје Савић

Секретаријат Зорица Филиповић

Дойисници »ПОЛИТИКЕ« из иностранства: Дарко Рибникар (Њујорк), Петар Поповић (Москва), Жарко Ракић (Франкфурт), Бошко Јакшић (Рим), Петар Мићковић (Пекинг), Боровој Ерделан (Атина)

Редакција »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК« Македонска 29

11001 Београд, П. фах 124

Телефони Секретаријат 3224-471

Редакција 3224-483

Техничка редакција 3226-620

центра 3224-191 и 3225-761

претплата: 3228-776

Маркетинг агенција Македонска 31/1, тел. 3220-645

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 51,00 дин. 3 месеца 153,00 дин. 6 месеци 306,00 дин. Претплата на жиро рачун број: 40801-603-2-47280, уз обавезну назнаку: »ПОЛИТИКА А. Д.« – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 117 DEM или противвредност осталих валута. Полугодишња/авионом: I група-Европа: 150 DEM. II група-Блиски исток: 150 DEM. III група-Африка, Азија: 158 DEM. IV група-Америка, Канада: 165 DEM. V група-Далеки исток: 165 DEM. VI група-Јужна Америка: 175 DEM. VII група-Аустралија: 178 DEM или противвредност осталих валута.

• Претплата се врши преко DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT/M (BLZ 500 700 10) на рачун КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД Београд, број: 9359662, у противвредности USD или DEM у корист: »ПОЛИТИКА А. Д.« – Београд, девизни рачун број: 70400-07021747 који се води код Комерцијалне банке АД - Београд. Код уплате обавезно навести: »Сврха плаћања» ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«.

Копију уплате обавезно послати на факс: ++ 381 11 3228 776 или на адресу: »ПОЛИТИКА А. Д.« 11000 БЕОГРАД, 29. НОВЕМБРА 24, ЈУГОСЛАВИЈА

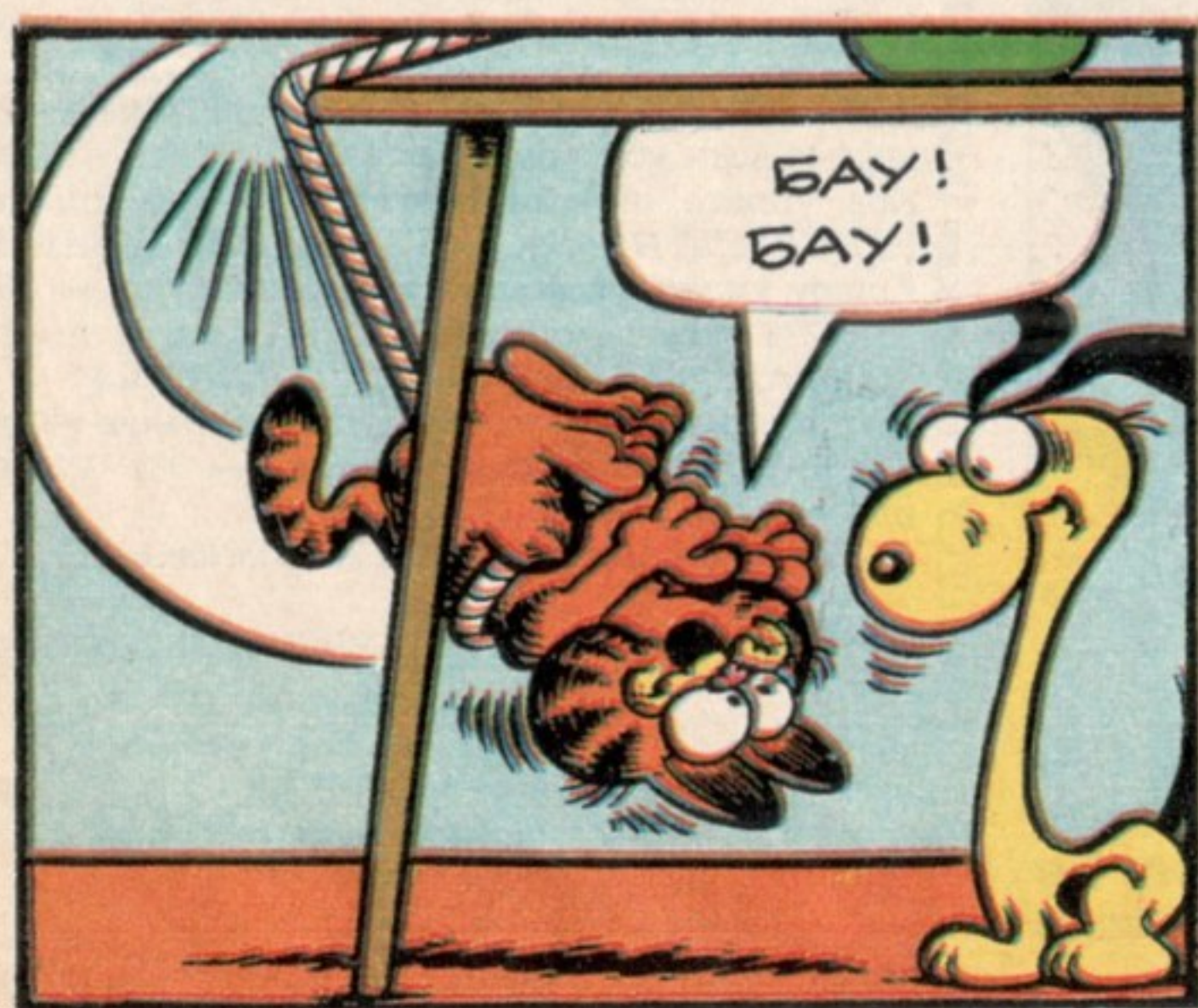
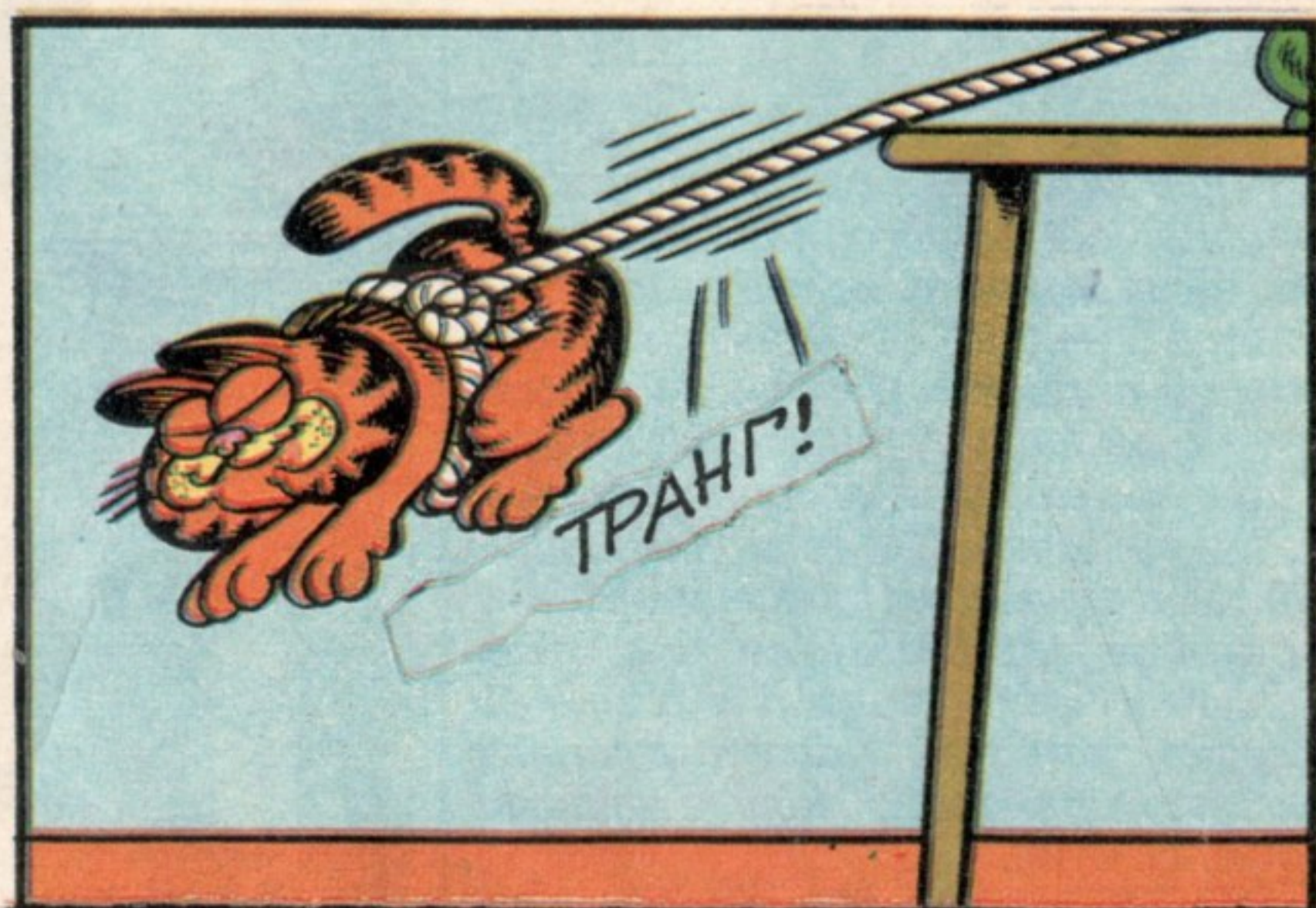
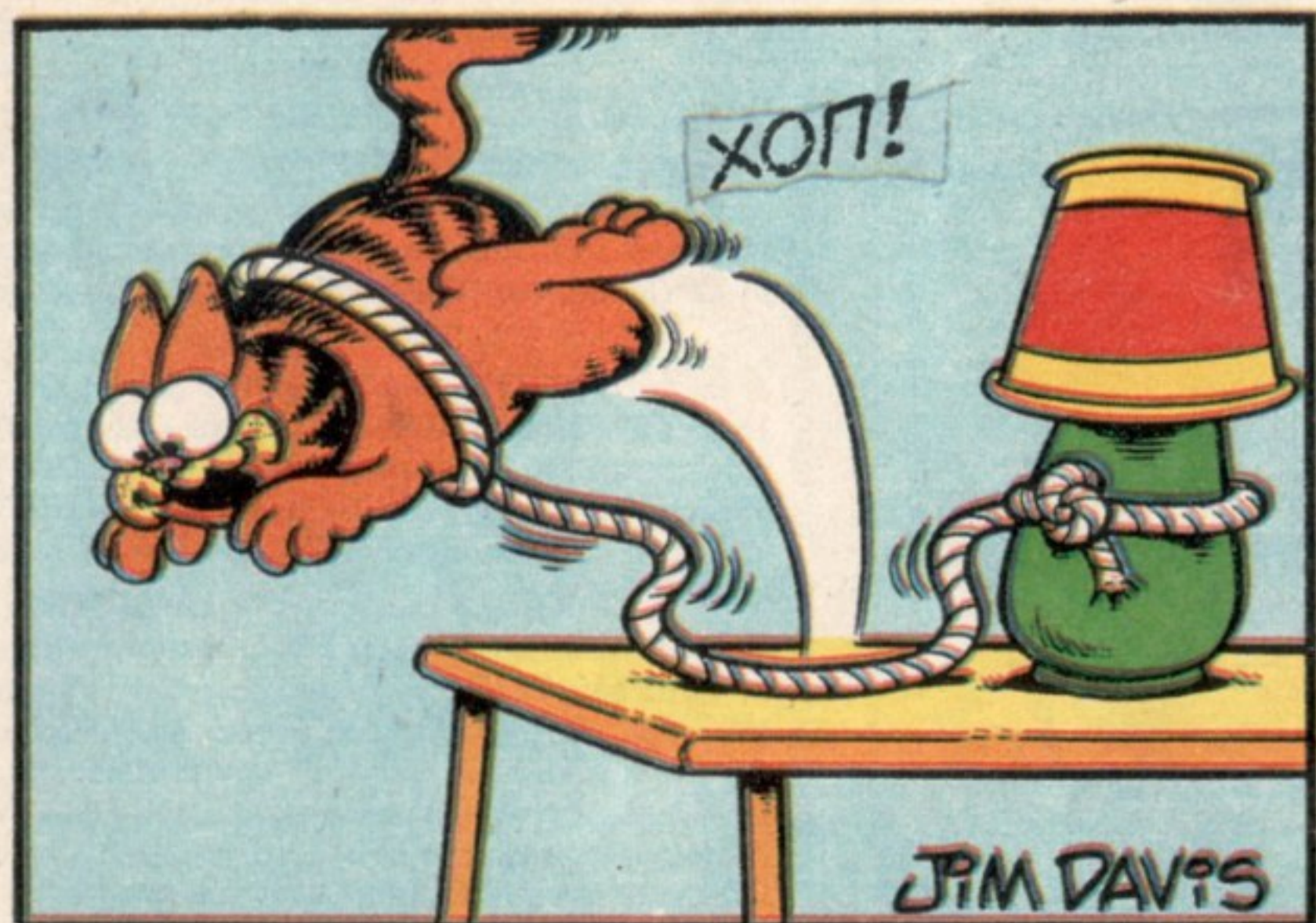
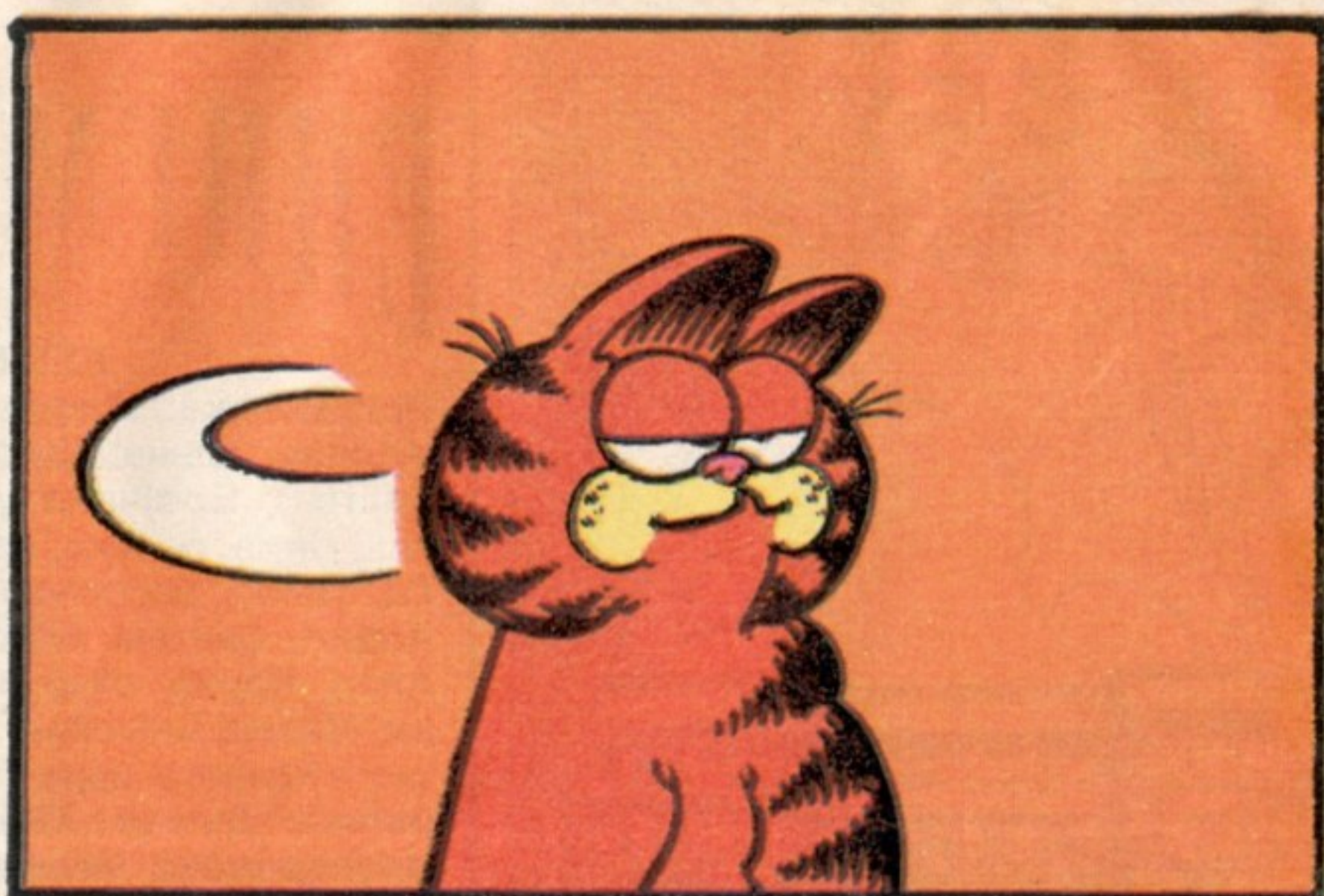
• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун у Франкфурту/М, а копију уплате на факс: ++ 381 11 3226 353 или ++381 11 3249 293

Годишњу претплату на лист не примамо.

Адреса на Интернету: www.politika.co.yu

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД GARFIELD GARFIELD GARFIELD

РЕКЛИ СУ...

Историја човечанства – то је једна велика трагедија у којој су највећи трагични јунаци свест и савест, правда и законитост, племенитост и љубав.

Божидар Кнежевић
есејиста и филозоф
(1862–1905)

Реци ми шта читаш, па ћу ти рећи ко си, то је истина, али ћу те боље упознати ако ми кажеш шта поново читаш.

Франсоа Моријак
француски књижевник
(1885–1970)

СРЕЋА НАС ОКУПЉА, АЛИ НАС БОЛ СЈЕДИЊУЈЕ.

Оскар Вајлд
енглески књижевник
(1854–1900)

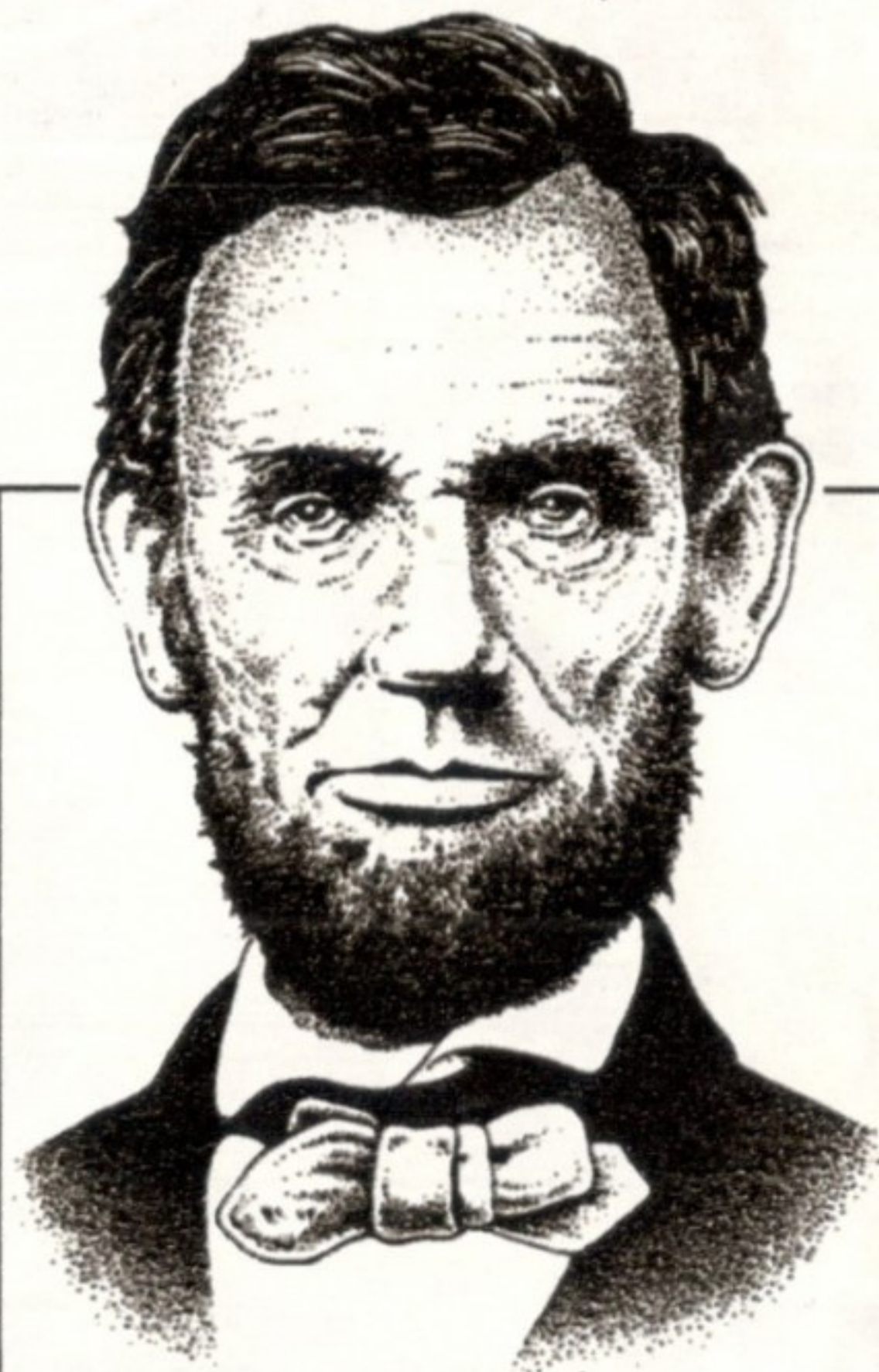
Илустровао
Ивица
Кољанин

ЉУДИ СУ САМО ДЕЦА
ВЕЋЕГ РАСТА.

Џон Драјден
енглески песник
(1631–1700)

ДАЈ ВИШЕ ОДМОРА
ЈЕЗИКУ НЕГО РУКАМА.

Лав Н. Толстој
руски књижевник и мислилац
(1828–1910)

**ПОНЕСИ СВЕ ШТО
МОЖЕШ ДА ПЛАТИШ.**

Абрахам Линколн
16. амерички председник
(1809–1865)

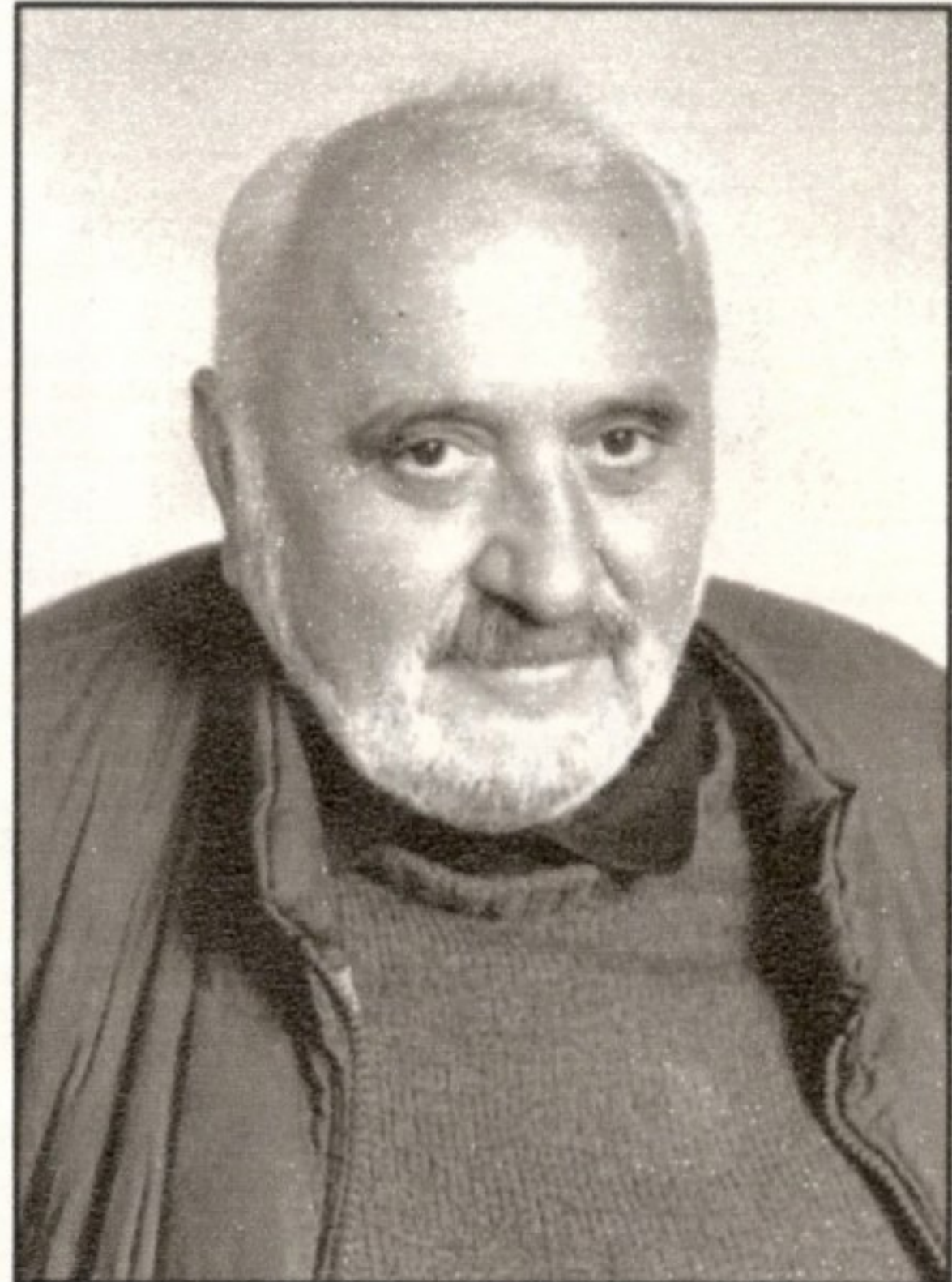
БЕЗ ОЧИЈУ ОСТАЈЕ
КО ЗБОГ ЦЕЛОГ СВЕТА
ПЛАЧЕ.
Народна пословица

Река
истине
тече
каналима
заблуде.

**Рабиндранат
Тагоре**
индијски
песник
и филозоф
(1861–1941)

НЕ
ПОДНОСИМ
ЖЕНЕ
КОЈЕ
ПОДНОСЕ
ПИЋЕ.

Чарлс Дикенс
енглески
писац
(1812–1870)

**ПОСЛЕ ПЛИМЕ БОГАЋЕЊА
ДОЛАЗИ ОСЕКА МОРАЛА.**

Владимир Булајовић Виб
наш књижевник и публициста
и некадашњи Главни уредник
нашег листа
(1931–1994)

И ДАРИВАЊЕМ МОЖЕ
ЧОВЕК ПОНИЗИТИ ЧОВЕКА.
Народна пословица

Човек се рађа без зуба, косе и
илузија – исто тако и умире.

Александар Дима
француски писац
(1824–1895)

АКО МИСЛИШ
ДА МЕ ПСУЈЕШ,
УЧИНИ ТО
СА ОСМЕХОМ.

Гари Купер
амерички филмски глумац
(1901–1961)

Не може се наслутити колико ће
реченица бити дугачка док се не
дође до тачке.

Џон Барт
амерички романиста
(1930–)

